

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENECE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563; Zagreb št. 39.011, Praga-I. Junaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan s jutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Proč z diktatom!

Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani se je torej odločila, da znova postavi na dramski repertoar Zuckmayerjev »Veseli vinogradi« v Smalcevi, sedaj menda nekaj predelani redakciji. Po odločno odklonilnem prvem sprejemu od strani resnega občinstva in kritike si je gledališka uprava za upravičenost drugega naskoka na gledališko publiko izstavela moralno legitimacijo od strani nekaterih sloven. književnikov, ki so podpisali predloženo jim izjavo, da ne smatrajo z »Veselim vinogradom«, kakor je bil podan, »ogrožene slovenske kulture in ponižanega dostojanstva slovenskega gledališča«. Ne bomo se spuščali v merilno kritiko takšne izjave. Kdor pozna zadnje desetletje našega slovenskega kulturnega razvoja, bo takoj razumel umetniške vidike, ki so za gospode podpisnike bili merodajni. V posebno bedno luč pa postavlja omenjeno izjavo zlasti to, da si je v njej kar šest gospodov od gledališča dalo samim sebi zaupnico, od teh trije, ki so na škandalu neposredno udeleženi. Povsod drugod na svetu bi funkcionarje, ki si z občinstvom dovolijo tako burko, onemogočil odpor ljudstva in jih z najjedkejšim sarkazmom opozoril, kaj se spodobi in kaj ne. Toda Slovenci so pohlevni in skromni. Na to pohlevnost je očitno računala tudi gledališka uprava, ko je igro zopet postavila na oder. Gledališka uprava je torej svojo publiko prisilila, da se z »Veselim vinogradom« sprijazni ali kakor hoče. »Veseli vinogradi« ostane na repertoarju slovenske drame.

O delu je bilo že dovolj povedanega. Ne gre za kako slovensko izvorno dramo, temveč za delo nemškega dramatika, ki med Nemci velja za izrazito naturalističnega, tendencioznega stvaritelja, čigar dela so radi njihove kulturne razkrajalne vsebine postala zelo priljubljena med drugim tudi na komunističnih odrih. Da mu je židovski tisk delal reklamo, se ne bo nihče čudil. In če so igro pogovih mestih še in še igrali — drugod so jo zopet izživljali — se tudi da razumeti, ko vemo, da je pojmovanje ljudi o kulturi zelo različno, kakor so različne tudi zahteve, ki jih stavijo na njen nivo. Gotovi publiko je s svinjakom na odru najbolj ustrezno. Toda pred takšnim nemškim kulturnim importom nam Slovincem še ni treba pasti na kolena, kar nam bo potrdil tudi g. Lajovic, ki se pogumno bori proti neumestni germanski penetraciji slovenske kulture.

A vendar se nas hoče k temu prisiliti. Kar dogajamo, je precej otipljiv poskus, koliko se za takšen kulturni bolševizem že tudi pri nas tla godna. Po več drugih poskusnih balončih je gledališka uprava sedaj spustila še večji poskusni balon, da vidi, kako bo Slovincem uzajala tovrstna kultura. Naš list se je temu uprl. Upri se vso odločnostjo radi tega, ker mislimo, da težko gospodarsko stanje, v katerem se naš narod nahaja, še nikakor ni tako daleč zrahljalo npravnstvenih pojmov med slovenskim ljudstvom. Nasprotno, smo prepričani in moremo to tudi ugotoviti, da se težke preizkušnje in stiske naših dni v širokih plasteh našega naroda potrebo za idealnejšimi zahtevami na npravnstvenem in umetniškem polju celo zvišale. Upri smo se s tem večjo odločnostjo, ker smatramo, da ima narodno gledališče še prav posebno izrazito kulturno vzgojno nalogo pri oblikovanju narodne duše in njegove ljudske kulture.

Nismo pričakovali, da bi nas v tem stremljenju podpiralo ono časopisje, ki motri tudi kulturna in etična vprašanja edinele pod kratkovidnim, izrazito strankarsko političnim vidikom. V njihovih časnikarskih predalnih zamaših iščemo tiste resnosti, s katero bi moral vsak prijatelj narodnega zdravlja in morale pristopati k takim problemom. Zato je tem listom tudi sedanja debata o gledališču bila le dobrodošla prilika, da so zajahali plesnjivega konjčka najbolj slepega liberalizma, ki se je politično in gospodarsko že davno ubil — pa ga spustili na kulturno polje, da s ciničnimi opazkami onemogočijo vsako resno kritiko. Kdor ni za njihovo moralno merilo, se ga kratkoma proglasi za farizeja in hinavca. Vsak, ki zastopa drugačno naziranje, je bedak in srednjeveški mračnjak, ki ga je treba omeščiti.

Ce je človek bral n. pr. izlive »Slov. Narodac«, je moral dobiti prepričanje, da je sploh naša slovenska kultura ogrožena in da bomo Slovenci izgubili svoj kulturni pomen v svetu, ako se »Veseli vinogradi« odstavi z dnevnega reda.

Tu pa gre za poskuse kulturnega terorja, ki jih je absolutno treba v kali zadušiti. Sicer vemo, da takšni, kaj neliberalni argumenti vplivajo kvečjemu na najožji klikarski krog, ker je tudi v nasprotnem kulturnem taboru dokaj ljudi, ki se vsled takšnega neokusnega obravnavanja resnih stvari čutiljo močno disgustirane. Terorizirati se da boječe, odvisne ljudi, pa tudi teh ne trajno. Zavedna publika si pa ne bo tako daleč pustila osoliti pameti, da bi radi nekega klikarskega kroga ne vedela, pri tem je.

Mi bi pa gospodo, ki se hladi v senci »Veslega vinograda« resno vprašali: Zakaj pa bi ravno na npravnstvenem polju ne smelo biti nikakih meja? Zakaj naj bi v stvari, ki je človeku najsvetejša, bilo vse dovoljeno? Pravite, da pretiravamo in se sklicujete na to, da je bil »Slovenec« svoje dni tudi proti Cankarju, in je danes proti Zupančiču. Kakor da bi nam Slovincem bil Cankar to, kar nam je radi »Ilirij« Marije pomočnice, ki jo je tudi sam povznoje obojeval. In je niti ni pustil v celoti prevesti n. pr. v češki jezik, ali pa da bo Zupančiča zgodovinsko slavila, ker je dal vprijeti »Veseli vinogradi«. Moramo že povedati, da »Jutrove« tiskovnemu koncernu ne moremo priznati kompetence, da bi nam razlagal, kaj je krščansko moralno in kaj ni, dokler brani take uprizoritve, pa naj za njimi stoji Peter ali Pavel. Bilo bi nam ljubše, ko bi se borili z odprtim vizirjem in povedali naravnost, da jim za krščanske moralne pojme

Državni proračun za 1933

Državni stroški so bili znižani za 884,873.421 Din — »Skrajni napor za varčevanje v državnem gospodarstvu«

Belgrad, 19. nov. 1. Finančni minister dr. Gjorgjevič je v teku današnjega dneva sprejel časnikarje ter jim dal sledečo izjavo:

Izjava finančnega ministra

Novi proračun za l. 1933-1934, ki sem ga v smislu čl. 10 ustave danes predložil narodni skupščini, je sestavljen v prvi vrsti s tendenco, da se drž. izdatki znižajo na najnižjo možno stopnjo, da bi se tako dovedli v sklad, v kolikor je to sploh bilo mogoče, s sedanjim stanjem državne organizacije in stanjem narodnega gospodarstva. Skupni predlog državnega proračuna znaša 10.438.326.575 dinarjev. Proračun za l. 1932-1933, ki stopi iz veljave 1. aprila 1933, je bil odobren v skupnem iznosu 11.323.200.000 Din. Razlika med obema proračunoma znaša torej 884.773.421 Din. Napram proračunu za proračunsko l. 1931-32 z naknadnimi in izrednimi krediti se ta razlika še poveča na zmanjšano vsoto 3.800.000.000 Din. Predlog proračuna splošne državne administracije, ki se krije s takozvanimi fiskalnimi dohodki, je predviden na 6.989.896.910 Din in je od sedanjega proračuna nižji za 585.223.755 Din. Predlog proračuna za drž.

gospodarska podjetja, ki krijejo svoje izdatke z ostalimi dohodki kot finančno avtonomne ustanove, znaša v izdatkih in dohodkih 3.418.429.669 Din, od sedanjega proračuna torej manjši za 299.549.666 dinarjev. Višek dohodkov nad izdatki pri teh ustanovah, ki služi za kritje dela splošne državne administracije, je predviden na 535.251.967 Din.

Od sedanjega proračuna je nižji za 217.702.995 dinarjev. Tako močno znižani predlog za proračunsko leto 1933-34 napram prejšnjim proračunom dokazuje skrajni napor, ki se je izvršil pri odmeri državnih izdatkov. Kako važna je po svojih posledicah ta razlika tako v pogledu obsega državne delavnosti kakor tudi v pogledu kapacitete našega narodnega gospodarstva ni treba še posebej poudarjati. Pripominjam samo to, da imajo vsi ti veliki napor in izredni ukrepi, ki so razvidni iz same sestave predloženega predloga državnega proračuna za skrajno svrbo proračunsko ravnatelj, ki se mora držati in obdržati za vsako ceno. Minister Gjorgjevič je nato v kratkih stavkih govoril, da hoče s tem vlada potrditi svojo dosedanja politiko v pogledu sanacije finančnega položaja, v katerem je država. Detaljno analizo predloga za državni proračun za 1933-34 bo podal finančni minister v posebnem ekspoziciji, ki ga bo v najkrajšem času predložil narodni skupščini.

pooblastilo, da lahko izplačuje veterinarskim bakteriologom v državnih bakterioloških zavodih posebne dodatke v zneskih, ki jih bo odredil ministrski svet.

Čl. 42, točka 6, daje ministru za gozdove in rudnike pooblastilo, da v soglasju z ministrskim svetom in po potrebi dopolni in spremeni sedanja pravila bratovskih skladnic za zavarovanje delavstva in osebja pri rudarskih podjetjih v kraljevini Jugoslaviji od 1. decembra 1924. Pri tem se mora ozirati na sedanje gospodarsko stanje, znižanje števil zavarovanih delavcev in na pravične izdatke bratovskih skladnic.

V točki 9 ima isti minister pooblastilo, da sme s finančnim ministrom predpisati uredbo o pavšaliranju potnih stroškov za gozdarsko in rudarsko uradništvo.

Socialno skrbstvo

Čl. 44 daje ministru za socialno politiko in narodno zdravje posebno dodatko poleg mesečne ureditve vprašanje izdajanja dovoljenj za inozemske delavce v kraljevini Jugoslaviji in sme zanje predpisati tudi posebne takse, ki se bodo pobirale od delodajalcev pri podeljevanju dovoljenj za namestitve inozemskih delavcev. Taksa se bo odredila po važnosti stroške inozemskega delavstva za domače gospodarstvo in se bo stekala v fond za neposredno podpiranje brezposelnega delavstva.

Točka 6 predvideva, da sme minister za socialno politiko in narodno zdravje spreminjati pravilnik o kopalniških z mineralnimi in toplimi vodami.

Točka 7 predvideva, da sme minister za socialno politiko in narodno zdravje odobriti higienskim ustanovam, da uporabijo viške od predvidenih dohodkov za asanacijo vasi, za bolnišnice, zdravilišča in ostale ustanove.

Točka 10 istega člena predvideva, da sme isti minister odobriti posebne dodatke poleg mesečne plače poslovojem delavcem in mojstrom za strokovno in nadurno delo, zaposlenih v državnih ortopedskih zavodih in ustanovah za namestitve elepih, gluho-nemih in invalidov. Prvim se sme dovoliti po 540, drugim pa po 350 Din mesečno.

Točka 11 predvideva, da se uredi to vprašanje z uredbo iz sredstev izseljenškega fonda pri osrednji upravi za posredovanje služb za pomoč in za zaposlitev jugoslovanskih beguncev in emigrantov.

„Ekonom“ z o. z. v Ljubljani

Čl. 46, točka 8 predvideva: Oproščena se dolga, ki se vodi pri kr. banki upravi dravske banovine v Ljubljani pod VI. 563-32 za izdano brezobrestno posojilo Osrednja gospodarska zadruga »Ekonom« v Ljubljani od strani ministrstva za soc. politiko, št. 1560-32, za izvršitev prehranjevalne akcije v Sloveniji, v kolikor se ta dolg do sedaj ni povrnil, in sicer: ostanek dolga Din 63.439 Din in dolžne obresti za celotno dolžno vsoto 226.746 Din, skupno 289.185 Din.

„Sokol K. J.“

Čl. 46 daje ministru za fizično vzgojo pooblastilo, da vršita likvidacijo podpor za Sokola kraljevine Jugoslavije, izvzemši od zakona o državnem računovodstvu in zakona o upravni kontroli, vsake tri mesece po dva ministra in dva člana glavne kontrole, ki jih določi predsednik vlade.

Med ostalimi odredbami predvideva čl. 47, da se izvrši izplačilo vseh mesečnih prejemkov ministrom brez portelja iz proračunskih rezervnih kreditov.

Pregled izdatkov in dohodkov

Razlika z letošnjim proračunom

Razlike med proračunom za l. 1932-33 in l. 1933-34 so sledeče:

Izdatki

Vrhovna državna uprava: plus 2.268.890 Din. Pokojninski fond in invalidne podpore: plus 42.579.697 Din. Državni dolgovi: minus 371 milijonov 482.219 Din. Pravosodno ministrstvo: minus 31.311.247 Din. Prosvetno ministrstvo: minus 30.556.651 Din. Ministrstvo za zunanje posle: minus 16.757.725 Din. Ministrstvo za notranje posle: minus 18.469.404 Din. Finančno ministrstvo: minus 14.849.708 Din. Vojno ministrstvo: minus 130.393.465 Din. Gradbeno ministrstvo: minus 33.320.393 Din. Prometno ministrstvo: plus 26.810.155 Din. Kmetijsko ministrstvo: plus 6.949.948 Din. Trgovinsko ministrstvo: minus 5.313.658 Din. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje: minus 9.593.000 Din. Ministrstvo za fizično vzgojo: plus 3.240.623 Din. Proračunski rezervni krediti: minus okroglo 5 milijonov dinarjev. Skupno: minus 585.223.765 Din.

Izdatki drž. pod etij in ustanov

Razlika med l. 1932-33 in l. 1933-34: Prosvetno ministrstvo: minus 1.232.769 Din. Fin. ministrstvo: minus 95.576.765 Din. Prometno ministrstvo: minus 154.078.468 Din. Kmetijsko ministr-

stvo: minus 1.655.278 Din. Trgovinsko ministrstvo: ostanek isti. Ministrstvo za gozdove in rudnike: minus 41.223.032 Din. Ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje: minus 5 milijonov 883.354 Din. Skupno: minus 299.649.666 dinarjev.

Dohodki

Razlika med l. 1932-33 in l. 1933-34: Splošni državni dohodki iz neposrednih davkov: plus 145.000.000 Din. Posredni davki: minus 305 milijonov dinarjev. Monopol (višek dohodkov): minus 204.314.213 Din. Državno gospodarstvo (višek dohodkov): minus 217.702.995 Din. Razni dohodki: minus 3.206.547 Din. Skupno: minus 585 milijonov 223.755 Din.

Dohodki drž. podjetij in ustanov

Razlika med l. 1932-33 in l. 1933-34: Prosvetno ministrstvo: plus 2.209.226 Din; Finančno ministrstvo: minus 100.454.406 Din; Prometno ministrstvo: minus 326.102.963 Din; Kmetijsko ministrstvo: minus 1.655.278 Din; Trgovinsko ministrstvo: plus 3.300.000 Din; Ministrstvo za gozdove in rudnike: minus 88.765.826 Din; Ministrstvo za soc. politiko in nar. zdravje: minus 5.883.354 Din. Skupno: minus 517.352.661 Din.

Finančni zakon

Ostala ministrstva

V čl. 37, točka 11, se daje prometnemu ministru pooblastilo, da porabi dohodke od železnice za odplačilo in odkup vcinjalnih prog v letnem znesku 3.565.896.58 švicarskih frankov na podlagi tozadevne rešitve ministrskega sveta od 28. februarja 1931.

V čl. 38, točka 3, se daje kmetijskemu ministru

Višek nemške krize

Hitler pri Hindenburgu

Enourna audijenca

Berlin, 19. nov. tg. Sprejem Hitlerja pri Hindenburgu je trajal nekoliko več kakor eno uro. Razgovor med njima se bo nadaljeval prihodnje dni, kar se tolmači v političnih krogih tako, da je Hindenburg prošil Hitlerja, naj stopi v stike z drugimi strankami in ugotovi, koliko more računati na njihovo podporo. Tudi sedaj se zopet poudarja, da bi moral kabinet, ki bi bil pod vodstvom narodnih socialistov, imeti značaj prezidjalnega kabineta in trdno podlago na parlamentarni večini. Pri tem se naglašja, da to ni noben oficijelni nalog za Hitlerja. Razgovori med Hindenburgom in Hitlerjem so se vršili večinoma med štirimi očmi.

Očitven je razloček med današnjim sprejemom pri Hindenburgu in med sprejemom, ki ga je doživel Hitler 13. avgusta. Takrat sta se moža razgovarjala stoječ in je bil razgovor končan v par minutah. Sedaj pa se zdi, da se je Hitler prida-val odstraniti one nevišnosti, ki so nastale radi postopanja stranke po 13. avgustu. Hindenburg vztraja na svojem stališču, da bo sam odločal o sestavi prihodnje vlade, ki naj omogoče nadstrankarsko vodstvo države. Glavna stvar je sedaj, ali bo mogel Hitler doseči sporazum z onimi drugimi strankami, ki bi prišle v poštev za sestavo vlade. Pri tem je uvaževati govorice, da voditelj centruma prelaz dr. Kaas v svojem poročilu pri Hindenburgu ni že naprej odklanjal Hitlerja, ravno tako tudi ne voditelj nemških narodnih socialistov Hugenberg in voditelj nemške ljudske stranke dr. Dingeldey.

V sedanjem stanju stvari se vrše pogajanja, ki na ne morejo prejeludirati dogodkov, kateri se igrata na prelomu v prihodnjih dneh. Tri osebe, ki se zde, da imajo največ upanja, da prevzamejo

predsedništvo prihodnjega kabineta, so Hitler in Strasser in kot zadnja rešitev general von Schleicher. Taka kombinacija, ustvarjena pod odgovornostjo predsednika republike in z njegovo podporo, bi razpolagala v parlamentu z večino, razen tega pa bi imela to prednost, da bi nadaljevala dosedanja politiko predsedniškega in avtoritativnega kabineta, inavgurirano 1. junija t. l. — pri tem pa ne bi izzvala ustavnega spora, ki bi utegnil roditi izredno resne posledice. Predsednik republike polaga veliko važnost na to, da bi imela na tak način sestavljena vlada veliko zaslonbo v prebivalstvu, kar bi napravilo konec čedalje bolj narasčajoči sistematski opoziciji nacionalno-socialistične stranke in delo nemški vladi možnost, da bo na mednarodnih konferencah mogla naslopati z večjo avtoriteto.

Berlin, 19. nov. tg. Po današnjem sprejemu Hitlerja in po sprejemu državnega svetnika Schäferja od bavorske ljudske stranke bo sedaj Hindenburg proučeval želje strank, potem pa bo počakal na skupno konferenco voditeljev strank, ki jo sam namerava organizirati in ki se bo vršila morda že jutri ali pa najpozneje v ponedeljek. Čuje se, da se namerava sedaj pustiti strankam čas, da izkoristijo vse možnosti sestave večinske vlade.

ATELJE TVRDKE

DRAGO SCHWAB

kroji najelegantnejše jesenske obleke in površnike Najmodernejše jesenske blago za oblake je dospele Vabim na ogled in na ugoden nakup

Predlog občinskega zakona z gospodarske strani

Kakor smo pred nedavnim napisali, je območje dela sedanjih modernih občin postalo izredno obsežno, saj morajo občine skrbeti za gospodarski, kulturni in socialni napredek, kakor jim to nalaga izredni predlog zakona o občinah v § 75. Zakonski predlog tudi še taksativno naštevajo podrobnejše naloge občin v § 75. in 76.

Siroko polje za uvedbo nadaljnjih nalog občin pa je dano z določbami čl. 78. Ta člen namreč določa, da se morejo v novih zakonih poveriti občinam novi posli v sodelovanju z državno upravo. Ta določila so za občine zelo nevarna, ker ni mogoče vedeti vnaprej, kakšne naloge bodo se prišle na občine. Če sedaj je znano, da so posebno nekatere občine preobremenjene s posli, ki jih je prenesla nanje država, torej v tako zvanem prenesenem delokrogu. Te vsote gredo v vsej državi v desetine milijonov in pomenjajo občutno obremenitev, ker so bili ti prenos izvršeni posebno v zadnjih letih. Tedaj pa je že pritiskala gospodarska kriza. Državna uprava si je hotela zmanjšati bremena in je prevajala velik del svojih poslov na občine. Obenem pa občinam ni dala iz svojega proračuna dohodkov odgovarjajočega kritja. Tako so bile občine prisiljene poiskati novih virov za kritje stroškov prenesenega delokroga. Ta prenos je pomenil razbremenitev državnega proračuna, nasprotno pa je povečal breme občinskih davščin, tako da narodno gospodarstvo ni čutilo dobrih posledic razbremenitve države, pač pa se je skupna obremenitev zvišala, ker so ob istočasno nespremenjenih državnih davščinah narasle občinske davščine. Zvišanje davščin pa je posebno občutno v časih, ko narodni dohodek pada in gre vedno večji odstotni delež dohodka za javne in druge dejavnosti, kar seveda postruža krizo, ker se pretvori denar, ki ga prejemajo javne institucije, takoj v konsum.

Danes je skrajno težko občinam zbirati potrebna sredstva za svoje financiranje. Kontinuiteto tega financiranja so že itak pretrgali nastopivši izdatki za prenesen delokrog. Kakor Damoklejev meč pa visi zopet nad občinami možnost povečanja agend v prenesenem delokrogu. Sicer je v zakonskem predlogu zapisano, da mora biti istočasno tudi določeno kritje stroškov, ki so z izvrševanjem teh poslov zvežani. Iz tega besedila je razvidno, da gre prav za prav za nove občinske vire za kritje teh izdatkov oziroma za nove občinske davščine. Glede nalaganja denarja določa § 88, da mora biti vložen pri pupilarnem varnem zavodu. To je pa danes Državna hipotekarna banka z njenimi podružnicami. Ta določila bi bilo spremeniti tako, da bi bila dana možnost nalaganja denarja tudi v drugih zavodih, posebno v onih, pri katerih je občina interesirana kot garant, to je pri komunalnih branilnicah. Centralizacija ni koristna za občine, ker pomeni, da bo šel občinski denar v one zavode, od katerih ne bo prišel nazaj v obliki dohodka gospodarstva ravno v onih občinah, ki bodo nalagale svoj denar v osrednji ustanovi. Načelo pa mora biti, da se naj denar oziroma vloge, ki se zberejo v gotovem predelu države ali banovine, porabi predvsem za povzdigi gospodarstva ter druge

namene ravno v tistih predelih, odkoder prihaja. Do sedaj je bilo proračunsko leto naših občin koledarsko leto. Po novih odredbah zakonskega predloga pa se mora ravnati po državnem proračunskem letu.

V nasprotju z znano tendenco k decentralizaciji pa je gotovo določilo, da je potrebna odobritev finančnega ministrstva za uvedbo občinskih davščin in njih povečanje. Pravilneje bi bilo, da se dovoljuje odobravanje občinskih davščin po nižjih instancah, kakor je bil to doslej tudi slučaj. Saj bo tudi tehnično finančnemu ministru zelo težko že samo pregledovanje teh prošelj, kaj šele ekspeditivna rešitev.

Protislovje vsebuje § 94. V drugem odstavku piše: »Če pristojna oblast ne odobri proračuna v roku meseca dni, računajoč od dne sprejema, se smatra predloženi proračun za odobren.« V naslednjem odstavku pa pravi predlog zakona: »dokler ni proračun odobren, bo veljal stari proračun, izdatki pa se bodo vršili po dvanajstih tega proračuna.« Doslej smo bili vajeni, da se je v slučaju, da novi proračun ni bil odobren, avtomatično podaljšal po dvanajstih stari proračun. S tem zakonskim predpisom pa je dana tudi možnost, da se tudi predloženi proračun izvršuje, ne da bi bil odobren. V kolikor v posameznih zadevah ni določena kontrola državne uprave, to predpisuje § 117—131. V nekaterih drugih členih pa smo opazili, da gre ta odvisnost občin od države nekoliko predaleč. Tako se nam zdi neumestno, da odobrava osnove in pravila občinskih gospodarskih podjetij na predlog bana minister notranjih zadev ob soglasju resornih ministrov. Pomisliti je treba, da zakonski predlog velja za selske občine. Če ostane ta odredba v veljavi, potem se bo moral spraviti ves upravni aparat gori do ministrstev za kakšno majhno institucijo kakšne majhne podeželske občine in končno besedo bo spregovoril za gospodarstva podjetja minister notranjih zadev.

Z novim zakonom bomo dobili za občine sedaj v vsej državi enotno zakonodajo. Doslej pa smo imeli v Sloveniji sami za bivše avstrijske dežele različne občinske zakone iz srede preteklega stoletja. Zdi se nam pa potrebno, naglasiti važno zahtevo, ki jo dobiva vedno več tal. Zaradi velike socialne in gospodarske razlike med posameznimi kraji in samoupravnimi enotami v državi bi bilo umestno, uveljaviti okvirni zakon, ki bi določal samo glavne smernice, prepuščal pa bi banovinom detajle in druge zadeve, ki ne spadajo v delokrog osrednje državne uprave, katero samo obremenjujejo. Če bo osrednja državna uprava hotela res ekspeditivno poslovati ter se brigati za važne državne posle, potem ne gre, da bi morala odločati o vseh, tudi najmanjših zadevah. Zaradi tega bi tudi glede obseva široka samouprava prinesla najboljše uspehe. Nismo pa sploh proti kontroli državne uprave v njenih posameznih instancah, toda ta kontrola mora biti res samo nadzorstvo, ne pa vmešavanje v posle, ki so po svoji naravi samoupravnega značaja.

K gledališki debati:

Moja izjava

Kakor sem mirno bral vsa pisanja o »Veselem vinogradu«, tako bi mirne duše pustil tudi izjavo »kulturnih delavcev« tam, kjer je izšla. Toda ta izjava je tako klavarna priča za neki del slovenske kulture, da si jo moram v splošnem interesu javno ogledati. Ne maram se dotikati postanka in podpisovanja te izjave, ki sta mi dobro znana, zavrniti pa moram neprimerenost, s katero so tisti, ki je to izjavo sestavili in tisti, ki so jo podpisali, združili troje šifer, ki signirajo stvarno in oblikovno različna pisanja in s to neprimerenostjo zdaj »najenergičnejše protestirajo«. Kar sem jaz pisal, vzdržujem v polnem obsegu še danes, ne bom ničesar omilil in vsem takim protestom na kljub ponavljam, da je bila uprizaritev »Vesela vinograda« 5. t. m. za slovensko Narodno gledališče v Ljubljani nesposobnost in žalitev dostojnosti. Zato sem stvar označil točno, kakršna je bila, ne da bi se bil pri tem dotaknil kake osebe razen odgovornega faktorja, in nisem niti prireditelja teksta niti režiserja niti igravcev omenjal. Ako stvar odklonim, ne bom iskal njene lepote. In prav zaradi tega najodločnejše zavracam vsako vmešavanje v način svojega pisanja in mi noben kulturni delavec in »kulturni delavec« ne bo predpisoval, kako naj pišem in še prav zato ne, ker sem v dvanajstih letih svojega gledališkega pisanja prevečkrat marsikaj dobrohotno zamilčal. Komu naj odgovorjam za način svojega pisanja. Tem podpisanim?

Javne izjave se v kulturnem svetu navadno dajejo v važnih, elementarnih narodnih in človeških zadevah, tudi tedaj morda, kadar kake osebnosti zaidejo preko dostojnih meja, za krajšo častit. Zato mi kulturna borba za »Veseli vinograd« od marsikaterem imenu »kulturnih delavcev« vzbuja različne misli. Vidim jih tudi, ki so prav ob prvobitnih naših narodnih in kulturnih zadevah molčali, umaknili ali odklonili svoj podpis; takele »kulturne izjave« pa so kajpak lažje stvari, zato mi vzbujajo poseben respekt.

Kar vesela je preprostost pa tudi neženiranost podpisanih. Skupine in imena estetičnih in kulturnih pravičnikov se kar šaljivo sporejajo in urejajo.

Najprej je uprava Narodnega gledališča z upravniki, obema ravnateljema, tremi režiserji, med njimi kajpak tisti, ki je sam režiral. Izjavo podpisuje tisto gledališče, ki samo po nekaterih režiserjih dosledno uvaja naturalizem in velikomestno plehkost. Gospodje, ki ste uprizarili »Vinograd«, saj vemo, da ste zanj! Čemu še posebej v izjavo »kulturnih delavcev« in povrh še svojo izjavo?

Iz srede tega števila pa se mi najmileje zasmehlja ime — Antona Lajovca, komponista. Saj nas gospod že deset let pogumno brani pred germansko kulturo, njegovi aspekti in natroni goni se

z vso primarno silo upirajo naši slabi tradiciji in orientaciji ter zahtevajo, da ustvarjamo čisto narodno kulturo in uvajamo res pravo slovensko orientacijo. Celó branje naših študentov kontrolira, on nas brani pred Beethovenovimi simfonijami. O, ta varuh čiste naše nacionalnosti sedaj protestira in še najenergičnejše, ko odklanjamo grobo nemško naturalistično rasmot in burševsko literaturo lokalno brkljarijo, zlasti ko je ta »postavljena v našo besedo in na dolensko tla in se maliči z našo narodno folkloro! Ampak on protestira in bo jutri pod novimi aspekti pisal dolge članke o naši narodni in kulturni vzgoji.

Veselo sem pozdravil ime Josipa Vidmarja — toda ob njem se mi je obudil spomin na tisto zadevo v »Pravici« — kmalu bo dve leti — in ob njej štiri imena v »izjavi«. Tista zadeva o slovenski literaturi je bila takrat jedna stvar in marsikomu nerodna, toda gg. Fran Albrecht, dr. Ferdo Kozak, Juž Kozak in dr. Stanko Leben so se takrat javno izjavili — ne proti Vidmarjevi netaktnosti, ampak zaradi nesposobnega pisanja časopisov; zato se danes zopet izjavljajo —. Protest za vsako ceno!

Ali bi se ne čudili, ko bi pogrešali oba avtorja otiho kajpak najbolj objektivnih del, to je Angela Cerkevnik (Naš vsakdanji kruh) in Vl. Levstika (Pravica kladiva)?

Kaj pa s tistim številom podpisanih »kulturnih delavcev«, ki mirne duše protestirajo v dobrobit slovenske kulture in za dostojanstvo slovenskega gledališča in za Veseli vinograd, ki ga niso videli ne brali? Naj protestirajo. Taka je moralna stran te izjave — zato je niti ne odklanjam.

Gg. Oton Župančič in Pavel Golia sta podpisala še svojo izjavo. Pravita, da je »Vinograd« ena najboljših in najuspešnejših sodobnih nemških komedij. Uspešnost je res relativen pojem, ki se je to pot pri nas prav dobro izkazal, toda glede elementarnih zahtev dramske umetnosti bi to slabo delo lahko sporedil še o z dramatičnim začetništvom v »Lopezcu« Vlad. Barola. Tudi trditve, »do kod more in sme gledališki pisatelj in prevajalec zajemati iz žive ljudske govornice, da se razširijo izrazne možnosti odrske slovenščine« se je sijajno uveljavila. Do tod, da je grda in da to ni nič več slovensčina, zakaj za razvoj odrske slovenščine uvaja zdaj pri nas O. Župančič — žargon.

Take so vse te izjave. V času, ko celo naša primitivna podeželska gledališča dobivajo pobud za duhovno poglobitev in jih z razumevanjem sprejemajo, režejojo naši materialistični in naturalistični kulturniki umetnost »Vesela vinograda«.

Zrak postaja lažji in beseda na vse strani svobodnejša!

V Ljubljani, 19. novembra 1932.

France Koblar.

Austrija in Bavarska:

Avstr. kancler obišče Monakovo

München, 19. nov. tg. Glede sestanka bavarškega ministrskega predsednika dr. Helda z avstrijskim zveznim kanclerjem dr. Dollfusom, ki se danes sestane v Salzburgu, se naglašja z bavarske strani, da pri tem ne gre za državno-politično, temveč za čisto strankarsko-politično diskusijo med voditelji krščanske socialne stranke v Avstriji in bavarske ljudske stranke, ki sta si glede svetovnega nazora tako prijateljski, in da je bila ta diskusija že dolgo dogovorjena. Slični sestanki so se stalno ponavljali že več let. Ta ugotovitev se naglašja tudi zato, da se ne bi sicer širile neosnovane vesti, ki se kolportirajo o namenih združitve Avstrije z Bavarsko.

V znamenju razorožitve

Koliko je bojnih letal

London, 19. novembra. V zvezi z angleškim predlogom o znižanju letalskih sil za eno tretjino po izenačenju s sedanjim angleškim stanjem opozarjajo uradni krogi na sedanje stanje letalstva v posameznih državah, kakor sledi iz zadnjega poročila Društva narodov. Po teh podatkih ima Francija

2.375 letal, Združene države severne Amerike 1.752 letal, Japonska 1.639, Italija 1.507, Velika Britanija 1.434. Po končani svetovni vojni je imela Velika Britanija največ letal. Kasneje pa je pristojevo znižala število svojih letalskih vojaških sil.

Japonska ofenziva v Mandžuriji

London, 19. nov. tg. Iz Tokija javljajo, da je šef generalnega štaba japonske vojske, general Koira dopotoval v Tokio na konferenco z vojnim ministrom, generalom Arakijem. Oba sta se sporazumela o načrtu za veliko ofenzivo, ki jo bo japonska vlada izvršila v Mandžuriji proti vojski kitajskega generala Sipingvena in njegovim sodelavcem. Japonska se za ofenzivo že pripravlja. General Sipingven in drugi kitajski generali, ki se borijo proti mandžurskim in japonskim četam, se nahajajo s svojimi četami v področju Heiljarija in Mandžuriji. Japonci so te dni zavzeli več strateških položajev in pričeli popravljati železniško progo, da bi olajšali prevoz svojih čet. Okrog 3000 japonskih vstajev je pričelo akcijo v dolini reke Sungari ter so se že spopadli s kitajskimi četami.

Grofi - tihotapec

Pariz, 19. novembra. tg. Po sedemurni hišni preiskavi pri grofu de Chabrignac so v znani aferi radi odčitave francoskega kapitala v Švicco našli v privatnem stanovanju tega grofa celo pisarno za tihotapljenje francoskega denarja v Švicco potom zvez z ženevsko privatno banko Lombard, Odier in Co. Poseben zastopnik te banke je izplačeval vsak mesec osebo obresti za razne glavčine, ki jih je potem navedeni grof tajno pošiljal svojim strankam, ne da bi se plačeval davek. Celo med hišno preiskavo je klicalo telefonično pet strank, ki so spraševale grofa, kdaj morajo dvigniti svoje kupone in obresti. Grof je bil radi tega vznemirljen in je prosil, da mu dovolijo opraviti toaletto, to pa je izrazil za to, da je prerazel telefonske žice. Tudi so ga zalotili pri tem, da je hotel odstraniti pisarniški material, ki bi ga hotel obremenjeval. V ta bančni škandal je poleg že znanih 1018 obtožencev, sedaj zapletenih še 400 oseb.

Barcelona, 19. novembra. Jutri bodo volitve v katalonski parlament.

Dunajska vremenska napoved: Menjaje oblačno, topleje. Vzhodni rob Alp: deloma oblačno, temperatura se zaenkrat še ne bo mnogo izpremenila, pozneje pa bodo nastopili sveži vetrovi od juga. Južne Alpe: oblačno, nagnjenje k padavinam, višja temperatura.

Akademiki svojima rektorjema

Ljubljana, 18. novembra.

Slovenska akademska mladina se je nočjo na lep in prisrčen način poklonila svojima rektorjema in tako manifestirala duhovno enotnost slovenske univerze in lepo slogo, ki vlada med dijaštvom ter njegovimi profesorji in rektorjem.

V dolgem sprevedu je prikorakala akademska mladina z bakljencami na čelu iz univerze pred stanovanje prorektorja dr. Serka na Kongresnem trgu. Pevski zbor je pod vodstvom pevovodje Marolta tam zapel pesmi »Zdravica«, »Slovenec sem« in »Od Urala do Triglava«. Med tem so se šli predstaviti dr. Serku dosedajni predsednik ZSAU Wilfan, novi predsednik Zemljski in dva zastopnika pevskega zbora. Dr. Serko je zastopnik dijaštva zagotovil svojo naklonjenost in podporo dijaštvu. Med burnim vzklikanjem dr. Serku in novemu rektorju dr. Slaviju je mladina odkorakala pred stanovanje dr. Slavija Pred škofoj. Tu je pevski zbor prav tako zapel tri pesmi Raz okno svojega stanovanja je imel dr. Slavij primeren in prisrčen govor, v katerem je pozival mladino k stremljenju za visokimi ideali. Zastopniki dijaštva so se šli nato predstaviti tudi dr. Slaviju. Druga mladina pa je živahno in navdušeno vzklikala rektorju slovenske univerze. Bila je lepa in prisrčna manifestacija, ki je v čast naši akademski mladini in ki jo je tudi drugo občinstvo spremljalo s simpatijami.

Junaška letalka

Capetown, 19. nov. Pogumna angleška letalka Amy Morrison-Johnson, ki je preletela ogromno razdaljo med Londonom in Capetownom v 4 dneh 6 urah in 53 minutah, je prejela čestitke iz vseh krajev sveta. Angleški kralj je čestil v osebni brzojavki. Veliko čestitk je prejela tudi iz Francije. O letalki in njenem pogumnem podvigu so zdaj znane nove podrobnosti. Med poletom je morala opetovano zastaviti ves svoj pogum, da premaga nepredvidene zapreke in nevarnosti. Iz njene govorice poročila izhaja, da je imela med potjo defekt in da je v zadnjem trenutku pravčasno opazila, da mora kreniti nazaj do prve zaloge benecina. Tank z benecinom je namreč začel pušati haš redi največje divjine. Navzile tej zamudi pa je postavila s svojim poletom nov rekord.

Škološka konferenca

Zagreb, 19. nov. tg. Škološka konferenca se je nadaljevala večeraj in danes dopoldne in popoldne. Seje trajajo od 9 do 1 popoldne in od 5 do 7 večer. Konferenca najbrž še nočjo ne bo končala svojega dela in bodo škojke ostali v Zagrebu še do ponedeljka, ko bo zaključena seja. Zvečer odpotujejo izjemno s konferencie le oni škojke, ki ne morejo odgoditi že prej napovedanih obiskov. Tako odpotuje s splitskim brzovlakom dr. Bonetatič, ki se iz Splita odpelje v Vrgrac, kjer slavi 200 letnico Čudodelne Matere božje, ki jo bo kronal. Poleg splitskega škola odpotuje večer tudi sarajevski nadškof dr. Sarič. Ostali škojke odpotujejo v ponedeljek in torek. Kakor čujemo, potujejo v Split vsi dalmatinski ordinariji, kjer bo v sredo jutraj sestanek pri dr. Bonetatiču, kamor zahajajo ordinariji na svojo letno pokrajinsko konferenco, ki jo imajo vsako leto ob priliki konference celokupnega episkopata. Ta konferenca bo letos v Splitu in ne v Zagrebu iz razloga, ker splitski škof ne more dalje časa izostati. Na jutrišnji svečani proslavi sv. Alberta Velikega v svetišču Matere božje bo daroval pontifikalno sv. mašo dr. Starčević, udeležili pa se je bodo vsi dalmatinski škojke.

Parlamentarne vesti

Belgrad, 19. nov. I. Na današnji skupščinski seji je ogromna večina narodnih posilancev proglasila dr. Iliča za poslanca v okraju Otočac. Prihodnja seja bo v torek dopoldne. — Senat se je razšel in bo sklican zopet pismenim potom.

Belgrad, 19. nov. I. Iz poslanskega kluba JRKD je izstopil poslanec Stažič ter najavil svoj pristop v Jugoslovanski narodni klub.

Pojasnila o pomožni akciji

Ljubljana, 19. nov. V popolno razumevanje namenov, radi katerih je bil ustanovljen. Osrednji pomožni odbor dravske banovine, se pojasnjuje, da pomožna akcija tega odbora ni omejena le na pomoč brezposelnih delavcev, ampak se bo raztezala tudi na vse ostalo prebivalstvo, v kolikor je ogroženo v svoji prehrani po sedanji gospodarski krizi, zlasti tudi na podpre potrebne male poljedelce.

Zahvala

Vsem, ki so počastili spomin našega očeta, gospoda

Josipa Grudna

trgovca

in sočuvstvovali s težko udarjeno družino: iskrena hvala.

Šmartno pri Litiji, dne 19. novembra 1932.

Vdova Antonija Gruden.

Hčerka Metoda.

Zveza slušateljev Aleksandrove univerze

Iz razgovora s predsednikom Jožo Villanom

Ko smo dobili v Ljubljani svojo slovensko univerzo in je število njenih slušateljev rastle z vsakim semestrom, se je pojavila med akademskim dijaštvom močna težnja po enotni vrhovni reprezentančni organizaciji, ki bi zastopala interese celokupnega univerzitetnega dijaštva na znotraj in na zunaj. Iz te težnje se je rodil Svet slušateljev ljubljanske univerze. Ta Svet, pri čigar izvolitvi so odločevala kulturna (tako imenovana v nasprotju s strokovnimi) akademska društva, je vstopil v stike

Rektor dr. Matija Slavič

z ostalimi sličnimi organizacijami v Zagrebu in Belgradu in je tvoril skupno s temi vrhovno organizacijo vsega jugoslovanskega akademskega dijaštva »Pobratimstvo«, ki je imelo svoj sedež v Belgradu. — »Pobratimstvo« pa je bilo nadalje včlanjeno v mednarodni akademski zvezi (Confédération Internationale des Etudiants — CIE). Svet slušateljev ljubljanske univerze (SSLU) pa je kmalu pokazal mnoge nedostatke in pomanjkljivosti z ozirom na podrobno delo za interese slovenskega študenta. Tudi dejstvo, da so odločevala kulturna društva, se je bilo izkazalo v slabi luči v toliko, da so bili na dnevnem redu prepri političnega oz. boljše strankarskega značaja. Iz teh razlogov je prevladovalo med akademiki mnenje, da se mora Svet bistveno preorganizirati, da bo ustrezal resničnim potrebam slušateljev. Tako je prišlo na jesen 1930 do popolne reorganizacije Sveta. Spremenilo se je tudi ime samo. Dobili smo namesto tega sedanjega Zvezo slušateljev Aleksandrove univerze ali kratko ZSAU.

Nova ZSAU temelji sedaj ne več na kulturnih društvih, marveč na strokovnih društvih posameznih fakultet. Vodstvo ZSAU se je razširilo, s čimer je bilo omogočeno, da je prišlo do uspešnega podrobnega dela predvsem v sledečih smereh: prvič, da organizira socialno pomoč slovenskemu akademiku in mu materialno omogoči študij na univerzi, drugič, da ga informira in ponči glede internega študija na naši univerzi, kakor tudi na inozemskih univerzah in tretjič, da utrdi v slovenskem narodu idejo in potrebo slovenske univerze. Rezultati tega dela so bili ustanovitev samostojnega akademskega urada dela (AUD) in ustanovitev informacijsko-propagandnega oddelka, ki je odprl svojo informacijsko pisarno za akademike.

AUD

Akademski urad dela je uvidel nujno potrebo, da se mora za izboljšanje socialnega položaja naših akademikov, ki so po veliki večini v slabem gmočnem položaju, obrniti neposredno na slovensko javnost s prošnjo, da se intenzivneje zavzame za svoj inteligenčni naraščaj in ga gmočno podpre. Stavljal si je nalogo, odkriti slušateljem potrebne instrukcije, pomožne službe, popuste pri obrtnikih, v gledališču pri prikupu znanstvenih in literarnih

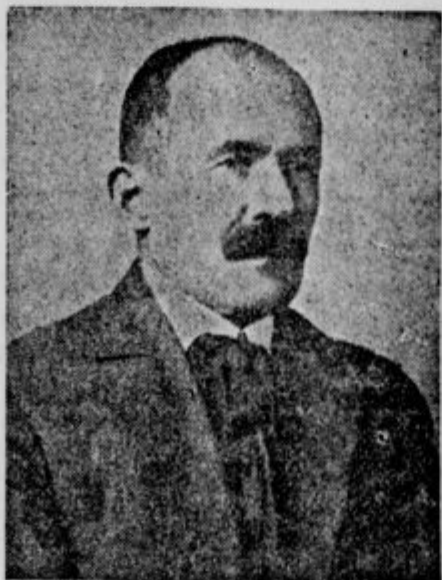
knjig in drugod. Izredna delavnost tega urada je rodila prav lepe uspehe in moramo reči, da so mnogi razumeli poziv in se tudi odzvali.

V zvezi s socialno akcijo Zveze se je ustanovil tudi poseben akademski podporni fond, ki naj bi zbiral in zbral potreben kapital, iz katerega bi bilo omogočeno dajati potrebnim in vrednim slušateljem podpore. Vendar na žalost fond še do danes ni mogel tega realizirati, ker je bil v javnosti radi nastopivše splošne gospodarske stiske omejen prešibak. Nabrani kapital znaša dosedaj komaj 5.000 Din.

Veliko večjega socialnega pomena pa je bila ustanovitev akademske bolniške blagajne, kakršno poznajo tudi druga vseučilišča. Zanj je bil dal inicijativo in opravil prva dela že bivši SSLU. Tu se je ob enakem trudu in delu univerzitetnih profesorjev in dijaštva posrečilo, da je stopila ta bolniška blagajna tudi v življenje. Ustanovil se je namreč univerzitetni zdravstveni fond, v katerega se stekajo semestralni prispevki slušateljev, ki ga upravljajo skupno profesorji in dijaki. Danes ne moremo sicer še govoriti o popolni bolniški blagajni, vendar se dijaki že v polni meri poslužujejo koristnosti te ustanove.

Informativno-propagandni odsek.

Ta odsek je postal eden najvažnejših v okviru ZSAU. Že dalj časa se je namreč kazala potreba, da se naj nudijo zlasti mladim akademikom in novincem podrobne informacije glede študija na domači univerzi, kakor tudi na drugih jugoslovanskih in inozemskih. Smoter te nove institucije na znotraj je bil ta,

Prorektor dr. Alfred Serko

slehnemu akademiku podati točno sliko o dijaškem življenju na slovenski univerzi in o študiju na tujih vseučiliščih. Zunanji smoter pa je bil propagirati med narodom idejo slovenske univerze in uvrstiti v njen pomen te najvišje kulturne in znanstvene institucije. V ta namen so se prirejale skriptična predavanja o slovenski univerzi, ki so se letos vršila po vseh slovenskih mestih. Slovenska javnost se je udeležila teh predavanj v Beli Krajini in na Dolenjskem v velikem številu, slabše drugod, najslabše v Kranju.

Ostalo delo ZSAU.

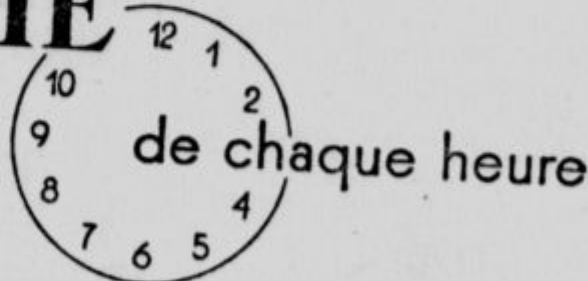
Že bivši SSLU in nato Zveza je prirejala vsako leto reprezentančni ples. Smoter tega plesa je bil ta, da čisti dobiček prireditve porazdeli med posamezna strokovna društva in univerzitetni zakavstveni fond. V preteklem letu pa je bila zveza mnenja, da ne gre z ozirom na težke gospodarske in socialne prilike prirejati take prireditve in je sklenila, da namesto tega pokrene nabiralno akcijo z istim namenom. Pokrovitelj te akcije je bil kralj, ki je tudi sam daroval 10.000 Din. Delavnosti tovarišev in naklonjenosti damskega komiteja, ki mu je načelovala dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva, se je zahvaliti, da je ta akcija sploh uspela. Uspeh nabiralne akcije je bil dovoljen, vendar moramo naglasiti, da bi bil efekt lahko večji, če bi se pozivu ZSAU odzvala v večji meri zlasti dežela.

ZSAU je na svojih sejah in na svoji izredni skupščini sprejela več načelnih resolucij,

Sedaj kraljuje jesen!

Vsake jeseni drugače.
Sedaj so moderne oblike nežnih barv...
zamolkla polt... pravilno negovana z Elida
Creme de chaque heure.
Redno uporabljena obda obraz in roke z nežno tenčico in jih varuje ves dan.

ELIDA
CREME

med katerimi moramo zlasti omeniti resolucijo z dne 18. januarja o izpolnitvi slovenske univerze, kateri je sledila že naslednji mesec, ko je čas prinesel nevarnost za nadaljnji obstoj posameznih fakultet in različnih oddelkov po fakultetah, resolucija proti okrnitvi naše Almae matris. ZSAU je nadalje najenergičneje nastopila tudi proti zahtevi Saveza jugoslovanskih tehničarjev iz Belgrada, da moramo odslej s to zvezo dopisovati le v ekvščini to je v srbskem jeziku. Posledica tega je bila trodnevna stavka na naši univerzi.

»Pobratimstvo«, ki je pred leti še predstavljalo vrhovno organizacijo jugoslovanskega dijaštva, ni bilo delavno. Razumljivo je, da ni bilo radi tega pravih stikov med ZSAU in »Pobratimstvom«. Zveza je bila dejanski edina reprezentanca vsega jugoslovanskega dijaštva. Radi te nedelavnosti od strani »Pobratimstva« se Zveza in nihče od jugoslovanskih akademikov ni mogel udeležiti letošnjega mednarodnega akademskega kongresa CIE, ki se je vršil v Rigi. Kljub temu pa je Zveza skrajno skrupulozno izvrševala svoje dolžnosti do CIE in tako rehabilitirala ugled jugoslovanskega dijaštva.

Ovire, ki so se stavljele delu ZSAU, so bile številne. Predvsem je treba naglasiti, da je bilo zadnje leto burno, to pa ne po krivdi dijaštva. Nasprotja javnega življenja so se razumljivo prenesla na univerzitetna tla. Ta trenja so se deloma prenesla tudi v strokovna društva. — Zveza se je ngdalje mnogo borila tudi z gmočnimi zaprekami, ki se pa stalno ponavljajo.

Lpamo, da bo bodočnost jasno dokazala, da delo vrhovne reprezentance na naši slovenski univerzi ni samo trenutnega, marveč trajnega pomena in vrednosti ne samo za slovensko, ampak za jugoslovansko akademsko dijaštvo sploh. Želeti pa je, da ostanejo vedno pri delu Zveze skupaj oni, ki jim je summa lex salus Almae matris Slovenicae!

Predsedstvo ZSAU

Kukovič Kazimir, generalni tajnik ZSAU:

Organizacija ZSAU

Zveza slušateljev Aleksandrove univerze predstavlja v celoti vrhovno reprezentančno organizacijo vsega akademskega dijaštva na naši slovenski univerzi. Delo v Zvezi je porazdeljeno sistematično po raznih oddelkih, ki tvorijo same zase samostojne delovne enote z delokrogom, ki je po vsebini statutih natančno določen. Dosedaj obstojajo v okviru Zveze sledeči oddelki: akademski urad dela, informacijsko-propagandni odsek, odsek za kolonije in akademski podporni fond. Vsakemu oddelku je pridružen odbor, ki mu stoji na čelu odsekov načelnik. V te odbore pridejo delegati, ki so voljeni v posameznih strokovnih društvih v ZSAU. Najširše je sestavljen informacijsko-propagandni odsek, ki ima tudi najširši delokrog. Ta odsek vodi tudi samostojno pisarno. Kar tiče udeleževanja kaže dosedaj še največjo delavnost urad dela, ki je imel samo v lanskem letu demarnega prometa čez 100.000 Din. Velika sta seveda tudi oba ostala oddelka: odsek za kolonije, ki prireja za akademike ljubljanske univerze med glavnimi počitnicami kolonije (zadnja kolonija na Begunjah na Gorenjskem) in akademski podporni fond, ki pa se doslej radi gospodarske krize ni mogel dobro razviti.

Smernice vsemu delu daje reprezentančni odbor Zveze. Ta odbor sestoji iz predsedstva in štirih svetov. Predsedstvo Zveze je sestavljeno iz dvanajstih odbornikov, predsednika, podpredsednika, I. in II. tajnika, I. in II. blaginika ter načelnikov posameznih oddelkov. V svet pa delegira vsako strokovno društvo po dva delegata. Reprezentančni odbor se sestaja na svoje redne seje vsakih 14 dni, predsedstvo pa redno enkrat na teden. Polog reprezentančnega odbora je voljen še pose-

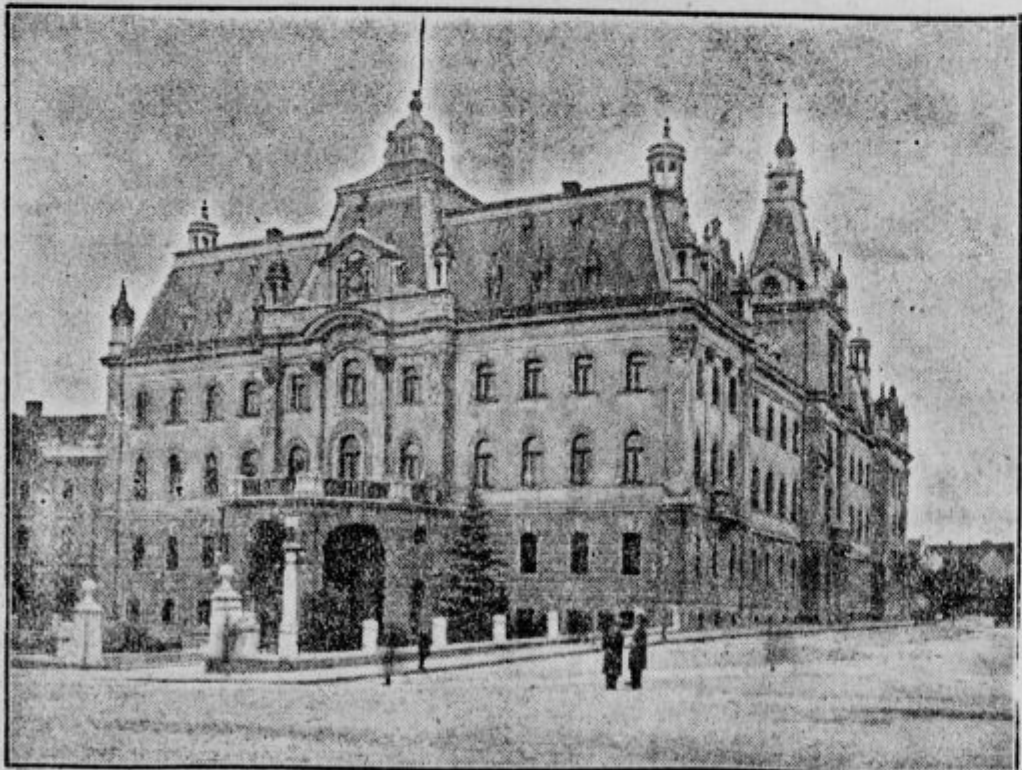
ben nadzorni odbor, v katerega izvoli vsako strokovno društvo po enega delegata.

Najvišji forum Zveze je skupščina, ki je nekak akademski parlament. Na skupščino odpošljejo strokovna društva posameznih fakultet svoje delegate. Število delegatov je proporcionalno s številom slušateljev na teh fakultetah. Na vsakih 25 slušateljev pripade društvu en delegat. Na glavni skupščini Zveze pridejo vselej stari in novi delegati društev. Pravico voliti novo predsedstvo imajo seveda samo novi delegati. Nadzorni odbor prelagata staremu predsedstvu razrešnico, o njej pa sklepajo samo stari delegati. Zveza zastopa izključno interese in potrebe celokupnega akademskega dijaštva.

Zvezo zastopata na zunaj vedno predsednik in glavni tajnik.

To bi bilo nekakšno okostje zvezinega telesa. Delo v Zvezi pa kaže že ves čas njenega obstoja izredno žilavost in aktivnost. Akademsko dijaštvo na naši univerzi se zaveda važnosti in pomena te svoje vrhovne organizacije. Kadarkoli izdela predsedstvo ali reprezentančni odbor delovni načrt, v katerem se odražajo bodoče dobrine in koristi priskočijo slušatelji sami na pomoč in ga z nebičnim delom, ki je desetokrat zvezano s številnimi žrtvami, zlasti pa z žrtvijo časa, tudi realizirajo.

Nujna potreba pa se kaže za ožje, iskreno priprčeno sodelovanje Zveze s slovensko javnostjo. Zveza sama bo še nešteto krat stopila pred javnost s pozivom, da se odzove potrebam njenih institucij in se zato obračamo ob tej priliki nanjo, da pomaga Zvezi uresničiti svoje načrte v dobrobi mlade inteligentne mladine, ki ji bo dobro vračala s dobrimi!

Poslopje slovenskega vseučilišča

Nove orgle pri sv. Petru v Ljubljani

so dovršene in bodo danes popoldne ob 2 blagoslovljene in izročene svojemu namenu. V zadnjem tednu je bila z zunanjimi okraski ozaljšana orgelska omara. Načrt je naredil arhitekt Vurnik, postavil jo je orglarski mojster Jenko, rezbarijo in pozlačenje je izvršila tiskarica Ivan Pengov. Orgle so preskušali v preteklem tednu priznani igralci na orglah, p. Hugin, Premr, Tome, Kimovec in drugi.

Danes popoldne pa bo občinstvo imelo priliko poslušati več orgelskih točk, ki jih bosta igrala gg. Premr in M. Tome. Zraven bo pel domači cerkveni zbor.

Program slovesnosti je ta: Ob 2 vabi veliki zvon k slavnosti. — Ob četrti na 3 pozdravljajo orgle ubrani šentpeterski zvonovi. — Ob pol 3 blagoslovitev novih orgel. Blagoslovi škofov namestnik. — Govor in razlaga orgel g. kanonika dr. Kimovca. — Na orglah igra ml. Stanko Premr in profesor Matija Tome. Pevske točke poje šentpeterski cerkveni zbor.

Orgelske in pevske točke: 1. Dr. Gajmir Krek: Slavnostna predigra (g. Tome). 2. Kopore: Prolog iz orgelske suite (g. Premr). 3. Premr: Z glasnim šumom s kora (zbor). 4. D. Fajgelj: Predigra. Fuga na temo »Aleluja« (g. Tome). 5. A. Foerster: Sveta Cecilija (zbor). 6. Premr: Preludij iz božične suite (g. Premr). 7. Hochreiter: Marija Mati (tenor solo in zbor). 8. M. Tome: Preludij in fuga (g. Tome). 9. P. H. Sattner: Daritev za grešnike (zbor). 10. Hladnik: Finale iz koncertne fantazije (Premr). 11. Rihar: V zakramentu vse sladkosti (zbor). —

Praznik krščanske prosvete v Trnovem

Včeraj smo kratko poročali o obnem zboru delavnege Prosvetnega društva »Trnovec« v Ljubljani. Kljub težkočam, ki jih stavi današnja doba idealnim stremenjem slovenske ljudske prosvete, je znalo to društvo po podjetnosti svojega odbora in zvestem sodelovanju številnega članstva tudi v prošlem poslovnem letu najti uspešnih poti za širjenje edine zdravih načel vzgoje in izobrazbe. Zlasti je razveseljivo, da se društvo z navdušenjem

Blagoslov z Najsvetejšim.

Šentpeterska župnija praznuje današnje nedeljo praznik svojega dela za orgle.

Prejšnje orgle so bile postavljene v letih 1848. in 1849. Naredil jih je Ferdinand Malachovsky pod vodstvom stolnega organista in zakristana Gregorija Riharja. Stale so 4330 goldinarjev. Ker so odslužile, je bila že l. 1913. sprožena misel za nove. Prišli so tedaj prvi prispevki zanje. Ko jih je pa vojna s svojo grabežljivo skoraj razjedala in vzela najboljše piščalke, je nastala nujna potreba, resno misliti na nove orgle, ki naj bi bile boljše od prejšnjih. Imele so namreč le 24 spremenov. Prošnja s prižnice je prinesla zopet novih darov. L. 1927. so pa šentpeterski izvolili posebni odbor za postavitev novih orgel pod župnikovim predstvom. Priden je bil ta odbor in je do danes v svojem premišljevanju, kako bi preskrbel dobre orgle. Organiziral je 30 nabiralk in nabiralec, ki so v dveh letih nabrali precejšnjo vsoto po župniji. Naloženi denar je prinesel nekaj obresti do l. 1932., ko je mojster Jenko začel z delom. Vendar za orgelsko omaro in ograjo na velikem koru v vseh treh ladjah nabrali denar ni zadosten. Manjka ga še 48.000 Din. Lepa ograja, ki jo dela podobarsko podjetje Ivana Pengova, bo pa šele koncem januarja 1933 končana in postavljena.

Šentpeterčanom, ki so pomagali k velikemu delu, povrni Bog, drugi naj se pa sedaj pri blagoslovljivi orgel spomnijo svoje dolžnosti in naj pripevajo za župnijsko cerkev.

Miklavžev večer v Unionu

dne 5. decembra ob 7 zvečer

bo prirejen tudi letos najskrbnejše in najveličastnejše. Cenjeno občinstvo že danes opozarjamo na to prireditve. Še nobenemu ni bilo žal, da jo je obiskal.

Glasbeni večeri bodo gotovo zanimali našo javnost zlasti pa glasbo ljubee občinstvo. Posvečeni so izključno slovenskim skladateljem in njihovim skladbam. Prvi glasbeni večer priredi Prosvetna zveza v sredo, 23. novembra ter bo posvečen skladatelju Jakobu Aljažu, triglavskemu župniku. Predavanje na tem večeru bo imel g. dr. Franc Kimovec, glasbene točke proizvajajo moški in mešani zbor »Sloga« in sicer: 1. Divna noč. — 2. Dneva nam pripelji zar. — 3. Slovan na dan. — 4. O Triglav moj dom. — 5. Občutki. — 6. Zastali ptič. — 7. Sirota. — 8. Peričnik. Na ta večer vabimo vabimo tako prijatelje slovenske pesmi, kakor tudi znanke in prijatelje triglavskega župnika. Večer bo v sredo ob 8 v verandni dvorani hotela Union. Vstopnina sedeži 3 Din, stojišča 2 Din, dijaki 1 Din, rezervirani sedeži od l. do III. vrste 5 Din. S tako nizko vstopnino bo omogočila Prosvetna zveza, da tudi finančno šibkejši sloji lahko prisostvujejo glasbenim prireditvam.

Hotel Tivoli — zavetišče. Lepi načrt mestne občine in mestne hranilnice, da se sezida v bežigranskem okraju zavetišče za onemogle, ki bi bilo prav moderno urejeno in bi imelo tudi stanovanja za onemogle zakonske dvojice, ki morajo v zavetišču v Japljevi ulici stanovati ločeno, ta načrt bo zaradi pomanjkanja gotovine tudi prihod-

14 Din kilogram. — Kostanj je po 1 do 2 Din liter, orehi v lupinah po 2.50 Din liter.

Slavni zagrebški kvartet v Ljubljani. — Zagrebški kvartet, ki je po svojih triumfalnih koncertih po Evropi postal slovit, otvori v petek, dne 25. novembra t. l. ob 8 zvečer v koncertni dvorani ljubljanskega dvora (Kino dvor) sezono »Sloginih« komornih večerov. Augsburg, München, Stuttgart, Berlin, Kopenhagen itd., nazivajo zagrebški kvartet kot kvartet največjega svetovnega renomeja, ki je s svojo precizno skupno igro, slogom in dinamiko izzval enodušno priznanje in navdušenje. Vabimo vsled tega vse prijatelje plemenite komorne glasbe, ki jo bo kvartet izvajal z njemu lastno virtuoznostjo, da te izredne prilike ne zamude. Vstop h koncertu bo omogočen vsakomur, saj se bo vršil pri znanih Sloginih nizkih cenah.

Včasih moj želodec
siten res je godec,
pa ga hitro pomirim
ko se k Slamiču zglašim.

Slovensko planinsko društvo v Ljubljani. V četrtek je bil prvi večer smučarske telovadbe na suhem. Udeležba je prekosila vsako pričakovanje. Prostorna telovadnica Srednje tehnične šole je bila prepolna smučarjev in smučark in posamezne vaje so se izvedle imenito pod izkušenim vodstvom gda. Kvedra. Vaje so sile zanimive in ni čuda, da se po prvem telovadnem večeru javljajo še novi udeleženci. Radi tega se je pojavila nujna potreba razdeliti tečaj na dva oddelka, namreč posebej za žlane in žlanice. Zato bosta počenši s prihodnjim tednom dva telovadna večera: za dame ob sredah, za gospode ob četrkih, vsakikrat ob 20 do 21. Telovadba se vrši v telovadnici Srednje tehnične šole. Pristojbina je 10 Din. Prijave se sprejemajo v pisarni S. P. D., Masarykova cesta 14-l. (palača Grafike).

Tečaj poljskega jezika priredi Društvo prijateljev poljskega naroda. Dan in lokal se naznani kasneje, čim se oglasi primerno število obiskovalcev. Prijave z event. željami sprejema do 1. decembra prof. dr. R. Molé, Ljubljana, licej.

Zahvala. Ob priliki svojega jubileja so mi izkazali: uprava nar. gledališča, časnikarsko združenje, združenje gledaliških igralcev in slavno občinstvo morda preveč pozornosti in so ponovno izrazili svoje simpatije napram meni. Res, ganilo me je prav do srca in ne morem najti pravih besed, v katerih bi zadovoljil svojemu občutju in se vam vsem s tem oddolžil. Zato le skromne besede, v katerih pa govori vasa moja duša: »Iskrena hvala!« Ves Vas Bojan Peček, član narodnega gledališča.

Damski plašči

najlepši in najcenejši pri **K. Pučnik**
SELENBURGOVA UL. 1 nasproti kavarni »Zvezda«.
Za gospode modno krojaštvo
elegantno in moderno

Pravos čez železnico ob kemični tovarni bo v ponedeljek in torek 21. in 22. t. m. ob 8 do 17 za vozni promet ustavljen, ker se popravila železniški tir.

Slana na poljih. Presenečenje so doživeli včeraj ljubljanci in prebivalci okolice, ko so zjutraj vstali: travnike in vrtove je pokrila prst debela slana. Za eno noč na Krimu torej že slana v dolini, ki se na osončnih mestih ni stajala niti do

pene in odlične kakovosti ...

Glavno je

cena in izborna kakovost

popoldne. Škode seveda taka slana aredi novembra ne more napraviti, ker so že vsi poljski pridelki pod streho, edino kar je napravila, je bilo to, da je uničila pozno jesensko cvetje. Na vsak način do snega v dolini ni daleč.

Člane Fotokluba Ljubljana pozivamo, naj pridejo po slike, ki so bile razstavljene, v klubov lokal, in sicer v večernih urah. Odbor.

Vidovdanska cesta zaprta. Od 21. t. m. dalje bo Vidovdanska cesta radi tlakovanja od Komenskega ulice do Tabora za vozni promet zaprta.

Hišni posestniki, ki še do danes niso vložili prijave dohodkov od zgradb za leto 1933 se vnovič opozarjajo, da jih vložijo vsaj do 8. decembra 1932, ker se bodo zbirali po tem datumu za hiše, za katere do tedaj ne bodo vložene prijave, vsi za odmero zgradbarine potrebni podatki po odposlancih davčne uprave na licu mesta. Vrh tega se bo predpisala vsem zamudnikom, ki do tedaj ne bodo vložili prijave, v smislu čl. 137 zakona o neposrednih davkih 10% davčna kazen. Ker se dogajajo že sedaj slučajji, da hodijo posestniki popravljati vložene prijave na po septembur znižane nametnine, se uradno pojasni, da se znižanje nametnin po septembru t. l. obstoječih postavnih določbah ne more upoštevati pri odmeri zgradbarine za leto 1933.

Električna zadruga v Šiški obvešča svoje konzumente, da bo danes centrala prekinila tok od 8 in 9 za 10 minut in popoldne od 1 do 3.

Nasilen prosilec. Številni brezposelni, ki prosijo pri ljudeh in po raznih lokalih podpor, že davno več ne nastopajo skromno, temveč prosijo samozvestno in včasih celo nasilno. So pač mneneja, da zahtevajo pravico in ne miloščine. Seveda marsikdaj naleti tudi na odpor, ker so darovalci še vedno prepričani, da dajejo pač prostovoljno in da jih nihče ne more prisiliti. Značilen, kako nastopajo nekateri brezposelni, je primer, ki se je pripeljal predinsodnim v pekarni v Hiši Vzemajne posojilnice na Miklošičevi cesti. V to pekarno je okoli 7 zvečer stopil mlajši moški in prosil podpor, ker je brezposeln. Dobil je skromen dar. To

Teokarović
Zopet
znižane cene!
Dospelo je sveže blago za zimске suknje in velika množina pletilne volne v vseh barvah.
Na drobno in debelo!
MAGAZIN TOVARNE
GRADIŠČE 4

Odkritosrčna beseda
revmatično
bolnim

Da Togal resnično pomaga pri revmatizmu, so ponavljali v sledečem:

»Da sem že preje poznal Togal tablete, koliko mojih dolgoletnih revmatskih bolečin bi si prihranil in koliko trpljenja preprečil. Zelo sem srečen, ker lahko odkrito rečem, da so Togal tablete resnično učinkovite zdravilo brez vsakih stranskih pojavov od strani srca ali želodca. Vsakemu ga bom rad priporočal. Še enkrat hvala: S. Stojanović, služitelj Uprave vodovoda O. G. B., Beograd, Kn. Mihajlova ulica št. 3c.

Togal tablete uspešno in hitro učinkujejo proti revmatizmu, protinu, išijas, gripi, živčnim bolečinam in ozeblinam. Čez 6.000 zdravnikov priporoča v uradno potrjenih ocenah uporabo Togala. Dobi se v vseh apotekah.

Odobr. od Minist. soc. pol. in nar. zdravja S. Br. 8415 od 22. oktobra 1932.

mu pa ni bilo dovolj in je zahteval več. V pekarni je bil slučajno prisoten tudi 29letni pekarni pomočnik Edvard Reberšek iz Postojnske ulice 26. Reberšek je brezposelnega počul, da naj se zadovolji s tem, kar dobi in da nima pravice zahtevati več. Brezposeln pa se je tedaj razjezil, pričel kričati nad Reberskom in ga udaril z vso silo po oseh. Reberšek je moral v bolnišnico. Na vsak način zelo značilen dogodek!

Nesreča s flobertovko. V Mostah se je pred večeršnjim igral s flobertovko 13letni monter sin Edo Navratil iz Poljske ulice 37. Po neresi se je s flobertovko ustrelil v levo roko, ter je moral v bolnišnico. Nesreča s flobertovkami je bilo zadnje čase že toliko, da bi morali stari otrokom vendar pobrati to nevarno orodje.

Srajce bele in modne, kravate in žepne robce, ima najceneje tiskar Miloš Karničnik, Stari trg 8.

Pumparce, obleke, trenchcoat najceneje A. Presker, Sv. Petra cesta 14.

Kemično čisti obleke šimene, Kolodvorska ulica št. 8.

Slovenski misijonar iz Afrike P. Jožef Musar v Ljubljani

V nedeljo, dne 20. novembra bo v veliki dvorani hotela »Union« ob osmih zvečer predaval

o misijonih v južni Afriki veleč. P. Jožef Musar

ki je bival 12 let kot misijonar med zamorci, in je zdaj postal vrhovni predstojnik misijonske družbe Sinov presv. Srca. — Pred njegovim predavanjem bo nastop otrok:

1. Deklamacija: Pozdravljen misijonar.
2. Nastop malih križarjev in petje.
3. Igrica: Pozdrav iz Afrike.
4. Deklamacija: Kdo prešteje solze vroče?

Vstop prost! Pridite vsi, ki ljubite misijone!

Marjan Cadež:

Ljubljansko vreme preteklega tedna

(od 12. do 19. nov.)

Pretekli teden smo imeli vzhodno vreme. Vetrovi, ki so pihali v oblakih in pri tleh iz severovzhodnih smeri, so spremenili prejšnjo vlažno in mirno ozračje v suho in vetrovno. Temperatura je začela z dnevi enakomerno padati: v soboto 12. t. m. je bila najnižja temperatura 7°C, tri dni pozneje t. j. v noči od torka na sredo pa je dosegla že 0°C. Prihajajoči teden je bila najvišja temperatura v soboto (8.6°C), najnižja pa v petek, ko je dosegla ob 9 zvečer že — 2.4°C ter se je čez noč do sobote 19. t. m. znižala na 6.0°C. Zračni tlak je do ponedeljka raste, nakar je začel precej hitro padati, tako da je bil ta teden v sredo najnižji (740 mm); v četrtek in petek se je barometer zopet dvigal in je stal ves čas precej visoko in vedno nad normalo. Dvigavanju barometra pa v prvih dneh ni sledila zjasnitev ter smo imeli ves čas oblačno in je v nedeljo in ponedeljek celo parkrat kapljalo. Ko pa se je barometer najbolj znižal, t. j. v sredo, se je zjasnila a ob ponovnem višanju zračnega tlaka, se je nebo znova zobalilo z nizkimi oblaki, iz katerih je čez noč začel priti prav droben sneg, ki je padal, sicer prav redko, še v četrtek dopoldne. Barometer se je dvigal naprej in v petek dopoldne so se oblaki razkadili, tako da je postal petek najlepši dan. — Prošli teden se radi oblačnih in vetrovnih dni, razen v petek zvečer, ko je bilo mirno in jasno, slana ni pojavila.

Za zimo dobite zimske plašče, elegantne obleke poceni pri

DRAGO GORUP & Co.
KONFEKCIJA

Miklošičeva cesta 16/l. nad.

Litija

Občini obrtni nadaljevalni šoli. Okrajni načelnik v Litiji je postal sledeča krajevna šolska odbora strokovno nadaljevalnih šol: za Litijo: predsednik župan Lajovic Franc, tovarnar; člani: Gorenc Andrej, čevljar na Grbinu; Kajtna Stanko, krojač v Litiji; Končar Janko, trgovec v Litiji; dr. Vladimir Orel, okrajni zdravstveni referent v Litiji; Rostohar Dragotin, šolski upravitelj v Litiji; Striber Vočko, gostilničar v Gradcu; — za Smartno: predsednik Strman Jože, trgovec v Mali Kostreznici; člani: Deržić Ivan, pek v Smartnu; Filšek Franc, krojač v Smartnu; Kepa Ivan, ključavničar v Črnem potoku; Kovačič Maks, šolski upravitelj; Maček Janko, mesar v Smartnu; dr. Vladimir Orel, okrajni zdravstveni referent v Litiji.

Mizarski tečaj za luženje lesa priredi referat za pospeševanje obrti v Ljubljani. Začetek bo 22. novembra ob 8 v delavnici mizarskega mojstra Koprivnikarja Emila. Stroške krije banska uprava; obiskovalci, ki žele ob zaključku tečaja — ki bo trajal le tri dni — obiskovalno spridevalo, plačajo po 30 Din, ako pa ne žele izpričevala, pa le 10 Din za tečajniške potrebščine. Udeleženci naj prinese s seboj desčice od raznih vrst lesa.

Hubertus
terpentinovo milo hvalijo
ker je poceni ... zaradi

in poštvovalnim sodelovanjem oklepa tako Mevlina mladina.

Danes praznuje to društvo praznik zadovoljenja za svoje žrtev in optimizma bogato delo. V tili Karunovi ulici šteje 14, ki že dalje časa služi društvu za torišče njegovega delovanja, je v poslednjih tednih zrasel nov činitelj ljudske prosvete, nov gledališki oder, ki daje trnovski prosveti brezdomno prvo mesto med ljubljanskimi krščanskimi prosvetnimi društvi. Ze v prošli sezoni — in zlasti ob proslavi društvenega srebrnega jubileja — smo občudovali zdrava gledališka hotenja tega društva. Ni pa moglo društvo do pravega razmaha v tem pogledu, ker ga je oviral ozek in tehnično skrajno pomanjkljiv gledališki oder v društveni dvorani. Z mladostno koražo so se Trnovčani odločili, da odstranijo, in v kratki dobi nekaj tednov so si zgradili potreban predmestnega prebivalstva več kot primeren gledališki oder.

Vse delo ob novem oderu so izvršili domači obrtniki. Tako je opravil zidarstva dela stavbenik g. Matko Curk, mizarska dela Mizarska zadruga v Trnovem, tesarska dela g. Robert Mihor, slikarska dela društveni član g. Zvegeč Viktor (ki — mimogrede povedano — zasluži, da ga vpoštevajo pri tovrstnih delih tudi drugi naši odrji) in električne instalacije znana tv. Mihelič. Vsa dela je z vnmom in veliko skrbnostjo vodil in nadziral društveni član g. Karol Pocijan.

Danes ob 10 dopoldne bo nov hram trnovskega ljudskega gledališča prejel cerkveni blagoslov med primerno domačo svečanostjo. Zvečer pa bodo novi oder krstili domači igralci z Vomergerjevo novo tridejansko komedijo »Vodac«.

Bolj kot kdaj prej mora danes vzrastleiti taka podjetnost krščanskih prosvetnih delavcev vsakogar, ki z našim narodom pošteno misli in mu dobro hoče. Radi tega bo le čin hvalečnosti in priznanja, če danes tako pri dopoldanski cerkveni svečanosti kot pri popoldanskem krstu novega odra lepo trnovsko dvorano zasedejo široke množice meščanov in okoličanov.

Trnovska prosveta pa ostani tudi v naslednjem poslovnem letu in vsi bodočnost vzor ostalim našim prosvetnim društvom, ne v najmanjši meri posebno ljubljanskim!

Kaj bo jutri?

Prosvetno društvo Trnovec: Ob 10 dop. blagoslovitev društvenega doma v Karunovi ulici 14. — Ob 8 zvečer otvoritvena predstava na novem oderu: »Vizorci« Vomergerjeva komedija v 3 dejanjih »Vodac«.

Nočno službo imajo lekarne, danes: mr. Bahovec, Kongresni trg 12, mr. Ustar, St. Petra c. 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34. — Jutri: mr. Sušnik, Marijin trg 5 in mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10.

Kaj bo jutri?

Šišenska prosveta: Ob 20 kulturno predavanje: »Osnovni pojmi narodnega gospodarstva«. Predava bivši otrok, učitelj g. Lukež.

Moja kosa je križavna,
Moja dečva je veljavna,
Njej ni v celi vasi para,
Odkar kupuje čevlje **JARA**.
Ljubljana — Sv. Petra cesta 20.

„Mela“ družba z o. z.

OTVARJA v ponedeljek
dne 21. t. m.

podružnico na Tyrševi
cesti šte. 20

za damske modne predmete in
line pletenine lastnega izdelka

Maša zadušnica za pok. g. Franca Matjana se bo brala v torek, dne 22. t. m. ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega oznanenja.

Na živilskem trgu postaja z vsakim tržnim dnem, bolj pusto in prazno. Celi predeli tržnega prostora so prazni. Prodajalk pa se vse bolj prijemlje zimsko razpoloženje. Včeraj je razen tega dišalo že po snegu. Na trg so pripeljali kmetje le 11 voz krompirja in 11 voz zeljnatih glav. Krompir nujno po 85 par kilogram, zeljate glave pa po 1.25 Din eno. — Jaje je na trgu znatno manj, cena jim pa raste. Zdnj prodajajo jajca splošno po 1.50 Din, posamezne ženske celo dražje. Piščanci so po 30 do 35 Din par. — Zelenjave je zelo malo na trgu, zato pa je nekoliko dražja. Slabe saladne glavice so po dinarju, boljše celo po 1.50 Din. Motovilce prodajajo po 1.50 Din merico. — Jabolka je za jugoslovansko knjigarno na Izbiro. Prinašajo res izbrane vrste, sama lepa jabolka. Cena gre od 2.50 Din navzgor za kilogram. — Kljub poznemu času je prineslo včeraj nekaj žensk na trg par jerbasov gob. Prodajale so jih po

Razprava pred ljublj. sodiščem

Ljubljana, 19. novembra.

Pred sodnikom-podincem deželnega sodišča s. o. s. gosp. Jakobom Jermanom se je danes ob 9 dopoldne vršila razprava proti Francetu Sršen-u, posestniku in bivšemu županu na Gmajnici, občina Mlake pri Kamniku. Sršen je bil obtožen zaradi prestopka po členu 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, čes, da je 29. junija letos v Jerebovi gostilni na Gmajnici med drugim izrekel te-le besede: »Ah, kaj zakoni, kaj »Uradni list«, režim, ki ni pošten in pravičen«, torej nekaj iznašal z namero povzročiti nerazpoloženje zoper državne naprave, zakone in zoper politični red v državi. Prva razprava se je vršila že 15. oktobra pred istim sodnikom, a je bila preložena, da se zaslúši še nekatere nove priče.

Obtoženčev zagovor.

Kakor v preiskavi pred sodnikom v Kamniku, tako se je obtoženi France Sršen zagovarjal tudi pred deželnim sodiščem. Izjavil je:

»Ne čutim se krivega. Bil sem res v gostilni Mihe Jereba v družbi Jožeta Kerna in Janeza s Klanca. Sedeli smo pri eni mizi in se pogovarjali. Pri sosednji mizi je bila druga družba, med njo France Kosirnik. Od sosednje mize sem čul, da moramo jezik za zobmi držati in molčati. Oglasil sem se in dejal: »Ne vem, kako je to in kaka pravica je to, da bi moralo tri četrtine ljudstva molčati, druga četrtina pa bi lahko govorila, kar bi hotela.« Odločno je zanikal, da bi bil izgovoril inkriminirane besede v taki zvezi, kakor navaja obtožnica. Nadaljeval je še: »Ko je France Kosirnik v svoji družbi pripomnil, da se ni nič spremenilo, sem pristavil: »Jaz ne vem, kako je. Samo to vem, da včasih ni mogel biti za župana, ki ni imel svoje strehe.«

Obtoženec je naposled poudaril, da je bilo v gostilni vse mirno.

Zanimive izpovedbe prič.

Glavna priča, župan France Kosirnik: »Ko sem stopil v gostilno, sem opazil, da sta se France Lukanc in France Sršen nekaj prerekala o politiki. Priča je potrdil inkriminirane besede in še pristavil: »Kdaj si pa poprej slišal, da bi bil tak župan, ki se svoje strehe nima.« Priča pravi, da se je še naprej debatiralo o politiki toliko časa, ko je France Lukanc dejal: »Vsek, kdor bo govoril o politiki, bo plačal za kazen 1 liter vina.« Priča je še pristavil, da se je vršil pogovor prijateljsko, kakor se pač na kmetih med sosedi govori o tem in onem.

Franc Lukanc, mizar na Gmajnici: »Govoril sem o obinskih zadevah. Sršen France se je vtaknil v pogovor in začeli smo govoriti o politiki.« Priča je potrdila deloma nekatere navedbe orožniške ovadbe. Zaradi splošnosti je pomirjevalno govoril in rekel Sršenu samo: »Jezik za zob!«

Janez Brelih: »Pogovor je bil o politiki. Padle so besede o županu brez strehe.« Priča je odločno zanikal, da bi bil obtoženec rabil inkriminirane besede. Priča je prišel v gostilno takoj za

Kosirnikom in vee čas, kar je bil v gostilni, obtoženec ni izrekel besede »režim«.

Na današnji razpravi je sodnik-podincem zaslišal še druge, razbremenilne priče. Tako je mizarjeva žena Marija Lukanc potrdila, da ni, kotlikor se spominja, besed »režim« ali »Uradni list« izpregovoril obtoženec.

France Petelinkar: »Sedel sem pri Lukancovi mizi s Kosirnikom. Govor je bil o politiki. Vsega se ne morem spominjati, spominjam se le, da je Sršen rekel, da v prejšnjih časih ne bi mogel biti za župana mož, ki nima svoje strehe. To je šlo na Kosirnika. Pogovor je bil prijateljski in navaden brez vsake zlobe.«

Rudolf Gerkman je izjavil med drugim: »Zdi se mi, da je nekdo rekel nekaj o »režimu«, ki da ni »ta pravi«. Ne vem povedati, ali je to rekel Sršen ali kdo drugi. Sodnik: »Ali so se kregali?« Priča: »Navaden pogovor. Le nekoliko so drug drugega zbadali.«

Sodnik je nato prečital razne epise, med drugim tudi ovadbo stalne orožniške patrulje v Kaplji vasi.

Obrambni govor.

Državni tožilec dr. Hinko Lučovnik: »Vztrajam pri obtožbi!«

Branilec dr. Marko Natlačen: »Predlagam, da se obtoženca oprosti. To iz razloga, ker dejanje ni dokazano.« Nato je branilec navajal končne rezultate današnje glavne razprave in omenil: »Obtoženec je z besedami o županu brez strehe le pihal Franceta Kosirnika, ki je njemu postal gorak. Zato je verjetno, da je Kosirnik slišal nekaj več kakor je bilo sploh govoreno. Morda je besedo »režim« izrekel kdo drugi. Obtoženca pa je oprostiti še iz drugega razloga, ker dejanje sploh ni kaznivo po členu 4 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Ta člen štiti državne naprave, kakor je n. pr. Sokol kraljevine Jugoslavije, ki je bil ustanovljen s posebnim zakonom kot državna ustanova in naprava, državna naprava je narodna skupščina, je senat, toda državna naprava ni »režim«. Inkriminirane besede bi se mogle torej k večjemu nanašati na skupno takrat vladajočih ministrov, ki bi bili upravičeni predlagati, da se obtoženca preganja po § 20. 2 kaz. zak., nikakor pa ne more biti kaznovan po gorenjem členu. Obtoženec tudi ni napadel političnega in socialnega reda v državi. Zato predlagam njega oprostiti.«

Sodba.

Sodnik je proglasil sodbo: Obtoženec France Sršen se popolnoma oprosti od obtožbe.

V razlogih je sodnik naglašal, da se sodišče ni moglo prepričati o obtoženčevi krivdi, ker inkriminirane besede niso dokazane. Edino priča Kosirnik Franc je besedo potrdil, dočim so ostale priče popisale zadevo tako, da je bil navaden pogovor v gostilni in je sodišče mnenja, da se je Kosirnik France lahko zmotil in je morda v svojem ogorčenju res več slišal.

Državni tožilec dr. Lučovnik je prijavil proti sodbi priziv.

50letnica zakonskega življenja

Pameče pri Slovengradcu, 16. nov.

Dne 14. novembra je doživela pameška župnija nadvse pomenljiv in lep dan, kakršnih je malo v naši župniji. Ta dan sta zakonska Fortunat in Marija Dular, p. d. Rebernika, obhajala zlato poroko, ali 50letnico zvestega zakonskega življenja. Oče Fortunat Dular je bil rojen 3. julija 1860 in mati Marija Dular je pa bila rojena 30. junija 1863. Poročena sta bila 13. novembra 1882 v Pamečah. Okrog 10 dopoldne sta se pripeljala zlatoporočena in povabljeni gostje na štirih okrašenih vozovih v spremstvu številne godbe, ki je igrala koračnice in med pritokovanjem zvonov k župni cerkvi v Pameče. V okusno okrašeni in nabit polni cerkvi jima je govoril domači župnik g. Trinkaš o petdesetletnem zakonskem življenju. Ginljivo je bilo

videti, kako sta si v prisotnosti treh sinov in hčere, bratov, sester in vnukov podala še enkrat roke v znak nadaljnega zvestega zakonskega življenja. Med slovesno sv. mašo, pri kateri je svetilo šest fantov, je igrala godba na pihala iz Trbonj mašne pesmi ter s tem povečala slavnost v cerkvi. Po slovesnem sv. opravilu sta se podala zlatoporočena s številnimi povabljenici, med katerimi je bil tudi g. Poteko, kaplan iz Šmartna, v gostoljubno hišo g. inž. Vinka Vrhnjaka na gostijo. Vso slavnost je povečalo tudi to, da je na gostiji, kakršnih je malo, igrala godba večinoma samo Slovaške pesmi. Jubilatoma pa kličemo mi: Bog Vaju živi ter ohrani Vaju še čila in zdrava, da bosta obhajala še svojo biserno poroko. Nam pameškim faranom pa ostane 14. november v neizbrisnem spominu.

Naistarejša Besničanka

Pretekli mesec je praznovala 90letnico Uršula Knific, roj. Pikuš iz Sp. Besnice pri Kranju, sedaj najstarejša v vsej okolici. Rojena je bila v oktobru l. 1842. pri »Pevčane« v Strnci, Bukovčah pri Seleh. Z 18. leti je prišla služiti v Sp. Besnico

na gradbenem uradu izročili študij in delo ureditve mesta Maribora arhitektom, ki so edini za tak poselek poklicani, sicer nam bodo ti gospodje zavozili mesto z bravurnimi elementi kakor: promenada ob Dravi na desnem bregu, Vlahovičeva hiša na sredi ceste, stranišče pred frančiškansko cerkvijo, da ne govorim o Zadrugi banki niti o kavarni poleg nje! C. Vrščaj.

h »Knefcu«, kjer se je l. 1867. poročila z domačim sinom in postala tako gospodinja velike in ugledne kmetije. Rodilo se jima je več otrok, od katerih še sedaj živijo dva sinova in tri hčere.

L. 1899. ji je umrl mož in sedaj je že 33 let vdova. Letos dva dni pred godom je tako nesrečno padla, da si je pokvarila nogo in je morala svoj god praznovati v postelji. No sedaj je že toliko boljša, da zopet vstane in pride v hišo, kjer jo otroci z veseljem vrlštem sprejmejo.

Sliši in vidi še dobro ter se zanima za vse novice sveta. Ima še kljub starosti mnogo zdravega humorja in v šali rada pravi, da je smrt nanjo pozabila.

Bila je dobra gospodinja, lepo in krščansko je vzgojila svoje otroke, varovala sinove otroke in sedaj zadnja leta pravnikinja, tako da ima najstarejša pravnikinja že 11 let. Vsi otroci jo imajo zelo radi in sama pravi, da bi rada živela še tako dolgo, da bi najmlajši dveletni Francek začel hoditi v šolo.

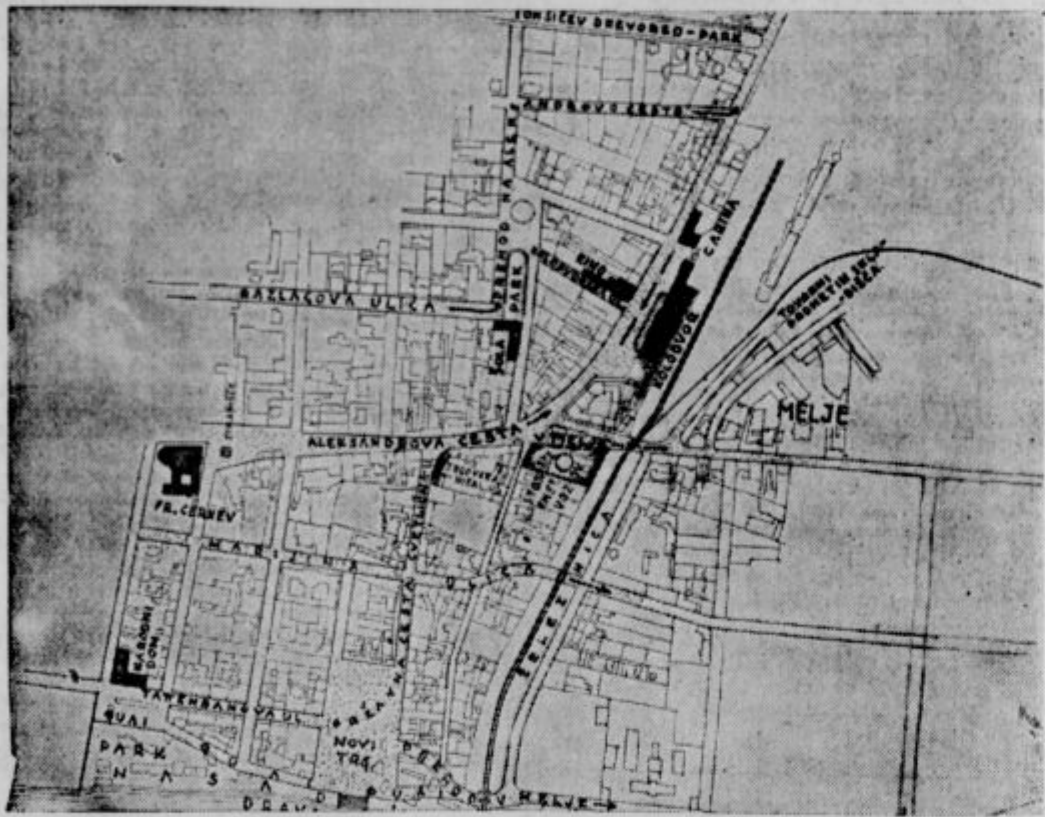
Ima tudi še živega brata Jakoba Pikuš, ki je star 86 let in živi v Innsbrucku v Avstriji. Z njim si redno dopisuje in da sama ne zna pisati, že najde koga, da ji odgovori na bratovo pismo.

Ob 90letnici pa ji želimo vsi sorodniki in znanci, da bi čez 10 let praznovala, še zdrava in vesela svojo stoletnico!

Nov zaslužek ob meji

Cerknica, 18. novembra.

Zivimo v zelo težkih časih. Posebno pri nas. Prej, ko se je les prodajal, so bili pri nas ljudje vedno pri delu in ni bilo toliko fantov doma brez dela, kakor sedaj. Borba za vsakdanji kruh je prisilila naše ljudi, da so si poiskali nov vir zaslužka. Začeli so s prenašanjem moke in drugih reči. Prenašajo v Postojno. Dovoljeno je, da vsak, ki ima pravico, lahko nese do 10 kg moke in 2 kg mesa. Tako zaslužijo nekateri po 20 Din, celo do 40 Din na dan, kakor pač kdo prodaja.

spaja niveleto ceste z niveleto kolodvora postavljeno v os Kolodvorske ulice. Severni del kolodvora je temu primerno preurediti, sicer je pa skrajni čas današnjim potrebam več ne ustrezajoči kolodvor bistveno preurediti. V osnutku je pred teraso zamišljena cesta ali stojišče vozil, ločeno od glavne žile Aleksandrove ceste po trotoarju ali otoku. Sedanjil zelenjadni vrt južno kolodvora naj bi se preuredil v park, ki je sicer pri kolodvorih običajen. Zazidati je treba tudi zvezojoč parcelo nasproti kolodvora (eventuelno postaviti semkaj kino Union za oživljenje in olepšanje okoliša).

Aleksandrova cesta naj bi bila z Meljem v ravni zvezi tik južno Vlahovičeve hiše, ki spada s tega mesta seveda stran. Načelni princip regulacije mest ni obzidavanje ulic, temveč prvenstvena ureditev prometnih žil. Ko bi gospodje pri gradbenem uradu to vedeli, ne bi nikoli dovolili postaviti hišo na sredino važne prometne žile Maribor-Melje! Obstoječe hiše železnice Pintar & Lenard so tako odločno in lepo postavljene v črto, da sme izostati vsaka debata o pravi zvezi z Meljem. (Da gradbeni arad slepomiši, nam je dokazal že leta 1922. z zgraditvijo filigrantske ograje in še bolj filigrantskih

naj ostane park (članek v »Slovenec« z dne 1. oktobra t. l.) po prometu okrnjen.

Nekoliko težavnejše je vprašanje zveze Državne ceste skozi mesto ob Dravskem mostu sem. V osnutku je za to zvezo predlagana Cvetlična ulica, Novi trg in Tattenbachova ulica. Navidezno strmi breg pri stiku z Aleksandrovo cesto bi imel po zgraditvi te ceste le dva do tri odstotke vzpona. Tod naj bi se vršil težki in tranzitni promet. S to progro pride Novi trg do veljave in do oživljenja, in bi bil zaradi svojih enotnih fasad in svoje dominujoče lege nad Dravo s predvideno obrežno promenado in s parkom v Sloveniji brez dvoma edinstven. Tod mimo naj bi bil nadalje tudi prehod v Melje in dalje na bodoči Meljski most v Pobrežje.

Z zgraditvijo proge: Melje-Marijina-Levstikova-Slomškova trg-Orožnova-Smetanova ulica dobi mesto glavno, za nadaljnji razvoj mesta veljavno cesto, koje izvršitev bi Mariborčani z veseljem sprejeli.

Kakor je slišati, se namerava na najlepšem prostoru pred kolodvorom napraviti paviljon s — straniščem (seveda!).

Čas bi že bil, da bi gg. geometri in inženjerji

Ilirska naselbina v Mariboru?

Zanimive izkopine ob Koroščevi ulici

Maribor, 19. novembra.

Na prostoru velike Kočevarjeve vrtnarije, ki se širi ob Koroščevi ulici nasproti Mladinskemu domu, je zavladovala do dni živahno življenje. Na prvi pogled izgleda, da se vrši običajno rigoliranje vrta, ko bi ne opazili med delavci postavljeno profesorja Frana Baša, kako gibčno in neumorno skače od jarka do jarka, se sklanja v zemeljskih rovih in brska po zemlji, nato zopet daje navodila za kopanje novih rovov. In okoli njega opazimo znane obraze mariborskih zgodovinskih strokovnjakov, šoleka mladina prihaja kar v celih razredih s profesorji, tudi obilo meščanov se radovedno ustavlja ter prihaja bližje. Za ta prostor, ki je do nedavna še bil navaden vrt, vlada sedaj v Mariboru splošno zanimanje. Odkrivajo se tu najdišča starodavne kulture, na svetlo prihajajo znaki življenja, ki se je razvijalo na prostoru sedanjega Maribora pred svojimi 2500 leti.

Lansko leto nekako v tem času je naletel vrtnar Kočevar pri kopanju tople grede na čudne predmete v zemlji. Sirta lončena posoda, bronzasti okraski, vse to je ležalo v ilovici med ploščatimi kamni. O najdbi so doznali tudi naši zgodovinarji in ugotovili so, da predstavlja grobišče iz pozne bronzaste ali zgodnje hallstattske dobe. Letos je dobil muzej sredstva od banovine in mestne občine, da je lahko pričel z obširnejšimi raziskovanji. Že julija meseca so se pričela dela pod vodstvom prof. Baša. Izkopanih je bilo nad 50 grobišč. Nato so se dela prekinila, sedaj pa se zopet nadaljujejo. Že v par dneh so bila kronana prizadevanja z novimi uspehi. Raziskovalci so našli na 15 novih grobišč ter našli v njih naravnost dragocene predmete.

Tla, v katerih se grobišča nahajajo, obstojajo iz gline. Pri raziskovanju uporablja prof. Baš tako zvali križni sistem. Razkopljejo se tla s podolžnimi, meter širokimi jarki najprej v eni smeri vzporedno, nato pa počez pravokotno na prejšnje jarke. Na grobišča nalete v globinah od pol do enega metra. Na odkritje groba opozarjajo kamenite plošče, ki pokrivajo žare. Ploščo previdno očistijo

zemljo ter jo dvignejo. S ploščo je pokrita velika lončena žara — silnica veliki sledi, ki ima skoro meter v premeru. V to žaro so položili pepel in kosti, ki so ostale od sežganega pokojnika. Med te zadnje ostanke pa so položili v loncih vseh velikosti in manjših sledicah raznovrstna živila in pi-jajo, pridžali so še dragocene bronzaste okrasne pokojnika in vse skupaj pokrili z že imenovano kamenito ploščo ter zažgnili zemljo nad grobom. Pri večini grobov je izvršil zob časa že svoje razdiralno delo. Komaj dvignejo ploščo, razpade lončena posoda na stotine kosčkov, ki jih pa gosp. Baš pazljivo zbere v papirnate vrečke, od vsake posode posebej. Vse to se bo poravnalo po trudopolnem delu zopet zlepijo in posoda bo zopet cela pred nami. V prsti, ki se mora vsa predrobiti, pa so čestokrat bronzasti okraski, zaponke, igle in slično. Nekateri grobovi so pa presenetljivo dobro ohranjeni. Zlasti grob, ki so ga odkrili v petek, je čudovito lepo prikazoval vso skrb in ljubezen do pokojnikov, ki so jo gojili stari Iliri. Vsa posoda je bila tako ohranjena, da so skoro nepoškodovano dvignili.

Pri delu porablja raziskovatelj izključno alban-ske kaznjence iz mariborske kaznilnice. Naravnost občudovanja vredno je, s kako pazljivostjo in ljubeznijo so ti primitivni ljudje pri delu. Kot otroci se veselijo, če nalete na lep grob. Z redko potrpežljivostjo in neznostjo strgajo zemljo s predmetov, da se ja nič ne zdrobi. Pa so med njimi taki, ki imajo tudi pet življenj na vestil Pomaža pa zraven z velikim umevanjem tudi vrtnar gosp. Kočevar, ki je že tako navdušen za raziskovanje, da se niti ne jezi več, da mu hodijo stoteri obiskovalci po najlepši salati. Izkopane jame pa praktično uporabljajo kar za tople grede.

Od dole izkopanih predmetov je pač najdragocenejši mali glinasti kipek, ki predstavlja žensko. Razločno se vidi na kipecu takratna ženska noša. Izvirajo pa najdišča iz pozne bronzaste ali zgodnje hallstattske dobe. Bila je v bližini večja naselbina Ilirov, katero sedaj išče gosp. Baš na vznožju Kalvarije za vinorejsko šolo. V petek so se pričela tudi tam razkopavanja.

pojasnilo v tekočih zadevah ali pobudo za nadaljnje delo. Zato naj tudi obisk raste od sestanka do sestanka! Očetje franciskani pa skrbijo za potrebne priprave, da se po meditaciji vrši še lepa pobožnost v cerkvi, in še za tople sobo za predavanje. Bodi jim za to priščina zahvala!

□ **Danes peštra nedelja.** Prireditelj, koncertov, političnih sestankov, sporta imamo danes v Mariboru obilo. Popoldne dijaška matineja v Narodnem gledališču, na kateri nastopi trio Brandl, popoldne ob 4 v Unionski dvorani dobrodelen koncert mariborske šolske mladine v korist revni deci, zvečer zopet v Narodnem gledališču koncert tria Brandl. K temu občini zbor motokluba, predavanje kmetijske podružnice, zborovanje narodnih železničarjev, spopad železničarjev s Svobodo na zelenem polju in po vrhu vsega še obisk hrvatskih planinarjev na Pohorju in Mariboru — za eno nedeljo vsega dovolj!

□ **Posestne izpremembe.** Robert in Hilda Mader iz Rus sta kupila v Koroščevi ulici vilo od Lidije Videmšek za 310.000 Din. — Posestnica Ivana Weitz iz Radvanja je kupila hišo v Cvetlični ulici 11 od Franca Rotha za 225.000 Din.

□ **V snaku bližnjega božiča.** Včerajšnji trg je pokazal znatno podražanje vse vrste perutnine in jajec. Kmetje računajo z bližajočim se božičem, ko bo šlo take robe v obili meri med meščane. Ostale cene so se obdržale na dosedanjih višini. Trg je bil z vsem v obilju založen. Zlasti je bilo dovolj zelenih glav, ki so jih pripeljali kmetje na 44 vozovih. Dovolj tudi krompirja, čebule in sadja; pri povrtnini se že občutno poznajo jutranji mrazovi. Obilo založen je bil tudi mesni trg. Špeharji Dravkega polja so pripeljali svinjino in slanino na 29 vozovih. Cene so bile sledeče: krompir kg 1—1,50, čebula 3, česen 8—10, zelje, glava 1—2, kisló zelje kg 4, kisló repa 2, karfiol kom. 1—5, ohrovt glava 1—2, hren 6—8, zelena 0,50, endivija 1—2, motovilec 1, radič 1, por 1, korenje 1, koleraba 1, jajce 1,50—1,75; perutnina: kokoš 20—25, piščanec par 20—30, gos 30—50, puran 35—60, race 15 do 25, domači zajci 4—25; sadje: jabolka 2—4, bruske 4—7, grozdje 4—8, orehi celi 4, luščeni 16 do 20, kostanj 1,25, pečen 4—5; divjačina: srna 8—10, zajec 20—28, fazan 15—18. Živalska krma: seno 90—95, detelja 110. — Špeharski trg: meso s kostmi 11—12, izluščeno 13—14, riba 16—18, zajec 13—14, salo 15—16, slanina 14—15.

□ **Protituberkulozni azil.** Letos slavi Protituberkulozna liga v Mariboru desetletnico svojega plodonosnega delovanja. Velike so zasluge ki si jih je pridobila organizacija v tem razdobju za pobijanje jetlike. Za svoje drugo desetletje si je Protituberkulozna liga v Mariboru nadela veliko in plemenito nalogo: radi težkih socialnih in gospodarskih razmer, v katerih žive naši siromašni bolniki, hoče liga zgraditi Protituberkulozni azil in apelirati na najširšo javnost, da po svojih močeh podpre to človekoljubno akcijo, ki bo našemu mestu v čast in ponos. V soglasju in ob podpori društva hišnih posestnikov in društva najemnikov v Mariboru bo liga pobirala od vsakega najemnika enodinarski prostovoljni mesečni prispevek, ki ga bodo prevzemali hišni gospodarji ob priliki pobiranja najemnine in seveda tudi sami prispevali k akciji. Tej stvari bodo služile posebne pole. Protituberkulozna liga se nadeja, da bo vsakdo radevolje podpiral to človekoljubno stremljenje in po svojih močeh prispeval k čim hitrejšemu in lepšemu uspehu akcije, od katere poteku se bo poročalo od časa do časa.

□ **Poceni meso.** V ponedeljek, dne 21. t. m. se bo prodalo na stojnici za oporečeno meso pri mestni klavnicni od 8 naprej 400 kg telečjega mesa po 6 Din in sicer na osebo največ 2 kg.

□ **Palčki nastopijo.** Danes ob 16 mladinski koncert. Zlasti nastop arkanjskih palčkov, ki zdajjo revnemu Mirku hišico, bo v veliko radost vseh otrok.

□ **Ljudska univerza.** V petek, dne 29. novembra spominska proslava filozofa »Spinoza«. Predava rektor univerze v Zagrebu dr. Bazala.

□ **Tujcem skrijmo vsaj smeti!** Aleksandrova cesta pred kolodvorom in kolodvorska rampa nudi sedaj po zaključku tlakovnih del tujcu sila žalostno sliko o lepota Maribora. Skrijmo vsaj smeti in navlaiko, ki je ostala od kanalizacijskih del in odstrani naj se lesena koliba.

□ **Malo je manjkalo, da...** Znani maratonski rokoborec Hanza Pirher je včeraj po čudežu odnesel zdravo kožo iz velike opasnosti. S koleosom se je znašel med dvema tovornima avtomobila, od zadaj pa je privozil nanj še osební avto ter ga prevrnil. Duhaprisonosti in naglemu odkosu se ima zahvaliti, da ni prišel pod morilno kolesje, zadobil pa je pri padcu precej hude praske.

□ **Kurja vas bi se morala zvati delavska kolonija.** So stranke, ki goje po 40 komadov kokoši.

Da je na tako tesnem prostoru za sosedo to neprijetno, je očitno.

□ **Zetev smrti.** Na Zrkovski cesti 13 na Pobrežju je izdihnila svojo blago dušo posestnica Marija Taurer. Rajnica je dosegla visoko starost 77 let. Pogreb bo danes popoldne ob treh iz hiše žalosti na magdalensko pokopališče. Naj počiva v miru, žalujočim naše sožalje.

□ **Cela Tržaška cesta razsvetljena.** Poleti je bila dovršena razsvetljava Tržaške ceste od želez. prelaza do Ptujске ceste. Sedaj je pričelo mestno električno podjetje z napeljavo čestne razsvetljave od odcepa Ptujске ceste do konca mestne meje.

□ **Železničar : Svoboda — odpovedano.** Ljubljanska Svoboda je odpovedala za danes najavljeno tekmo s SK Železničarjem. Pač pa nastopi danes v Mariboru po daljšem premore SK Ptuj. Gostje igrajo ob 10 popoldne na prostoru ISSK Maribora proti tukajšnji Svobodi.

□ **Slavnega imena neslavni nosilec.** Na meji so aretirali pri prihodu iz Avstrije možakarja

„Ljubljana“ na časninarskem koncertu

Dr. Anton Dolinar, pečovodja »Ljubljane«

Spored izseljenske nedelje

1. Ves ta teden: nabiranje novih članov Družbi sv. Rafaela. V Ljubljani v Družbeni pisarni Miklošičeva cesta št. 22a (Delavska zbornica) vsaki dan od 8 do 14. V Mariboru v frančiškani. samostanu. Po drugih župnijah pri gg. župnikih. Naročanje tiskanih pism za izseljence in »Izseljeniški Vestnik« za izseljence.

2. V nedeljo, 27. novembra: Po vseh cerkvah: Dopoldne: sv. maše in sv. obhajila za izseljence zlasti z namenom, da bi ohranili svojo sv. vero, pridige o izseljenstvu in darovanje za Družbo sv. Rafaela.

Popoldne: Posebne molitve pri večernicah za blagor naših izseljencev.

Po vseh dvoranah: petje, deklamacije, igre in predavanja za izseljence. Zbiranje novih članov in darov za Družbo sv. Rafaela.

Po vseh hišah: pogovor o dragih članih družine, ki so kje doma. Pisanje pism in kartic, posebno skupnega pisma naroda izseljencem in izdaje »Izseljeniškega Vestnika« vsem članom, ki so ali kje na jugu naše države ali kjerkoli zunaj naše države.

Ljubljanska Radio postaja ima sledeči program: Ob 10 popoldne: »Krik iz tujine« versko predavanje o izseljenstvu, govori P. Kazimir Zakrajšek, predsednik Družbe sv. Rafaela. Ob 15 popoldne: Razni govori. Ob 15.30: petje izseljenških pesmi. Poje pevski zbor Sv. Krištofa pod vodstvom pevovodje G. Ludvika Pirša. Ob 15.45: deklamacije. Ob 16: »Za srečo v nesrečo«. Žalozna izseljenškega življenja, spisal P. Kazimir Zakrajšek. Igra dramatični odsek Prosvetnega društva pri Sv. Krištofu. Režiser g. Lovro Koblar.

V Rokodelskem domu, Komenskega ul. št. 12, zvečer ob pol 20 prireditelj za mesto Ljubljana. Ves spored iz Radio postaje se ponovi z dostavkom citiranih točk, katere proizvajajo iz prijaznosti citirski učenci pod vodstvom svoje učiteljice gospe Dragice Košmrljeve.

Vstopnina za to prireditelje: sedeži I vrste Din 10, II vrste Din 8, III vrste Din 6. Stojišča Din 4.

Predprodaja vstopnic ves teden: v trafikih hotela »Union«, v trafikih g. Iv. Snoja, Dunajska cesta št. 47, v pisarni Družbe sv. Rafaela, Delavske zbornice. — Pisarna Družbe sv. Rafaela bo odprta na izseljensko nedeljo t. j. 27. novembra od 9 do 12. (Telefon 3315).

Slovenci! Skoraj tretjino naroda imamo zunaj v tujini, kjer nam tonejo in poginjajo versko in narodno. Krik teh potapljajočih se stotisočev kriči te dni k nam! Naj nam kaže do srca! Zganimo se! Rešujemo, kar se da rešiti!

S praznovanjem izseljenske nedelje skušajmo zato pred vsem obnoviti družinske vezi ljubezni med nami in izseljenci, kjer so se pretrgale, pokrepi, kjer so se natrgale. Izseljenska nedelja mora biti za vsako našo družino, za vsako slovensko srce, za ves narod, za vso državo — v resnici praznik naše zveste ljubezni do izseljencev.

Celie

□ **Družbeni sestanek KPD v Celju** bo v ponedeljek, dne 21. novembra t. l., ob 8 zvečer v fantovskih sobi v Domu. Na vzporedju je predavanje o »Irski« in nato prost razgovor.

□ **Gledališka družina KPD v Celju** bo pričela ta teden vaje za novince. Vsi, ki bi se radi udeleževali teh praktičnih gledaliških sestankov, naj se javijo v Prosvetnem tajništvo. Cankarjevi cesti 4. Kdaj se bo vršila prva taka vaja, bo pravočasno javljeno.

□ **Krekova družina v Celju** priredi v nedeljo, dne 27. novembra t. l., ob pol 4 popoldne v veliki dvorani Ljudske posojilnice v Celju veseloigro v treh dejanjih »Sluga in njegov grof«, v režiji g. B. Skarbneta. Med odmori bo sviral društveni tamburaški zbor.

□ **Iz tukajšnje meščanske šole.** Strokovna učiteljica na tukajšnji dekliški meščanski šoli gđ. Kern Marija, ki je bila pred kratkim prestavljena na meščansko šolo v Slovensko Bistrico, ostane še nadalje v službi v Celju. Istotako ostane v Celju tudi strokovni učitelj na tukajšnji deški meščanski šoli g. Javšovec Franc, ki je bil prestavljen na meščansko šolo v Vojnik.

slavnega priimka Maks Temistokles. Izkazalo se je, da ga zasleduje ljubljansko in belovarsko sodišče radi raznih tatvin.

□ **Dva avtomobila treila.** Na koncu Koroške ceste je prišlo do karambola dveh osebnih avtomobilov. V enem se je vozil potnik trdnice O., v drugem pa sadni trgovec G. Vozčem se ni zgodilo ničesar, pač pa sta zadobila voza občutne havarije in sosednji plot se je moral odleti pod pritiskom avtomobila, ki je odletel s ceste.

Slovensko glasbeno društvo »Ljubljana« kljub mnogim neprilikam zadnjih let vztrajno hodi po začrtani poti. Celo lansko leto je stalo v znamenju iskanja novih društvenih prostorov: izgnano iz Ljudskega doma se je zateklo v Unijo, v Akademski dom, toda povsod le od časa do časa. Šele z letošnjim oktobrom je našlo lepe prostore v palači Vzajemne zavarovalnice, za kar je njenemu vodstvu iskreno hvaležno. Za društveno 40-letnico pripravila društvo obširnejši program: izvesti ga bo moglo takoj, ko se časi nekoliko obrnejo na bolje; vmes sodeluje društvo ponovno v Radiu-Ljubljana, pri številnih slavnostih, ki se največ v področju Prosvetne zveze ponovno obhajajo.

Arankmaji koncertov, če so združeni še z orkestralnim sodelovanjem, so danes tako riskirani (nabava notnega materiala, davek), da je komaj verjetno, da se efektivni stroški poravnajo, pa večkrat še ti ne. Zato mora biti delovanje društva tako usmerjeno, da si ne nalaga takih stroškov, ki jih ne more nositi.

Na časninarskem koncertu dne 1. decembra v veliki dvorani Uniona bo izvajala »Ljubljana« Sardenkovo »Narodno romanco« v Mirkovi glasbeni interpretaciji s spremljevanjem celotnega orkestra. Lahno varirano narodno melodijo prepletajo samostojni domisleki skladateljevi, ki se zlasti proti koncu tako v zboru kakor v orkestru zaženejo do izredno učinkovitega vilka, ki se potem v orkestru polagoma izpoje in izdoli.

□ **Obrtniki v celjski okoliški občini**, ki so dali letos spomladi obrtne liste na okrajnem načelnstvu v Celju radi registracije po novem obrtnem zakonu, se pozivljajo, da jih dvignejo v občinskem uradu na Bregu, med uradnimi urami.

□ **Sejem na dan sv. Andreja.** Na dan sv. Andreja v sredo, dne 30. novembra t. l., bo v Celju letni živalski in kramarski sejem. Odpade pa ta dan običajni svinjski sejem.

Važno za Vas

usnjeni suknjič za 580 Din; dubl suknjič 220 Din; damski plašč 160 Din Vam nudi France Kolibec, Celje, manufakturna, modna in konfekte. trgovina.

□ **Tisoč dinarjev je izgubil.** V soboto, dne 19. 11. t. m., je neki uslužbenec mestne elektrarne ob 9 dopoldan izgubil pred trgovino Kriek v Aleksandrovi ulici 1000 Din (100 komadov po 10 Din) v zavoji, na katerem je bila štampiljska mestne elektrarne. Istotako je izgubil tudi naznanilo, a denarja ne. Javijo naj se tiste stranke, ki so videle, kdaj je kdo ob tem času na omenjenem prostoru kaj pobiral.

□ **Slovenska reklama!** V nekem tukajšnjem izloženem oknu smo čitali sledečo reklamo: »Schwarzkopf Nega Las s sredstvom Haarglanz i s očali proti pen je popolna.« Brez komentarja.

□ **Damski plašč vzorčast svetlo Din 190.—**, enobarvni Meltan Din 260.—. Tovarna oblek, Stermečki.

Ptuj

Nagla smrt. Danes je nenadoma umrl okrajni tajnik v Ptuj, Ivan Gombač. V pisarni mu je okrog 10 postalo slabo, šel je domov, kjer pa ga je ob 1 popoldne zadela smrtonosna kap. Pokojni je bil šele 48 let star, rodom iz Sežane ter obse štopan kot miren, dobrodušen in pravičen mož. Zapusča žalujočo soprogo z enim nepreskrbljenim otrokom. Pokopani ga bodo v ponedeljek ob 4 popoldne na ptujskem pokopališču. Naj počiva v miru! Žalujoči vdovi naše iskreno sožalje!

□ **Vpokojena** sta bila, ker sta dopolnila po zakonu predpisano službeno dobo, orožniška narednika vodnika Alojz Podpečan in Andrej Kováč. Nastanita se v Ptuj.

□ **V Goričji vasi pri Ptuj** imajo pevsko društvo, ki se lahko ponaša, da je eno najboljših v ptujski okolici. Goji samo moško zborovo petje. Zbor šteje 20 pevcev; vsi imajo jasne in polne glasove, sijajno so izvežbani in v zorno disciplinirani. Kar pa ta nenavaden zbor najbolj odlikuje, je njegova mladostna zvežost in velika vnema. Često nastopa javno in vsikdar vedno znova prepričuje poslušavce o svojih pevskih vrlinah. Da se je ta pevski zbor povzpela na tako zavidno višino, gre mnogo zaslug vrlenu njegovemu pevovodji g. Avgusta Kosu, uradniku ptujске davčne uprave v poklju. Upamo, da g. Kos ne zapusti naših krajev, kakor namerava. Želimo, da nadaljuje svoje uspešno delo za kulturni dvig ptujске okolice.

□ **Tedensko službo požarne brambe** od 20. do 27. t. m. vrši drugi vod, druga desetica in sicer četovodja Franc Breznik in desetnik Ignac Vauda. Reševalno službo pa šofer Karl Penteker, desetnik Ivan Merc, od moštva Ferdinand Menih in Anton Kuhar.

□ **Odpi roke, odpi srce...** Revna vdova s tremi nepreiskrbljenimi otroci ždi v veliki revščini in uboštvu. Priskočite ji usmiljena srca na pomoč z darili in denarju ali blagu. Darila naj se oddajo pri Marjeti Hriberšek Muršičeva ulica 5.

Slovenigradec

Smrtna kosa. V noči od nedelje na ponedeljek je umrl posestnik, svecar in medicar Ivan Triller v Legnu. Pokojni je bil že dalje časa rahlega zdravja; kal bolezni si je nakopal v vojni, ki ga je pred 10 meseci za vedno položila na bolniško posteljo, iz katere je le malokdaj vstal. Bil je mrogljuben in skrben gospodar, škofjeloški rojak ter dolgoletni naročnik in čitatelj »Slovenca«. Pogreb pokojnika je bil v torek popoldne na pokopališču v Starem trgu, katerega se je udeležilo lepo število njegovih znancev, posebno pa njegovih stanovskih tovarišev trgovcev in obrtnikov iz mesta. Naj počiva v miru, ostalim pa naše iskreno sožalje.

Skupščina ZSAU

Ljubljana, 19. nov.

Ob pol 9 zjutraj se je zbralo slovensko akademsko dijaštvo na svoji redni letni skupščini.

Skupščino je otvoril predsednik Zveze gosp. Joža Wilfan, ki je uvodoma pozdravil stare in nove delegate. V svojem govoru se je nadalje spominjal dveh umrlih odličnih slovenskih znanstvenikov, vseučiliških profesorjev dr. J. Senka in dr. Hinterlechnerja. Spominjal se je tudi umrlih tovarišev. Skupščina se je v dveminutnem molku in stoje oddolžila spominu umrlih. Nato preide predsednik na poročila odborov. Prvi je poročal glavni tajnik ZSAU g. Kukovič Kazimir. V svojem poročilu je orisal delo Zveze v glavnem. Poroča nadalje o resolucijah, ki jih je Zveza sprejela o najbolj perečih vprašanjih, ki so se pojavila v teku leta. Stike s tuzemstvom smo držali osebno, z inozemstvom pa pisмено. Za tem je poročal drugi tajnik g. Vogelnik, ki je vodil stike z inozemstvom. Delo je bilo uspešno. Ljubljanska Zveza je še bolj učvrstila vezi z mednarodno akademsko Zvezo, h kateri je bila prijavljena kot corpus separatim. Zelo zanimivo je bilo poročilo podpredsednika Zveze g. Prezlja, ki je govoril o dosedanjem poslovanju akademske bolnišnice blagajne, ki sedaj posluje kot univerzitetni zdravniški fond. Upravni odbor sestavljajo trije slušatelji in dva univ. profesorja. Fond je imel dohodkov v tem letu 115.949,40 Din, izdatkov pa 62.594 Din. Presežek znaša 53.355,33 Din. Vlada je tudi na poročilo centralnega higijskega urada obljubila prispevek 15.000 Din, vendar jih doslej še Zveza ni prejela. Banská uprava je pomagala fondu in prispevala 50% pri vzdrževanju bolnih akademikov na Golniku. Prečita tudi nekatere nasvete ravnatelja sanatorija na Golniku dr. Neubauerja, ki predlaga, da naj Zveza postavi za slušatelje svoj paviljon. Načelnik akad. urada dela g. Mihelič poroča o delovanju tega urada, ki je letos nadaljeval program in delo iz lanskega leta, ko se je urad preorganiziral. O delu o kolonijah je poročal g. Kulovec, o akademskem podpornem fondu pa g. Faganec. Prizadevanje te pisarne pa je šlo za tem, da ustvari posebno akademsko čitalnico.

Načelnik poročilo je nato podal predsednik Zveze g. Joža Wilfan, ki je razvil v svojem poročilu dejstva, delo in načelne smernice pri delu v Zvezi, kakor jih podajamo na drugem mestu. Blagajnik g. Bajuk je poročal o gospodarstvu v Zvezi. Promet je znašal 28.611,12 Din, dohodkov je bilo 15.455,92 Din, izdatkov pa 13 tisoč 115,20 Din, saldo znaša 2.300,72 Din.

Pri generalni debati je g. Orvald kritiziral postopanje Zveze radi nastopa proti šolnini in pisnini, ki je silno prizadela pred vsem največje slušatelj. Predsednik odgovori, da je

Zveza povedala svoje načelno stališče v spomenici, ki je predložena skupščini kot samostojni predlog. Predsednik tudi pojasni, kako je bilo z nabiralno akcijo. Nekateri so vrnili prošnje z motivacijo, da ne morejo prispevati kot zavedni Jugoslavlani, dokler trajajo tako žalostne razmere na ljubljanski univerzi.

Z veliko večino je bila nato sklenjena od nadzornega odbora predlagana razrešnica staremu predsedstvu s pohvalo predsedniku in glavnemu tajniku.

Pri samostojnih predlogih je bila prečitana resolucija Zveze glede taks in šolnine, ki je bila soglasno sprejeta. Sklenilo se je nadalje, da se osnuje delovne kolonije, oživitveni akademski gospodarski združba in da se zviša naknadna vpisnina v Zvezo. Največ pozornosti je vzbudila resolucija glede stipendij, ki se izdajajo našemu dijaštvu.

Padel je tudi predlog, da se onemogoči univerzitetni študij absolviranim učiteljskim. Medicinci so postavili konkreten predlog, da naj se postavi numerus clausus za inozemske študente na naši univerzi. V zadnjem času prihajajo zlasti na našo medicinsko fakulteto poljski židi, ki bodo hoteli po končanem študiju izvrševati v naši državi zdravniško prakso. Sprejet je bil predlog, da podpišejo inozemski študentje tuje narodnosti revers, da ne bodo izvrševali v naši državi zdravniške prakse, medicinska fakulteta pa naj se razširi.

Zatem je predsednik prešel na volitve novega predsedstva. Pri volitvi predsednika sta bila predlagana dva kandidata in sicer Joško Zemljak in Mihelič Stane. Pri prvem glasovanju sta dobila oba kandidata enako število glasov in sicer po 32. Pri drugem glasovanju je bil za predsednika Zveze izvoljen Joško Zemljak. Njegova izvolitev je bila sprejeta z velikim in dolgotrajnim aplavzom.

Novi predsednik se zahvali za svojo izvolitev. Povdarja, da bo nadaljeval delo, ki sta ga dosedaj začrtala prva dva predsednika Zveze tov. Breclj in Wilfan.

Nato so bili izvoljeni v predsedstvo še naslednji slušatelji: Ložar Slavko, Zupančič Franc, Kulovec Tomaž, Kukovič Kazimir, Matko Marjan, Mihelič Stane, Kos Albert, Dostal Samo, Strojnik France in Čelik Roman.

Po izvolitvi predsedstva in slučajnostih je zaključil ob četrti na 19. predsednik glavno skupščino Zveze.

Fotoamaterji!

Vaših negativov Vam
lepo in poceni napravi
fotooddelek Jugoslov. knjigarne
Ljubljana
Zahtevajte cenik!

Današnji sportni program

ILIRIJA : HERMES

Igrišče Ilirije ob 14.30. Prijateljska igra.

PRIMORJE : RAPID

Igrišče Primorja ob 14.30. Prvenstvena igra.

KOROTAN : SLOVAN

Igrišče Korotana (Rakovnik) ob 14.30. Prvenstvena igra.

Razpis teka »Osvobođenja« za Vahtarjev pokal v spomin narodnega borca Toneta Vahtarja, ki ga priredi IŠSK Maribor, dne 1. decembra 1992, skozi mesto Maribor pod pokroviteljstvom gospoda komandanta mesta. Start ob 11 dopoldne: proga Ljudski vrt (igrišče IŠSK Maribor)—Korošče—v ulica —Maistrova ulica —Kolodvorska ulica —Aleksandrova cesta—cilj Trg Svobode; skupno ca. 2200 m. Pravico udeležbe imajo člani vseh klubov v območju JLAS, verificirani, neverificirani, kot tudi dijaki, vojniki in ostali športniki slovenske narodnosti. Tekmuje se po pravilih JLAS. Pokal, ki ga brani g. Gervovšek Štefan (SSK Maraton) je preložen in preide v stalno last po trikratnih zaporednih ali petkratnih zmagah v presledkih. Pet ostalih plasiranih tekmovalcev prejme spominska darila. Jurija: vodja teka g. Bergant Evžen, vrhovni sodnik g. prof. Cestnik Pero, zapisnikar g. Perin Hinko, sodniki in časomerilci g. Fišer, Smerdelj, Rak. — Prijava brez prijavnice je naslovito do 30. t. m. do 12 na g. Danila Vahtarja, Maribor, Gospodarska ul. 37. — Načelnostv lahkoatletskega oddelka IŠSK Maribor.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Nedelja, 20. novembra: 9.00 Smučarska gimnastika (Marjan Dobovšek). 9.30 Prenos cerkvene glasbe iz franciskanske cerkve. 10.00 Versko predavanje (dr. R. Tominec). 10.30 O pokretu uspešnosti v gospodarstvu (Ivo Zor). 11.00 Salonski kvintet. 12.00 Cas, poročila, plošče. 15.15 Zenska enakopravnost in krščanstvo (gdč. Peleasa). 15.45 Plošče. 16.00 Abram: Zlatorez, igra s petjem in godbo, izvaja prosvetno društvo Moste. 20.00 Mostri dunajske operete (dirig. Kalman, Lehar itd.) prenos z Dunaja. 22.30 Cas, poročila, plošče.

Ponedeljek, 21. novembra: 12.15 Plošče. — 12.45 Dnevne vesti. — 13 Cas, plošče, borza. — 17.30 Salonski kvintet. — 18.30 Esperanto (gosp. Kozlevar). — 19.00 Srbohrvaščina (dr. M. Rupelj). — 20 Prenos opere iz Belgrada: Gotovac, »Morana«. — 22.30 Cas, poročila.

Drugi programi

Ponedeljek, 21. novembra.

20.00 »Morana«, opera, prenos iz Narodnega gledališča iz Belgrada. — Milano—Torino —Genova—Trst—Firenze: 20.30 Komorni koncert. — 21.20 Komedijska. — 22 Orkestralni koncert. — Barcelona: 21.15 Večerni koncert. — 22.45 Radio-orkester. — 22.30 Plesna glasba. — Stuttgart: 21.30 »Zaljubljen, poročen in zaročen«, švabska narodna glasba. — 22.40 Šah. — Toulouse: 20.45 Večerni koncert. — 21.15 Simfonični koncert. — 21.30 Operne pesmi. Harmonike. — 22 Opera glasba. — 22.30 Marška glasba. — Berlin: 20. Domača glasba. — 22.15 Poročila, nato plesna glasba. — 24 Hallo, London... tu Berlin! — Belgrad: 20. »Morana«, opera. — 21.30 Poročila. Plesna glasba. — Rim: 20.45 Lahka glasba. — Beromünster: 21.15 Lahka glasba. — 21.40 Lahka glasba. — Langenberg: 21.15 Čemu se narodi smejo: Skandinavija in Danska. — 22.05 Poročila. — 22.20 Koncert. — Praha: 19.20 Pianinski koncert. — 21 Radio-orkester. — Budapest: 17 Plošče. — 19.40 Koncert budimpeštanske filharmonije. — 22.15 Večerni koncert. — 23.15 Ciganška glasba. — Varšava: 20 Carmen, opera. — 22.50 Plesna glasba. — Pariz (Eiffelov stolp): 20.30 Plesna glasba.

Naš lesni trg

Prva panika, ki se je bila polastila vseh, posebej pa še lesnih izvoznikov zaradi italijanske zapore od 1. oktobra ter ugaibanja po uveljavljenju kliringa, se je umaknila najprej pričakovanju, da dobimo točnejša pojasnila s kompetentne strani zlasti glede odstotnega izplačila s strani Istituto per i Cambi col'Esterio (o čemer so tudi naši listi pisali), in pa salda, ki se bo po preteku kliringa uredbe pokazal, potem pa, ko iz tega pričakovanja nič ni bilo, zopet ugaibanju. Če so večja lesna podjetja v tej negotovosti vsa italijanska naročila stornirala, pa tega manjši izvozniki — kot smo to na tem mestu že zadnjič predvidevali — vsled nujnosti, da naprej kupujejo, očitno v veliki meri niso storili. Poslužili so se torej kliringa najprej slednji, za tem pa ostali. Sedaj, kakor pravijo, kliring brezhibno funkcionira in so prva italijanska nakazila baje že dospela.

Zadeva tega kliringa je za naše lesno gospodarstvo silne važnosti, saj obstoja po večini iz finančno zelo šibkih izvoznikov. Čeprav se glasijo tozadevni dogovori le na dva meseca, nam kliring ni podana gotovost, da bo po preteku tega roka uknjen. V tem je jedro vsega vprašanja, kajti dva meseca kliringa uredbe naše lesno gospodarstvo lahko prenese, saj je navajeno marsičesa hujskega. Seveda, če so najbolj razširjene domneve o vzrokih, ki so dovedli do tega stanja, vsaj deloma pravilne. Po teh domnevah je hotela Italija najprej z zaporo in potem s kliringom izsiliti plačilo italijanskih zapadlih računov pri naših uvoznikih, katerih računov slednji vsled pomanjkanja deviz že delj časa niso mogli plačati. Kliring ima sicer reaktivno moč, to je, da obsega tudi obojestranske terjatve pred datumom uveljavljanja, toda z ozirom na naš po vrednosti obšutno zmanjšani izvoz pri le malo zmanjšanim uvozu se je pri nas nabralo precej italijanskih terjatev. Zbog tega je verjetno, da bodo prihajala italijanska plačila vsaj v začetku še precej redno.

Potemtakem bi bili vsega krivi naši izvozniki. Porodilo se je tedaj mnenje, da se more situacija obrniti nam v prilog le tedaj, če naš izvoz v Italijo

Zahteve slovenskega obrtništva

Dne 18. t. m. se je vršil v Ljubljani zbor obrtniškega tehničnega stroka, kjer je bila sprejeta naslednja spomenica:

Pripadniki na zboru zastopanih obrtniških strokov in predstavnikov njihovih organizacij ugotavljamo, da predlog zakona o pooblaščenih inženjerjih, ki ga je izdelalo ministrstvo za gradbe, globoko posega v interese in delovanje gospodarskih krogov, osebito pa v pravice številnih obrtniških strokov.

Omenjeni zakonski predlog omogoča velepodjetjem, ki se bavijo s prodajo tehničnega materiala in za katerimi notorično povečini stoji inozemski velekapital, da z nastavitvijo, odnošeno z navidezno samostojnim sodelovanjem pooblaščenega inženjerja kot poslovođe ali družabnika morejo izvrševati in projektirati vsa montažna, instalacijska, konstrukcijska in druga podobna tehnična dela, ne da bi imela za to obrtno pooblastilo, odnošeno dovoljenje. To nasprotuje temeljnemu načelom obrtnega zakona, obenem pa dela iluzorne vse predpise in ustanove za zaščito domače proizvodnje in delavnosti.

Zakonski predlog pridržuje nadalje pooblaščenim inženjerjem izključno pravico do cele vrste tehničnih del, ki so jih po dosedanjih zakonskih predpisih, običajih in praksi vedno izvrševali obrtniki. Cela vrsta obrtniških strokov bi po zakonskem osnutku izgubila s tem svoj delokrog in eksistenco. Graditelji, tesarji in zidarski mojstri, ključavniki, mehaniki, instalaterji vodovodov, centralnih kurjav in toplovodnih naprav, elektrotehnik, elektroinstalaterji in še drugi bi postali vazalni pooblaščenih inženjerjev. Eksistenca desetisočev obrtnikov z njihovimi družinami in delavci bi bila uničena, naš obrtni naraščaj bi izgubil vsake izgleda, da se kdaj osamosvoji in ustvari skromno eksistenco, vse to zato, da se omogoči ali izboljša eksistenca pičlemu številu inženjerjev.

Ugotavljamo nadalje, da ta zakonski načrt v posebnih določbi predpisuje, da se s tem zakonom pojasnjuje in izpopolnjuje obrtni zakon, to kljub temu, da gre za povsem drugi mnogo važnejši zakon, ki ni z inženjerskim in nikakršni zvezi, ki je stopil v veljavo šele pred pol letom in na podlagi katerega imajo še iziti izvršilne uredbe ravno o predmetih, ki se nanašajo na delokrog obrtništva.

Odločno ugovarjamo, da bi se trgovskim velepodjetjem, ki dobavljajo tehnični material, dajala možnost, da brez pooblastila ali dovoljenja izvršujejo instalacije, montaže, konstrukcije in druga tehnična dela.

Ugovarjamo proti temu, da bi zakon o pooblaščenih inženjerjih ustvarjal za inženjerje monopol na tipično obrtniška dela ter jemal obrtniku njegove stare pravice.

Pravtako energično ugovarjamo proti temu, da bi imenovani zakon z uničenjem eksistence desetisočev obrtniške in obrtnega naraščaja ubil naše praktično visoko kvalificirane panoge, ki tvorijo po svoji izobrazbi in praktičnem udejstvovanju, kakor tudi po svoji produktivni sili in številu jedro in hrbenico naše najbolj zdrave in najvažnejše domače obrtniške in industrijske proizvodnje in delavnosti.

Protestiramo proti temu, da bi se z inženjer, zakonom dopolnjeval in objasnjeval povsem drugi, to je obrtni zakon, to tembolj, ker je ta zakon stopil v veljavo šele 9. marca 1992. S tem bi se omajala v naši zakonodaji vsaka pravna sigurnost in stabilnost, ki je temelj vsake pravne države.

Ugovarjamo končno najodločnejše proti temu, da se zakoni, ki globoko posegajo v interese in udejstvovanje najširših gospodarskih plasti, delajo brez zaslišanja gospodarskih krogov.

Zahtevamo, da se pred končno redakcijo zakonskega predloga o pooblaščenih inženjerjih zaslisi tudi prizadeta gospodarska predstavništva osebito pa, da se iz zakona črtajo vse določbe, proti katerim so naperjeni naši ugovori.

Združnje pooblaščenih graditeljev za dravsko banovino v Ljubljani. — Strokovna zadruga zidarskih mojstrov in studenčarjev v Ljubljani. — Zadruga tesarskih mojstrov v Ljubljani. — Pokrajinska zadruga kamnoseških mojstrov za dravsko banovino v Ljubljani. — Zadruga ključavnikičarjev za sodni okraj ljubljanski v Ljubljani. — Strokovna zadruga konc. elektrotehnikov za dravsko banovino v Ljubljani. — Pokrajinska zadruga kleparskih, instalaterskih in kotlarskih mojstrov v Ljubljani. — Zadruga kovinskih obrtov v Ljubljani. — Obrtna zadruga kovinarjev in kolarjev v Celju. — Obrtna zadruga kovačev v Celju. — Zadruga kovinarjev za litjski sodni okraj v Litiji. — Strokovna zadruga tesarskih in studenčarskih mojstrov v Ljutomeru. — Strokovna zadruga zidarskih mojstrov za mariborsko oblast v Mariboru. — Zadruga kovinarjev v Novem mestu. — Zadruga kovinarjev za sodne okraje Ribnica in Vel. Lašče v

kompenziramo z večjim uvozom od istotam, sicer nam ulegne vés izvoz lesa v Italijo počasi propasti.

Tragična naravnost postaja ta zadeva za naš les s tem, da si je lesni trg baš pred uveljavljenjem že omenjenih italijanskih prepovedi, oziroma kliringa, precej opomogel. Vprašanja so se razveseljivo množila, boniteta italijanskih kupcev je danes daleko boljše kot n. pr. pred tremi leti, ker je kriza v Italiji skoraj vse nezdruživo že pomela, pa je torej bila jugoslovanskim izvoznikom dana možnost, naše dobave z lažjim srcem kreditirati. Sedaj pa je položaj ta: nakupa željnih italijanskih uvoznikov polno, vprašanj po blagu brez glavo, razmeroma znosljivi plačilni roki, pri nas pa lesa v izobilju po nizkih cenah. Vmes pa kliring.

Izvažati se pa vseeno, seveda v omejeni meri. Manjši izvozniki, ki so itak vajeni čakati na plačilo, pa oni večji, ki jim lastna sredstva to čakanje jopuščajo, predvsem producenti z lastnimi gozdovi. Kajti prodati je prilika vse, kar Italijani rabijo.

O kakšnem izvozu v druge države, osebito iz Slovenije, pa sploh ne more biti več govora. Francija se je zaprla s kontingenti, čuje se celo glasove, da se utegnejo na račun našega lesa okoristiti Rusi, ki sklepajo trgovinsko pogodbo s Francijo. — Španija je za nas slej ko prej mrtva dežela. Kot vzrok se navaja kolebanje španske valute, mišlim pa, da je tu počez tudi precej našega kolebanja, posebno organizatoričnega.

Nekot čvetoči lesni izvoz v Grčijo je skoraj, če ne celo popolnoma, propadel in za bone grške narodne banke na naših borzah ni nobenega zanimanja. — Odpadel nam je letos tudi izvoz v Madžarsko, posebno drva, s čimer so posebno prizadeti severnovzhodni predeli dravske banovine.

Z vseh strani same žalostne novice, izgledov na zboljšanje pa skoraj nobenih. Mnogo smo že slišali in čitali o »katastrofalnem položaju našega lesnega trga. Katastrofa utegne res nastopiti, ako ne bodo uknili gotovih ukrepov finančno politične narave, ali pa jih vsaj omilili.

Br.

Ribnici. — Združnje graditeljev Kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana. — Organizacija diplomiranih tehnikov v Ljubljani. — Organizacija praktičnih elektro- in strojnih tehnikov v Ljubljani. — Organizacija absolventov gradbene rokodelske šole v Ljubljani. — Lesna in kovinska zadruga Šostanj. — Zadruga stavbenih obrtov v Kamniku. — Lesna in kovinska zadruga Brežice. — Pripravljalni odbor zadruga kolarjev in izdelovalcev avtokaroserij v Ljubljani.

KONKURZ TVRDKÉ CARL POLLAK, D. D. V LJUBLJANI

Konkurzna imovina se polagoma likvidira. Vsa tovarniška poslopja in posestva so bila sodno ocenjena. Tovarna v Ljubljani je bila cenjena na 10.465.572 Din, stroji in pritlikline pa na 2.486.288 Din, skupaj torej na 12.951.860 Din. Tovarna na Vrhniki je bila cenjena na 2.682.979 Din, stroji na 820.290 Din, skupaj torej na 3.503.269 Din. Tovarna v Kranju, ki je v polnem obratu, je bila cenjena s stroji vred na 5.517.367 Din. Dražba tovarne v Kranju je določena že na dan 30. oktobra. Na dražba pride tudi hiša v ulici Stare Pravde št. 7 (vila), ki je cenjena na 440.000 Din, in sicer bo dražba 20. decembra 1992 ob 9 dopoldne na okraj. sodišču v Ljubljani. Vsa tovarniška poslopja in stroji so v najboljšem stanju. Oglašalo se tudi že zainteresenti za nakup tovarn.

Članarina za Kmetijsko družbo in obenem naročnina za »Kmetovalca« je znizana na letnih 25 Din. Ta znesek se mora v celoti nakazati Kmetijski družbi v Ljubljani, če naj prizna članstvo oziroma naročnino za list. Podružnice imajo pravico pobirati od svojih članov poleg stanarine še podružnični prispevek največ do 5 Din.

Konkurz je razglašen o imovini zapuščine Janca Livka, posestnika v Zburah 25, p. Šmarjeta (prvi zbor upnikov 24. novembra, oglašati se je do 16. decembra, ugotovitveni narek bo 22. decembra). Nadalje je razglašen konkurz o imovini Uršiča Antona, trgovca v Laškem (prvi zbor upnikov 3. decembra, oglašati se je do 24. decembra, ugotovitveni narek 9. januarja).

Poravnalne postopanje je uvedeno o imovini Surovinske zadruge čevljarjev v Celju (narek za sklepanje poravnave 24. decembra, prijavni rok do 19. decembra, ponudba 70%). Končane pa so naslednje poravnave: Hobacher Ana, modistka in trgovka v Mariboru, Aleksandrova cesta 11, Höfer Joip, trgovina z muzikalijami in godbenimi instrumenti v Mariboru, Jonaš Janez, trgovec v Murski Soboti, Merčič Jelisava, trgovka v Medvohah 9, Pihlar Srečko, trgovec z mešanim blagom v Mariboru, Gosposka ulica, Zelenka Ernest, trgovec s pohištvo v Mariboru, Ulica X. oktobra. — Potrjeni pa sta poravnavi: Midorfer Alojzij, kroj. mojster in trgovec v Novem mestu (za 60% v štirih četrtletnih obrokih), in Tischler Ernest, trgovec in posestnik v Vitanju (40% v dvanajstih mesečnih obrokih).

Vpisi v trgovinski register: Plauc Maks, trgovina z delničnimi pridelki in izvoz sadja na debelo, Maribor, Koroška cesta 3, Ivan Čas ml., trgovina z lesom in vinom na debelo, Straže, občina Sv. Jurija pri Grosupljem.

Borza

Dne 19. novembra.

Denar

Ta teden je bil devizni promet na ljubljanski borzi znaten in je znašal 2.17 milj. Din v primeri z 0.955, 0.624, 1.38 in 1.54 milj. Din v prejšnjih tednih. Najznatnejši je bil promet v ponedeljek, ko je bilo zaključenih 1.7 milj. Din, od tega največ šillingov v zasebnem kliringu.

Curih. Pariz 20.37, London 17.135, Newyork 520, Bruselj 72.075, Milan 26.635, Madrid 42.50, Amsterdam 208.80, Berlin 123.60, Stockholm 91.10, Oslo 87.40, Kopenhagen 89.15, Sofija 3.76, Praga 15.39, Varšava 58.275, Atene 3, Carigrad 2.50, Bukarešta 3.085.

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizpremenjeno. Tendence neizpremenjena. — Promet: 79 vagonov.

Chicago. Pšenica: marec 47.625, maj 48.875, december 52.125. Koruza: marec 29.875, maj 31.625, december 24.375. Oves: marec 12.25, december 16. Rž: marec 32.

Winnipeg. Pšenica: dec. 45.625, maj 49.625, julij 51.

Dr. Elza Soss

ordinira od danes naprej
v Škofji Loki

za splošno zdravstvo in zobozdravništvo
pri Balantu (kjer preje dr. Jože Rant)

Tri žrtve napada

Ptuj, 19. nov.

V vasi Dolič pri Ptujju je prišlo v pretekli noči do žalostnega dogodka, ki je zelo razburil prebivalstvo vse okolice. Iz Doliča so se vračali okoli 22 v Levanje na svoje domove posestniški sinovi Horvat, Kramberger, Potrč in Zelenič. V obcestnem grmovju so opazili naenkrat v temi obrise dveh postav. Radovednost jih je gnala bližje, takrat pa se je zavesitila v rokah enega od neznanec ostra sablja in že so padali siloviti udarci, najprej po Krambergerju in Potrču, nato pa je sunil napadalec z ostrim orožjem Horvata naravnost v trebuh. Smrtno-nevarno ranjeni Horvat se je takoj zgrudil v krvi ter obledel v nezavesti, medtem ko sta se hudo ranjena Kramberger in Potrč zavlekla na svoje domove. Horvata so še v isti noči naložili na voz ter ga prepeljali v ptujsko bolnišnico, kjer se boril s smrtjo. Zarjavelo orožje mu je devetkrat presekal črevesje in ni upanja, da bi prebodel. Enega napadalec so napadeni fantje spoznali, drugega pa iščejo orožniki.

Domžale

Srebrno poroko sta obhajala 18. novembra g. Josip Senica in g. Zana Ciglarja, roj. Benkovič. Družina Senica je v Domžalah in celem okraju obče spoštovana in znana kot odlično slovensko zavedna. Njihova trgovina slovi radi svoje solidnosti. Celj družini iskreno čestitamo in želimo, da bi jubilarita srečna in zdrava dočkala tudi zlati jubilej svoje poroke!

Naznanila

Povcem »Ljubljane«. V ponedeljek ob 8 zvečer pevska vaja. Ker smo tik pred važnimi nastopi, vnovič opozarjam vse članstvo na točno udeležbo. — Pečovodja.

Moste pri Ljubljani. Jubilej 20letnega odrskega udejstvovanja g. Zaneta Ciglarja bo danes, dne 20. XI. v Ljudskem domu. — Jubilant bo igral glavno vlogo v igri »Samske matere«. Začetek ob osmih zvečer.

St. Vid nad Ljubljano. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva v St. Vidu nad Ljubljano priredi danes ob pol 2 popoldne na lepem in na novo posajenem vrtu veletrogovca g. Josipa Verliča praktično predavanje o pravilnem sajenju visokodebelnih in pritrilčnih sadnih dreves. Demonstriral bo na mestu podružnični predsednik g. Frido Lenard. Vabijo se vsi gospodarji in ljubitelji sadnih vrtov, da se tega važnega predavanja polnoštevilno udeležijo.

St. Vid nad Ljubljano. Ze lansko leto so v Celju in okolici z velikim uspehom prirejali sedemdeseto narodno igro s petjem po znani angleški igri »Mlinarjev Janec« ali »Teharski plemič«. Ta igra se bo predstavljala danes ob pol štirih popoldne na Ljudskem odru Blaž Potočnikove čitalnice. Za advent se na istem odru pripravila resnobni in pretresljivi misterij »Sleherinki«.

Hrušica. V nedeljo 27. novembra priidite na Slomškovo proslavo, ki jo priredi prosvetno društvo v Hrušici ob 4 popoldne. Na sporedni govor, petje, deklaracije in igra »Rozmarin«. — Dne 5. decembra pa priredi naše društvo lep Miklavžev večer s predigro »Zdaj sem, zdaj tja«.

Novo mesto. Prosvetno društvo bo priredilo danes ob 4 popoldne v dvorani Prosvetnega doma ekološko predavanje: »Iz življenja davno izumrlih živali«. Predava g. dr. Ivan Rakovec iz Ljubljane.

Poizvedovanje

Našel sem zlato damsko uro v bližini kina Matice. — Ivan Gaspari, Malo Vižmarje 57, St. Vid nad Ljubljano.

Moške sive rokavice, dobro ohranjene, so se izgubile na stopnicah v Jugoslovanski tiskarni ali v Kopitarjevi ulici. Najditelj se prosi, da jih odda v upravi »Slovenec«.

ZIMSKI SPORT

Gimnastične predvaje za smučanje

Pri nas se o gimnastiki skoraj nič ne piše; svetne rubrike poznajo samo rekorde ameriških tekačev in kritike o nogometnih tekmah, ki jih igrajo Bog ve kje. Gimnastika pa, ki je danes temeljna šola vseh telesnih vaj in ki je dostopna vsakomur, je ostala ob kraju kot nekaj manjvrednega. In vendar je danes gimnastika morda mnogo važnejša kot ostalo, kajti marsikomu danes ni dano zaradi trde borbe za vsakdanji kruh in zaradi pomanjkanja sredstev gojiti športa, kot onim, ki imajo dovolj časa in dovolj sredstev. Vsakdo pa ima na dan vsaj dvajset minut časa in vsakemu je prirojena skrb za lastno telo in zdravje. Tu pa pomaga gimnastika, ki ima namen, da se vsestransko razvijemo, da povečamo svojo delaznost, nosil, da si izoblikujemo svoje telo, da sprostimo in pretegnemo one mišice in sklepe, ki ne pridejo v poštev pri enostranski poklicni zaposlitvi. Se na nekaj bi opozorili: nihče naj si ne predstavlja pod besedo gimnastika nekaj velikega in težko dostopnega. To je gibanje, najprostejše gibanje in tega se ni treba učiti, to zna vsak sam. Kdo pa uči otroka, ki se giblje čisto nagonsko, in vendar tako pravilno, da bi bil lahko za zgled marsikateremu telovadnemu učitelju. Z današnjim članom in s temi malimi skicami vam dajemo samo oporo za one predvaje, ki so namenjene smučanju.

Pred par tedni je nekdo zanesel k nam besedo smučarska gimnastika. To je danes krilatica. Naše stališče je pa to-le. Ne priznavamo nikake razlike med smučarsko gimnastiko in gimnastiko sploh. Vsak smučar ve, da mora obvladati svoje telo popolnoma in da ne zadostuje, da ima samo močne noge in roke. Važno je, da si okrepimo zlasti členke v gležnju in kolenske sklepe; važne so trebušne in hrbtne mišice, dalje moramo mnogo vaditi ravnotežje, vztrajnostne in sprostilne vaje. Vsak smučar mora imeti tedaj razgibano in trenirano celo telo. To je namen smučarske gimnastike in gimnastike sploh.

Kaj pa torej s tako imenovano smučko gimnastiko? Rekli smo, vsak sportnik mora biti vsestransko razgiban. In vendar si izbere tekač iz splošne gimnastike par vaj, ki jih smatra za važnejše, skakač hoče imeti posebej trenirane one mišice, ki so na nogah in metalec trdi, da spada k smotrenemu treningu zlasti, da si močno razgiblje ramenski sklep in da si okrepi roke. Isto je s smučanjem. Pripravljalni tečaj za smučanje naj predvsem obsega one vaje, ki jih vadimo na smučeh v terenu s to razliko, da jih vadimo na suhem in v zaprtim prostoru. S tem si ustvarimo trdno in zanesljivo podlago, ki je zlasti važna za smučarje-začetnike, ki se hočejo živjeti v smučanje in koristna tudi za one, ki so že vozili, da bodo bolj spoznali in obvladali osnove gibanja pri smučanju. Vaje, ki sledijo, temelje ne teh principih in imajo to prednost, da ne rabimo za njihovo izvajanje niti telovadnice, niti kakšnega večjega prostora, ampak zadostuje soba.

Pri izvajanju teh vaj, bi pa opozoril še na sledeče. Vsak gib, vsaka kretnja je gib vsega telesa; nobena kretnja ni osamljena. Vsaka naravna kretnja je ritmična, to se pravi: začne se in izhaja iz telesa in čele potem se javlja na zunaj, v rokah in nogah. Vse naravne kretnje so preračunane druga na drugo tako, da z najmanjšim potroškom moči opravimo največje delo.

Vse teorije so sive in odvrtnje. Sneg pa je ves bel in sonce ni nikdar lepše kot pozimi. Na smučeh, ki so naš narodni sport — saj je že Valvasor pred 400 leti pisal o spretnosti naših bloških smučarjev — bomo začutili vso prešernost in veselje smučarja, ki brzi po strmini navzdol. — Š. Č.

Sledeče vaje so porazdeljene tako, kot se zaporedoma izvajajo pri gimnastiki, v 2 skupini — 2 gimnastični uri, ki prav za prav trajata po pol ure. Pri nekaterih vajah so nevedene razne variante (a, b, c...), ki omogočijo nazorno pokazati osnovne stave in gibe. — Glavno načelo: Prožnost v vseh sklepih, zlasti v gležnjih in kolenskih; izogibati se moramo vsakega sunkovitega zadržanja.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)

lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Doma-ljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije. — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne. Telefonska številka 3030.

Joža Herfort:

Spomin spomladi

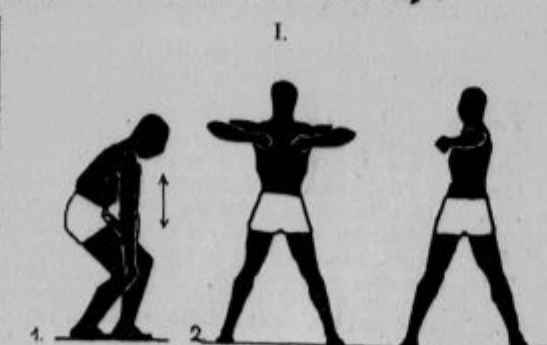
Sivo, temno nebo, noč. Oktoberski veter je pel tiho popevko o velih mrtvih listih, s katerimi je šuštel plesal. V daljavi je brlela samotna lučica, kot bi samotna vabila popotnega, naj se odpodije, naj truden sede in se okrepji za pot. Ob oknu pri luči je bdel obraz, trudno žalostno oko je zamaženo iskalo

zvezd, prav tako kot rož podnevi. Okoli oglov se je podil veter in si pel sam svoj napjev, pod bregom je šumel potok, grmovje ob njem je tiho stegovalo gole veje v zrak, kot bi prosiло oblake, naj ga vzemo na svoja širna krila, pa ga poneso na jug.

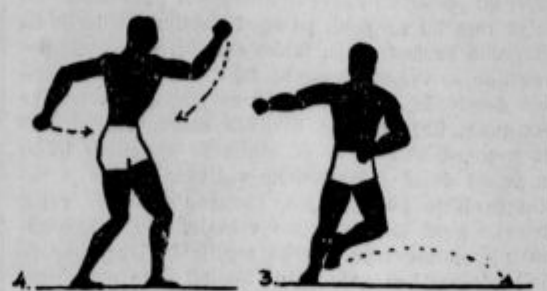
Popotniki v temnih nočeh, lučica jih vabi, zlo-kobno, zvodniško. Čuješ njih zategel krik, krik zgubljenih, krik izmučencev. —

Nad travniki se je razprostirala meglena koprna, nebo se je s svojimi sivimi zavesami sklanjalo nizko nad zemljo. Breze so pokojno sklanjale svoje oropane veje, kot razpuščene lase, nad gosto

1. Smučarski počep. Peta prednje noge ob prstih zadnje noge; razdalja med nogami za širino stopala; teža telesa na obeh nogah; stopali vzporedni, pete stalno na tleh. a) Prožno nihanje gor in dol v kolenih. b) Drsenje ene noge po tleh v pluzenje (nogo razbremeniti) in nazaj.

2. Obračanje gornjega trupa. Trdno usidrani v tleh a) s komolci izmenoma krepko zamahujemo v desno in levo nazaj; v bokih malo poudarjamo nasprotno smer, da ostanejo pri miru; b) ista vaja ob stegnjenih laktih

3. Poskok v desno in levo. Krepak odziv v stran; prožno se ujamemo na nasprotno nogo, s katero napravimo mal poskok na mestu ter se nato spet krepko odrinemo v nasprotno smer. Vaditi v ritmu. Širina preskoka $\frac{3}{4}$ —1 $\frac{1}{2}$ m.

4. Mahanje z laktmi. Posnemamo tekača na kratke proge. Gibanje iz ramen, hitrost se stopnjuje. Kolena se pri vaji prožno upogibajo.

5. Telemarka. a) Iz temeljne stoji velik izpad z eno nogo naprej in dvig nazaj (trup ostane pokoncu). b) V izpadu menjavljamo noge s poskoki — vmes prožni nihaji.

6. Sede krčenje in iztegovanje telesa. Med vajo se samo s sedalom dotikamo tal. Trup nagnemo nazaj, da držimo ravnotežje nogam.

7. Raztezna vaja v sedenju. Ob stegnjenih kolenskih sklepih priti čim dalje s prsti rok a) med nogami; b) široko razložimo in se izmenoma nagibamo k prstom desne in leve noge.

8. Ležna opora za rokami — nihanje trupa. Nihanje je najbolj izrazito v bokih; noge in lakti so iztegnjene

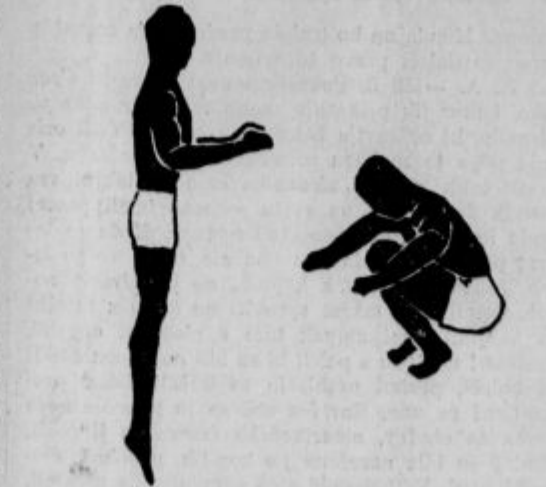

9. Iz ležne opore za rokami se odrinemo v počep in nazaj.

10. Hrbet usločimo kot mačka na preži, nato ga spustimo. Lakti ostanejo med vajo popolnoma iztegnjene.

11. Roki razširimo čim bolj in nato ohajemo navidezno deblo ter ga zdobimo z vso močjo. Pri

tej vaji dajemo sami sebi upor. Koncem giba popusti mišičevje in globoko izdahnemo sapo. Nato pa znova zajamemo z laktmi še večji prostor.

12. Poskoki. Vsak drugi poskok a) pritegnemo nogi k prsni; b) razložimo v zraku; c) v zraku naznačimo telemark; d) razložimo in udarimo s petami skupaj (tik pod seboj).

13. Poskoki na mestu. Trup ostane raven; prožno se odrinemo in prožno priletimo na tla.

14. Kroženje lakti. a) krožimo naprej, b) krožimo nazaj, c) posnemamo ptičji let (udarjanje kril navzgor in navzdol).

15. Plug. V razkoračni stoji (kolena lahko upognjena, trup nagnjen malo naprej). a) prenesemo težo telesa na prste nog in obračamo pete na ven in na noter — močan poudarek na ven. b) Teža na petah, obračamo prste — poudarek na ven.

16. Sede opora za rokami — nogi stalno v zraku; a) posnemamo delo nog pri prsnem plavanju; b) vozimo bicikel; c) nogi razložimo in v vsako opismujemo krog (kot lakti vaji 14.)

17. Sedimo na petah; s prsi pri tleh stegnemo trup med rokami, ki ostanejo na mestu in se nato vsedemo nazaj.

18. Leže dvigamo nogi preko glave. Nogi ostane v kolenskih iztegnjeni, s prsti nog pridemo preko glave do tal.

19. V klečanju se zaklonimo. Vadimo postopoma vedno nižje, da pridemo končno po možnosti do tal.

20. Prečni skok. Vadimo ga z obratom v desno in levo. Skica nazorno kaže močan zamah, sledi

krepak odziv naprej in v zrak; v zraku pritegnemo noge in obrnemo trup za 90° — nato prožno priletimo na tla v smučski počep.

21. Odrivanje od stene. a) Lakti skrbimo in se nato krepko odrinemo. Polagoma se od stene vedno bolj oddaljujemo; b) z vso silo se zaletimo proti steni, ob kateri se prožno ujamemo z rokami.

22. Sede pritegnemo in iztegnemo nogi in trup, slično vaji št. 6, samo težje (ravnotežje, hitrost).

23. Ležna opora za rokami, nihanje trupa (glej št. 8). Vsak drugi nihaj je tako močan, da se z laktmi lahko odrinemo od tal in ploskamo z dlanmi.

24. Kozaski ples. Vaja je zelo težka, če jo vadimo vsak zase; mnogo je lažje, če se dva držita za roki (slika 24).

Posamezne vaje ponavljamo toliko časa, da začutimo njih učinek; lažje vaje 30 in še večkrat, težje vaje do 10 krat. 12 vaj s kratkimi odmori v pol ure z lahkoto predelamo. Veselje do gimnastike in v strastnost bosta pomagala do uspehov. — M. D.

Nogomet in še kaj

Mnogo se piše o nogometu; poročila o raznih nogometnih tekmah obsegajo dolge kolone. Spori v odbojih nogometnih zvez in podzvez povzročajo močan odmev tudi v časopisnih polemikah. Slovenec v tujini, ki bere naše dnevnike, dobi vtis, da je nogomet postal naša narodna igra.

Ze človek na primitivni stopnji je uporabljal žogo za razne igre. Mnogi narodi so tekom kulture razvoja izpopolnili gotove igre z žogo, jim dali določena pravila in tako so nastale sodobne igre z žogo. Dva načina igre z žogo sta danes zelo razširjena: žoganje z roko in nogomet. Kot sporna igra prevladuje nogomet, čeprav je žoganje z roko neprimerno boljše telesna vaja, ker je pri njej vse telo mnogo bolj enakomerno zaposleno kot pri nogometu. Pri žoganju z roko igralec teče, skače in meče, izoblikuje se torej telesno kot lahko atlet desetbojec, ki veja danes za najbolj harmonično razvitega športnika. Pri nogometu igralec pač teče in skače, metanje žoge z rokami pa odpade, ker noge prevzamejo delo rok; tako so roke brez dela, noge pa so preobremenjene. Posledica tega je neharmonično razvito telo — silno močne noge in v primeri z njimi slabo razvite lahti in gornji del trupa.

Nogometaš mora zato poleg nogometa gojiti še kako drugo panogo športa, pri kateri izravna nastalo disharmonijo. A taki nogometaši so redke zjeme, zlasti, če se oziramo na maso nogometašev, ne na najboljše. Gledalec pri nogometni tekmi čisto sam postane navdušen igralec nogometa; za druge panoge športa se ne zanima, v večini slučajev sploh ne ve, da obstojajo igre z žogo, ki mnogo boljše vplivajo na harmoničen razvoj telesa kot nogomet in ki niso nič manj zanimive in privlačne. O teh igrah pa prihodnjiki.

Družinska Pratika za leto 1933

je pravkar dotiskana in bo odslej

na razpolago

v vsaki knjigarni in večji trgovini.

Kakor vse novejšje letnike krasi tudi ta letnik

zbirka krasnih slik

s kakoršno se ne more ponášati noben drugi slov. ljudski koledar.

Cena Din 5-., po pošti 50 p več.

Ali ste že poravnali naročnino?

lostna pesem severa in le krizanteme tožno sklanjajo svoje bledorumen glave.

Mačice so urno splezale na vrbe, zvončki so začudeno pokukali izpod vlažnega listja, prvi pomladni klic je veljal njim.

Otroci in pastirji so pohiteli v loge, nabrat si šibja in prvih rož, pa zelenja, spletli so si butare za cvetno nedeljo. S pisanimi trakovi so jih okrasili, pa jih žarečih obrazov nesli v cerkev.

Duh zelenja se je mešal z vonjem kadila, visoka pesem služabnika Gospodovega se je mešala z radostjo otrok.

Veliki teden, teden molitve in teden grsnobe. Cerkev se je zagnila v mirak, zvonovi so potihnili, največji praznik se je bližal.

Največji praznik, najlepši praznik. Narava se je prebujala. V temnem smrečju in borovju je začel svojo visoko pesem temni veličastni ptič — divji petelin.

Livade v nizavah so oživele. Prvi ptički so prišli z juga in debjali med seboj o težki poti in o prestanih težavah.

Zvonovi so se veličastno oglašili: Kristus je vstal. Bandera, rdeča in zlata, so plapolale v vetru in se blestela v solncu. Procesija je zavila nazaj v božji hram, potihnila je svečana pesem zvonov in božjih služabnikov, prebujalo se stvarstvo je ovil vijolični mirak s svojimi krili. Zapad je svet gorel v luči zabajajočega solnca, ko se je zgnilo grmovje ob lešah vzdolž potoka. Rjava ptica, prav barve odpadlega, suhega listja je bila, na svetlejši rjavi podlagi je imela temnorjavo in črne proge, ogljeno črni oči, srednjeveških nog in dolgega kljuna, je postala živahna. Urno je stopicala, zabodla tu pa tam v melko prst svoj dolgi kljun in privlekla na

dan črva in ga povečerjala. Mračiti se je pričelo, ko je sloka zletela. V lahnem letu s srpasto izpodrezanimi krili je zavila nad lesami pa z glasnim »Kvoarr, Kvoarr« zavila v sence drevja.

Slokin izprelet, pesem pomladi in pesem večera ob pesmi ljubezni. Kot temna senca se pojavi dolgokljuna ptica na večernem nebu, se igra z vetrom in lučjo, pa kliče z zamolklim glasom samico.

»Kvoarr, kvoarr...«, tihega večera je dobil v grmovju nežen odziv. Tiho, kot bi veter po listju zaselel, pa kje je listje, se je oglašilo »Psuit, psuit, psuit...«

Namah se je pojavila druga temna perot in obe sloki — parček — sta letali v mladem mraku, sedaj se je samec spustil pod samico, se ji dobriklal in jo divil s svojimi letalskimi umetnostmi.

Par dni sta ostala v jelševju ob vodi, čez dan tiho ždela v grmovju in si iskala pod večer in v jutranjem mraku hrano — črve in drugo drobnjad, ki sta jo privlekla iz zemlje s svojimi dolgimi kljuni.

Noč ju je spet vzela, šla sta za tajnim klicem dalje, višje na sever, kjer je samica vzgojila nov rod. Plitva jamica ji je bila za gnezdo, malo mahu in listja za posteljico deci. Stirje so bili, ki so se zvalili iz rumenih rjavopikastih jajec in so čez dober mesec zapustili starše. Pa je prišla jesen in z njo tajni klic: »Vstani, idi, na pot moraš, na ono veliko pot za solnce.«

Oživila se močvirja za kratko dobo, zvečer so parkrat zakrili v zadnji luči dneva, pomladi v spomin, nam v slovo — noč jih je spet vzela.

Splezale bodo na vrbe mačice in zvončki bodo pozdravili mlado Vesno, ko nam bodo prišli voščilni veselo aleluju.

Prišli bodo voščilni, bodo, bodo, sedaj pa poje veter tiho popevko o velih, mrtvih listih. —

„SLOVENEČ“ SVETOVALEC

Naš domači zdravnik

R. Z. — L. Ozeblina zdraviti zdaj, ko so se že odprle, je malce zamujeno za letos. Za vtrjevanje so priporočljive »ruske« menjačice se kopeli, ozebel ali ozeblini podvržen ud treba držati tri minute v vroči vodi, nato tri minute v mrzli vodi, kar naj se dvakrat ponovi. Razpokane ozeblino kopljite vsak večer v vroči vodi 15–20 minut, nikar naj sledi mrzel poliv. Namestu same vode se s pridom rabi česlova zavrelca, na škar vode eno perišče česla. Po kopeli treba okopan ud dobro osušiti z mehko otiračo in namazati. Nam otrokom je mati mazala ozeblino s petrolejem, in če so močno srbele ali bolele, vezala nanje krpice, namočene s petrolejem. Dandanes so v rabi razno vrstna mazila, ki niso vsaka za vsako kožno stanje, zdravnikova naloga je, da pogodi primerno. Slabotnim in malokrvnim ljudem priporočamo uživanje ribjega olja. (Kajpada je pažnje vredno obnavljanje, neproduktivni gumasti škornji ali galoše so kvarne, ker se v njih pote noge in tako lažje ozebejo, mokrota škodi tudi rokam).

P. S. — N. O vaši razvadi je bilo pisano na tem mestu že prevečkrat. Dejansko je vse zlo v slabotni, neodporni volji. Kdo pa more viti trdne volje komu, ki je sam ne more imeti? Očedite svoj razdrapan domišljijo nesnažnosti in nespodobnosti z resnim delom in zdravim razvedrilom v prirodi in primerni družini, pogasite vsako iskro z izdatnim polivom mrzle vode in to samo tri tedne. Naslednje tri tedne vam bo lažje, kasneje se z veseljem zavzame, koliko junaka je v vas. Torej na noge, za zdaj samo za tri tedne. To pa zares in nalašč!

J. R. — G. Operacija dimeljske kile je takorekoč brez nevarnosti — zaradi operacije menda ne umre niti eden na 10.000 operirancev — popoln uspeh se doseže z njo v 99 odstotkih. Ali v splošni omanici ali v krajevnem otrpu, to določa operater, ki najbolje presoja primer. Vsekakor se dajte operirati, čim prej, tem bolje!

Z. E. — M. Pljučno bolezen, ki se vam je ponovila, zdraviti tako le na daleč, bi bilo za vas več kot ivgavo, za me pa brezvestno početje. Držite se vendar zdravika, ki vam je, kakor pišete, že ozdravil pljučne rane. Dokler se vročica popolnoma ne položi in dokler imate znake bolezni v prsih, ne smete v poklicno delo. Za vsako popolno okrevanje je potrebna nega in čas, da bolezen res premine, sicer se vrača. Prav posebno velja to za pljučno bolezen. Če le morete, pojdite po končanem zdravljenju še dva tri mesece radi okrevanja in vrljenja kam na gorski ali gozdni zraki!

J. S. — S. Vrtoglavo in slabost v glavi pri mladi ženi, ki traja že eno leto in se ponavlja skoraj vsak dan, je zadeva, ki jo treba prav skrbno proučiti. Take motnje nastopajo pri vsakovrstnih boleznih drobovja, pri raznih obolenjih srea, žila in posebno živčevja, mnogokrat pri očesnih in največkrat pri ušesnih okvarah. Kako naj jaz pogodim pravi vzrok na podlagi vašega kratkega opisa? Če ni moglo doma priti do izboljšanja, naj odrine bolnica v kakšno večjo bolnišnico na oddelek za notranje bolezni, še bolje pa kar na oddelek za živčne bolezni. Menda ne bo trajalo predolgo, da se najde vzrok in določi pravo zdravljenje.

Pravni nasveti

Samostojno izvrševanje čevlarske obrti. L. Z. — Ce bo hotel sin — čevlarski pomočnik — samostojno izvrševati čevlarsko delo moral dokazati strokovno izobrazbo za čevljarstvo. Strokovna izobrazba se praviloma dokazuje z izpisi iz ovrh iz oblikovanjem pomočniškim in mojsterskim izpitu. Praviloma se ne sme nikomur dovoliti izvrševanje rokodelskega obrta, kadar oseba ne dokaže strokovne izobrazbe za dolžni obrt. Le po smrti imetnika obrta smejo na osnovi prejšnje pooblastitve ali dovolitve nadaljevati obrt vdova, ki je ob smrti imetnika obrta imela pravico, do vzdrževanja in maloletni otroci (vnuki), ki imajo pravico dedovati. Ta pravica pripada vdovi do omočitve, otrokom pa do polnoletnosti. Iz tega izhaja, da vaš sin ne bo smel s tujim obrtnim listom izvrševati čevljarstva. Glede vseh podrobnosti, kolkovanja, preženj, priloge itd. se informirajte pri okrajnem načelniku, ki je obrtno oblastvo prve stopnje. Tam je tudi vložiti prošnjo za obrtno dovoljenje. Otvoritev pomožnega lokala (delavnice), podružnice, se mora prijavit pristojnemu okrajnemu načelniku.

Pridobinski davek. L. Z. — Vprašate, če mora obrtnik od pomožne poslovalnice ravno toliko davka plačevati, kakor od glavne. — Davek, ki ga plačujejo obrtniki (pridobinski) se ravna po višini čistega dohodka minulega leta in je torej tem večji, čim večji je dohodek.

Zgradbe ob železniški progi. F. H. Š. — V katšni razdalji od železniške proge se sme postaviti hiša? — Hiša se sme postaviti v razdalji od 8 metrov od železniške proge, ako je zgrajena in pokrita z nezapaljivim materialom in če se morejo vse odprtine v zgradbi zapreti z okni ali vrati. V izrednih primerih se sme radi posebnih krajevnih razmer ta razdalja zmanjšati po posebnem odobrenju ministra za promet. Zgradbe, zgrajene odnosno pokrite z lesom se smejo postavljati v razdalji od 20 metrov pod pogojem, da se njih odprtine zapirajo z okni ali vrati. Te razdalje se merijo od osi najbližjega tira do najbližje točke objekta. V primeru, da leži streha zgradbe vsaj za 2 metra nižje od višine tračnic, se računajo te razdalje dvakratno.

bolezni. Menda ne bo trajalo predolgo, da se najde vzrok in določi pravo zdravljenje.

A. A. — B. B. Pokvečeni nogi imate in sicer tako, kakor jih prikazuje znana reklamna slika za zdravilo, ki ozdravlja bolezni na nogah? Tudi oris vaše noge je zasličen za moderne ženske noge. V prvih letih mojega zdravnikovanja — takrat vas menda še ni bilo na svetu — smo imeli precej posla in zasluzka z ženskimi nogami. Moda je takrat predpisovala damam obuvanje, narejeno po lepih, ozkih in špičastih kopitih, ne po zdravih nogah. Imeli smo takrat opraviti ne samo z zateški in kurjimi očmi ampak tudi s ploskimi nogami, kratkimi nohti in s palci, ki so bili na koncu otekli in boleli, pozimi ozebli in so štrčali kakor prelomljeni na ven. Kar čez noč se je pojavila nova moda za obutev, ameriška fazona so ji rekli, obutev je bila narejena po kopitih, podobnih človeški nogi. V tisti dobi smo zdravniki že pozabili, da imajo dame še noge, nekaterim je bilo celo dolg čas za njimi, zdravnikom namreč in ortopedskim čevljarjem. V povojni dobi pa se vračajo stari časi. V izlozih se kažejo raznovrstne najmodernejše kreacije raznih svetovnih velečevljarjev, ki se vse odlikujejo po neverjetnih in nečloveških oblikah; zdravniki pa dobivamo zopet ženske noge na ogled in zdi se mi, da bo treba več ortopedskih čevljarjev. Tudi vaši nogi sta žrtve mode. Zaradi modnih čevljev sta vam palca spredaj potisnjena na ven, zato štrči palček sklep na znotraj kakor »morska kost«. Zavoljo te pohabe se mnogokrat sklep sam pokvari, na mehkih delih se delajo otekline, zateški in ozeblina, kar vse povzroča roj nevšečnosti. Tisto »črno mazilo«, ki ga je rabila vaša mama in si z njim poravnala »kostni izrastek« na zapestju, bo morda tudi vam kaj pomagalo zoper kronično vnetje sklepov in mehkih delov okoli njih, če bo vaša obutev pravna.

J. K. — R. S kilnim pasom ne mučite otroka, ker poleg sitnosti, ki otroka ovirajo pri gibanju, pas več škodi, kakor koristi. Če pas res dobro drži, da kila ne more izstopiti, napravi pritisk kilne trde blazinice, da se kilna odprtina še bolj razmešča in oslabi, če pa pas ne drži, je naravnost nevaren, da kilo zadrgne. Le izjemoma kdaj se pripeti, da kilo ozdravi z nošenjem kilne obveze po prvem letu. Zato vrzite kilni pas proč in dajte otroka operirati, če je že zanesljivo suh in takrat, kadar je sicer popolnoma zdrav!

J. J. — Lj. Psihoanaliza je zdravniško iskanje duševnih vzrokov za kakšne živčne in morda tudi druge organske motnje, takšnih duševnih vzrokov oz. doživljanje, ki se jih bolnik ne zaveda več, ker jih je nehotno pozabil ali pa jih je svoj čas namenoma spravil v podzavest. Vam tega iskanja ni treba, ker se določno zavedate povoda, če ne vzroka svojih zganostih. Kako pridele do miru, ni zdravniška zadeva. V mestu imate na izbiri svetlih in redovniških duhovnikov, ki vam radi pokažejo izhod iz zagate, če že ne boste v spovednici, pa tudi kje drugje, kjer se lahko proslo razgovorite. Verjemite mi, da je vsak izkušen dušni pastir imel že večkrat opraviti s tako zadevo, kakor je vaša. Nič novega pod luno!

Streča v nesreči. J. R. Sosedov fant, star 11 let, je napadel vašega sina s kamenom. Vaš sin je vrnil in vrnil kamen v sosedovega, vendar ga ni zadel, pač pa je kamen razbil šipo na hiši drugega sosedu. Ta sosed je dal razbiti okno popraviti in zahteval plačilo celega računa od vas. Vi ste pa menili, da ste dolžni plačati le polovico računa, drugo polovico pa da imajo plačati starši fanta, ki je ves prepri izvil. Kdo ima prav? — Če bi vaš sin s kamnom poškodoval sosedovega fanta, potem bi za morebitne stroške te poškodbe do polovice odgovarjali starši obeh dečkov. Ker pa sosed, čigar okno je razbito, ni izval vašega dečka niti ni ta drugi način dal povoda za razbitje okna, ste vi kot oče sina, ki še ni dovršil 14 let, dolžni poravnati vso škodo. Vaša dolžnost je, da skrbite za primerno nadzorstvo otrok, odnosno da otroka tako odgojite, da ne postanejo nevarni tujemu imetju. Boga zahvalite, da ni s kamnom komu izbil očesa.

Investicije v tujem stanovanju. V. L. — V stanovanje ste dali z gospodarjevo vednostjo napeljati elektriko. Prosili ste tudi njega za prispevek, vendar ni nič prispeval. Napeljava vas je stala preko 1000 Din. Medtem ste se v isti hiši preselili v drugo stanovanje, kjer je že vpeljana elektrika. Iz prejšnjega stanovanja ste vzeli samo električne svetilke, drugo napeljavo pa ste pustili nedotaknjeno. Vprašate, če imate pravico zahtevati od hišnega gospodarja odškodnino za napeljavo elektrike. — Električno napeljavo ste dali instalirati v svojo korist in ste jo sami uživali 3 leta. Če se niste z gospodarjem drugače pogodili, je ostala napeljava vaša last in vi ste opravičeni odstraniti vso napeljavo, dolžni pa ste, da stene itd. po odstranitvi napeljave postavite v prejšnje stanje. To bi morali napraviti takoj ob izselitvi. Po preteku enega meseca ne morete napeljave odstraniti brez pristanka sedanjega najemnika, ki si je pridobil skozi 30-dnevno uporabo pravico do posesti napeljave in bi vas morali tožiti radi motenja posesti te pridobljene pravice, če bi brez njegovega pristanka skušali odstraniti napeljavo. Od gospodarja ne morete zahtevati odškodnine, pač pa smete zahtevati le povračilo napeljanega električnega materiala. — Vsakomur svetujemo, da se pred napeljavo elektri-

ke točno z gospodarjem dogovori, kaj bo z njo ob izselitvi, ker se le tako prepreči nepotrební spori.

Priposesvovanje gozdnih poti itd. F. S. P. — Splošno pravilo: da se služnosne pravice pola, živinogonje, steze itd. pripisujejo se 30 letnim mirnim uživanjem, ne velja valed cesarskega patenta iz l. 1853 za pridobivanje navedenih služnosti v gozdovih. Po navedeni natični se torej od leta 1853 dalje pridobiti služnosne pravice pota, riže, steze z razsodbo, s katero se je skupna lastnina razdelila, ali pa mora upravičenec dokazati, da je pot itd. bila leta 1853 že pripisovana, to je, da jo je sam s posestnimi predniki vred že od leta 1823 dalje nemoteno užival. Samo mirno uživanje gozdne poti itd. skozi zadnjih 30 let ali več

Ing. A. Podgornik:

Preorji zemljo že pred zimo za pomladne setve

Pri nas se še vedno veliko premalo pštevata in uvažuje jesensko oranje ali oranje pred zimo. Velika večina njivske zemlje, ki je določena za pomladne setve, ostane čez zimo nepreorana in škodo našega kmetijskega gospodarstva. Če potujemo po tujih gospodarsko naprednih deželah pred zimo, ko še ni zapadel sneg, ali pa zgodaj spomladi, ko je že skopnela snežna odeja, lahko opazujemo skoraj povsod, da so večinoma vse njive, v kolikor jih ne krijejo deteljšča, ozimine in druge jesenske setve, že preorane. Zal, da tega o naših krajih vsaj dozdaj ne moremo trditi. Pač pa lahko še spomladi točno in že od daleč doženemo na večini njiv, kje je rastla prejšnje poletje ajda, koruza, strnišča repa, krmna pesa itd. Skušajmo v bodoče to veliko napako v obdelovanju njivske zemlje kolikor mogoče bolj odpraviti v svojo lastno korist. Zato preorjimo še pred zimo in pustimo čez zimo v sirovi brazdi vse njive, ki jih nameravamo posejati šele spomladi. Posebno naj velja to za težke zemlje, za katere je jesensko globoko oranje zelo uspešno.

Jeseni ali pred zimo preorjimo njive, ki so namenjene za pomladne setve, do polne globokosti, to je do one globokosti, do katere sega oralna, živa ali rodovitna plast zemlje. Z bolj globokim oranjem bi utegnili spraviti na površje spodnjo mrtvo zemljo ali mrtvico, to je ona zemlja, ki ni bila še nikdar orana ali obdelana. Posebno pri težki zemlji lahko na površje spravljena mrtvica škoduje in neugodno vpliva v tem ozru, da napravlja njivsko zemljo ob premokrem vremenu mazavo, ob presuhen pa se

Misanje (golitev) pri kokoših

Kokoši se misajo ali golijo pozno poleti ali jeseni. Ob času misanja zgubi kokoši perje svoj lesk in postane medle barve. Tudi greben (roža) in podbradek izgubita svojo lepo rdečo barvo in pobledeita. Ko se kokoši misajo, se ne gibljejo toliko kakor navadno, tudi niso tako živahne, veliko več čepa, tudi se zdi, da ne žrejo tako radi in si ne iščejo tako pridno hrane kakor sicer. Njih telesna gorkota se zniža, napram bolj hladnemu in mokremu vremenu so občutljiveše, videti so bolne. Na splošno prenehajo tudi nesti. Izjeme so bolj redke.

Ko opazimo pri kokoših vse te znake misanja, bi zelo nepravilno in negospodarsko ravnali, če bi znižali dotedajno množico pokladanih krmil, češ da kokoši sploh nič ali malo nesejo. Pred misanjem, torej v času, ko so imele kokoši še vse perje, ki jih je čuvalo pred mrazom in mokrim vremenom, je bila krma potrebna za proizvajanje jajec. Zdal pa, ko se misajo, je krma neobhodno potrebna golim kokošim na hitro rast perja in za proizvajanje več telesne gorkote zlasti ob bolj hladnem in vlažnem vremenu.

Zato moramo v dobi misanja nuditi kokošim toplo, suho in čedno bivališče ter skrbeti za dobro in tečno hrano. Dobro je, da tudi ob tej priliki kurnik temeljito razkužimo in obvarujemo kokoši pred nadležnim mršesom. Dajmo kokošim tudi pri-

let ne da nobenemu še pravico služnosti poti itd. Za služnostno pravico gozdne poti je treba dokazati dejansko 109 letno mirno uživanje gozdne poti itd.

Vknjižena zakupna pravica. V. L. Č. — Kupili ste posestvo, na katerem ima najemnik vknjiženo zakupno pravico za daljšo dobo za zemljišče, sestoječe iz petih njiv, ki so bile pokazale v naravi v prisotnosti pri A. in B. Ker vas kot novega lastnika veže samo vknjižba za 5 njiv, zato ste dosedanjemu najemniku na pol leta odpovedali vse travnike, sadje, vrtove in pašo v gozdu. Najemnik je proti odpovedi ugovarjal in se sklicuje na priče. Razpisana je sodna razprava. Kdo ima prav? — Po postavi ste kot kupec posestva vezani le na vknjiženo zakupno pravico. Od kupljenega posestva ne morete pred potekom zakupne dobe odpovedati »zemljišče sestoječe iz petih njiv, pokazano v prisotnosti pri A. in B. Ta kompleks posestva je torej zaenkrat neodpovedljiv. Ostale dele posestva lahko odpoveste. Za morebitno škodo jamči zakupniku prejšnji lastnik posestva.

napravlja na površini skrlup ali skorja. Ne eno ne drugo ni v prilog pomladni setvi in razvoju mladih rastlin. Če mislimo, da bi bilo dobro prerahljati tudi spodnjo mrtvo zemljo, potem najbolje storimo, da razrahljamo mrtvo zemljo na mestu s podzemnim plugom.

Ako preorjemo njivsko zemljo že pred zimo in ne šele spomladi za pomladno setev, nam to delo donese zlasti tele koristi:

1. V njivsko zemljo odpremo pot zraku in delovanju mraza. Zmrzal zemljo dobro zrahlja, zdrobi ali zmrv. Pred zimo preorana zemlja lahko sprejme vase več vode in si napravi zalogo za sušne čase. Na gladki nepreorani zemlji pa lahko odteče precej deževnice brez koristi. Če njivsko zemljo jeseni preorjemo, se spomladi hitro osuši in jo z nadaljnjim obdelovanjem kmalu napravimo sposobno za setev.

2. Spomladi lahko zgodaj sejemo. Zgodnje setve imajo daljšo dobo za svoj razvoj in rasto ter lahko dobro izrabijo zimsko vlago. To tudi pripomore k boljšim in večjim pridelkom.

3. Z jesenskim oranjem pripravimo tudi mnogo plevelnih semen do tega, da začnejo kaliti. Občutljive rastlinice pa čez zimo pozebejo. Če orjemo šele spomladi, spravimo takrat na površje nova plevelna semena in pospešujemo s tem razvoj plevela.

Tudi pregovor »oranje pred zimo je pol gnojenja«, potrjuje, kako koristno je takšno oranje.

ložnost, da se lahko kopljejo v suhem pesku, med katerega smo potrosili tudi nekoliko žveplenega cveta, ki uničuje mršes. Če mršes nadleguje kokoši in sesa iz njih obenem s krvjo najboljše hranilne sokove, potem ne more poteči misanje v redu.

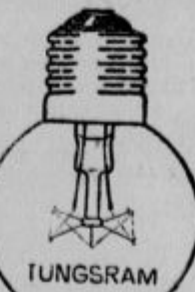
V krmi naj dobivajo kokoši dovolj beljakovin, toliše in fosforovskega apna. Poleg drugih krmil krmimo jim tudi laneno seme, konoplino seme ali solnčnico seme obenem z žitnim zrnjem, s čemer pospešujemo proizvajanje telesne gorkote in rast novega perja. S pitno vodo naj dobivajo kokoši tudi železo v svoje telo. To dosežemo, če denemo v pitno vodo kosček železa (stare žeblice) ali pa 5 gramov železne galice na liter pitne vode. Železo deluje na tvorbo krvi, zviša krvno gorkoto in vpliva tudi na nesnost.

Cim bolj se pobrigamo za kokoši, ko se misajo, tem prej bo popolnoma doraslo novo perje. Ko se to zgodi, potem pridela tudi greben (roža) in podbradek zopet do svoje rdeče barve. Kokoši postanejo zopet bolj živahne, se pridno gibljejo in iščejo hrane ter začnejo spet nesti. Kolikor bolj se nam posreči skrajšati z oskrbo in dobrim krmiljenjem čas misanja, tem prej nam začnejo kokoši zopet redno nesti, tem manjša je naša gospodarska škoda v perutnorej.

da pronikne ali dospe apneni belež ali apneni prah tudi v vse sklade in morebitne razpoke ter tudi v teh skrivajših uniči mršes. Dobro je, da uporabljate apno v kurniku vsaj parkrat v letu. Z njim uničujete mršes pa tudi bolezenske kali, ker je apno tudi dobro in ceno razkužilo.

VATA za odeje in v tablah vedno v zalogi
Tovarna vate Arbeiter, Maribor
Zahtevajte vzorce in cenik

Pohišstvo
posteljnina, preproge, linolej, pohišveni predmeti. — Ze o znižane cene.
KAROL PREIS, Maribor
Gosposka ulica 20.
Ilustrirani ceniki brezplačno!

Zarnice, lestence, likalnike, kuhinjske aparate, izolirane žice, motorje, elektromaterial, zvonice, telefone, radioaparate kupite poceni v novi elektrotehnični trgovini
Karol Floriančič
Maribor, Glavni trg 23

GOSPODARSKA ZVEZA LJUBLJANA R. Z. Z. O. Z.
Prodaja deželne pridelke, žito, mlevske izdelke, seno, slamo, kolonialno in specerijsko blago, kmetijske stroje in orodja, umetna gnojila, cement, premog itd.
Prvovrstna moka iz mlina Forgacs, Bačka Topola, je stalno na zalogi.

Zavese, posteljna pregrinjala
namizne prte, prtice itd. krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri
MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA
(poleg hotela Strukelj).
Vezanje oprem za neveste monogrami, gumbnice, entlanje, ažuriranje in predtiskanje.
Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.
IVAN KRALJ
se priporoča za vsa ključavničarska dela
LJUBLJANA, Gregorčičeva ul. 5 ali Rimska c. 2

ŽENA IN DOM

Naših učiteljic trnjeva pot

Med tiste, ki v javnosti najmanj kriče in najmanj obračajo pozornost nase, spadajo prav gotovo naše učiteljice. To pa ne zato, ker bi se jim tako dobro godilo, da se vobče ne bi imele nad čem pritoževati, marveč nasprotno: godi se jim dostikrat tako hudo in njihov položaj je tako zapleten, da jim že po prvih izkušnjah upade vsak pogum za odločnejši odpor in se branijo pred najhujšim samo iz oči v oči, drugače pa trpe in zore nemalo kratka živčnega specialista.

★

Pretežna večina mladih učiteljic mora vsaj prvo desetletje na kmete. Blagor tisti, ki pride v kraj, kjer dobi primerno stanovanje, bodisi že v šoli bodisi zunaj nje, dobro prehrano, ki ji je v naporni službi nujno potrebna, pa upravitelja, ki ima prave pojme o svojih službenih in splošno človeških dolžnostih. Pa le malo je tako srečnih. Večina se mora zadovoljiti s stanovanjem, v katerem se nikdar ne more čutiti doma, v katerem ne najde potrebnega odpočitka, ki je majhno, temno in vlažno kakor jetniška celica, ki se ne da dobro ogrevati ne zapirati. S hrano poizkuša izprva tu pa tam, a slednjič se po hudih izkušnjah odloči, da si bo kuhala sama. Najboljše, kar more storiti navidez, v resnici pa najslabše. Za pripravo hrane, kakršno zahteva tako naporen poklic, kakor je učiteljski, je treba precej časa. Kaj naj začne učiteljica, ko pride ob eni ali dveh iz šole, dušno in telesno izčrpana? Sedaj bi si morala nujno odpočiti in sesti za pogrbeno mizo, v resnici pa mora začeti misliti, kaj naj si pripravi za kosilo, se ubijati s kuho in potem jo čaka še pomivanje. In na kmetih ni vodovoda, da bi bila vsaj voda pri rokah, ne plina ali elektrike, največkrat niti štedilnika ne. Potem je treba imeti v redu perilo, obleko, obutev, z vsem je vedno dovolj dela. Učiteljico pa čakajo po pouku šolski zvezki, pisarije in priprava (vsaj v višjih razredih) za prihodnje učne ure. Ob vsem tem je jasno, da o kaki redni prehrani, kakem rednem življenju ali celo odpočitku ne more biti nobenega govora.

Naj deklet poleg vsega naleti še na upravitelja, ki je morda že sam živčno ubit, pomanjkljiv šolnik, pomanjkljiv značaj, da se izrazim kar najmileje, potem se nahaja dekleta v razmerah in okolju, ki deluje nanjo duševno in telesno uničujoče. Tu bi morali tudi železni živci popustiti. Izhoda pa nobenega. Naj se parkrat upre, naj se dvakrat — trikrat pritoži — ali tam, pa je zaznamovana za kverulantinjo, za histerično žensko, ki si vse zlo samo umišlja. Zares: ali mora svojemu poklicu in sebi sami pljuniti v obraz ali pa se izjesti,

duševno in telesno ugonobiti. To je plačilo staršem za njihove skrbi in žrtve, ki so jih imeli, da so izšolali hčer, to je plačilo dekletu za njene velike, idealne napore, to usoda njenih lepih načrtov in nad. Kakor bi nedolžno žival poslali v mesnico.

Pa bo kdo rekel: ljudje, ki se dajo streti od razmer, so slabšiči, torej jih ni škoda. A to ni res. Večinoma so to idealne, mehke duše, ki so si iz notranjega zvanja izvolile učiteljski poklic in bi blagoslovljeno delovale v njem, če bi našle vsaj kolikor toliko ugodne, znosne razmere.

Res je, da imamo zaenkrat nadprodukcijo inteligence in posebej učiteljskih moči, vendar je tako ugonabljanje, tako zapravljjanje mladih sil nezaslišano in nedopustno. Premalo nas je. Skrbni nas padanje rojstev, tu pa za koristno delo dozorele in izšolane ljudi brezbrizno izročamo pogubi.

Če danes — in to po pravici — za kaznjence in hiralce zahtevamo zdravih, vedrih prebivališč, dobre prehrane in blagega ravnanja, potem moramo to zahtevati tudi za učiteljice, vzgojiteljice naših otrok. Država naj ne misli, da je storila že vso svojo dolžnost, če je nakazala učiteljici denar za stanovanje. Kaj pomaga denar, če stanovanja ni najti? Pa ni treba palač in ni treba razkošja. Kjer v šoli ni prostora, bi se dalo v tej ali drugi zasebni hiši z majhnimi stroški urediti primerno, skromno, a zdravstveno zadovoljujoče stanovanje. Danes med šolo in ljudstvom žal ni tistih vezi, ki bi morale biti in ki bi olajšale in osladile žrtve za šolo, a žrtve teh razmer ne smejo biti ravno dobre, nekrive učiteljske moči.

Mladim učiteljskim močem se mora tudi na vsak način zagotoviti varnost pred samovoljo ali živčno razvrzanostjo neposrednega predstojnika. In vodilna mesta spadajo sploh samo ljudje visokih moralnih kvalit, ki niso igrači nobenih zunanjih faktorjev, pa tudi ne lastnih slabosti, ljudje, ki jim je šola nedotakljivo narodno svetišče. Kjer temu ni tako, tam naj nadzorna oblast skrbno pazi, da podrejeno učiteljstvo ne bo izročeno na milost in nemilost takih nepoklicanih voditeljev, vsaka prošnja za premostitev naj se stvarno in nujno vpoštevata. Upraviteljska mesta po šolah ne smejo biti nagrada za kakršnekoli zasluge, ki s šolo ne smejo imeti nobene zveze. Po naših šolah mora veti ozračje, v katerem bodo mogle mlade, idealne učiteljske moči notranje rasti in vse svoje sile posvetiti zgolj v prid mladini, ne pa, da bi se ugonabljele v brezupnem boju z razmerami, ki nikakor niso neizpremenljive.

A. V.

Dvajset milijonov hiacint — žrtve krize.

Radi gospodarske krize so sklenili holandski vrtnarji, da bodo uničili vso zalogo hiacintnih korenin, ker so cene teh cvetlic prenizko padle. S tem mislijo dvigniti njihove cene — vse po receptu braziljske kave, kanadske pšenice in japonskih draguljev.

Jedilnik za november

(Krekova meščansko-gospodinska šola v Zgornji Šiški pri Ljubljani.)

Ponedeljek, 21. novembra. Kosilo: Zelenjavna juha z vlitimi rezanci; polpete, prisiljeno zelje in pražen krompir; jabolčni štrukelj. — Večerja: Gobe z rezki in salata.

Torek, 22. novembra. Kosilo: Jeterni riž na goveji juhi; govedina, pražen riž in jabolčni hren; marelični narastek. — Večerja: Kruhov pečenjak in vkuha.

Sreda, 23. novembra. Kosilo: Karfiolna juha z zdrobom; goveji želodec (vampi) v omaki in zabeljen krompir; Omelete. — Večerja: Testenina s paradižnikom in salata.

Četrtek, 24. novembra. Kosilo: Močnati vložki na kostni juhi; pljučna pečenka v omaki, rumena polenta in ocvrti krompirčki; piškotne rezine. — Večerja: Gobe v omaki in pretlačen krompir.

Petek, 25. novembra. Kosilo: Pražen močnik; krompirjevi rezanci, kumarčna omaka in pražene gobe; sirove poganice; sadje. — Večerja: Mlečni riž in kostanj.

Sobota, 26. novembra. Kosilo: Drobniakov štrukelj na rumeni juhi; ponarejen srnin hrbet, pečen krompir in koleraba; kostanjev zavitek. — Večerja: Kislo zelje in ajdovi žganci.

Nedelja, 27. novembra. Kosilo: Piškotni ponvičnik na goveji juhi; Nadevana telečja prsa, dušeno zelje, pražen riž in salata; pomarančne kocke. — Večerja: Pečene piške in mešana vkuha.

Trije jedilniki za bolnike na ledvicah

1. dan. Zajtrk: Mlečen kakao, ržen kruh, presno maslo, mešana mezga (povidel). — Kosilo: Rabarbarova juha, bavarsko zelje, Beschamelov krompir, jabolčna čezana. — Večerja: Nadevan krompir z gobami in endivija.

2. dan. Zajtrk: Mleko z jemenovo kavo, kruh, neslan dišavni kruh, neslano presno maslo, med ali mezga. — Kosilo: Zelenjavna juha z jajčnim sirom, črno korenje z nizozemsko omako v riževem kolobarju; orehova penjava. — Večerja: Zelenjavni zrezki s paradižnikovo salato, čaj, kruh s presnim maslom.

3. dan. Zajtrk: Čaj, ržen kruh z neslanim presnim maslom, jabolčni dzrd. — Kosilo: Čespljeva juha, kostanj z zelenjavno omeleto in salata, oblačena jabolka. — Večerja: Rožni kapus s sirovim krompirjevim vencem.

Na splošno velja, da naj bolniki na ledvicah ne uživajo: kuhinjske soli, osoljenega mesa, slanin, konzerv, alkoholnih pijač. Zdravniki včasih dovoljujejo tudi sledeča živila: meso, stročnice, mleko. Priporočajo se: vse vrste zelenjave, sadje, malo mleka, sir, neslano presno maslo, ne močan čaj, sladice, domača dišavna zelišča.

O nadomestilih za kuhinjsko sol piše monakovski medicinski tednik v 4. številu 1932 sledeče: Dobro nadomestilo za kuhinjsko sol, katero naši bolniki lahko rabijo, je Maggijev dišavni izvleček za juho. Z nekaj kapljicami lahko napravimo juho in razno zelenjavo okusno. To nadomestilo naj se

Kdaj se zdramimo?

Iz mrtvila naših dni sta v zadnjem času udarila dva močna, nestrpna glasova: glas za krščansko šolo, ki je dvignil vsa dobra srea v novem ognju in nezlomljivi volji, katera ne more drugače kakor zmagati — in glas za treznost. Ta se je na prvi pogled zdel kakor glas vpajočega v puščavi, a tudi v njem je odmevalo toliko resničnosti, toliko življenjske nuje, da ne more brezuspešno zamreti.

Na zborovanju »Krščanske šole« so žene same tako jasno, avtoritativno podale svoje mnenje, poudarile svojo voljo, da ni treba ničesar dodajati. Pač pa so dale premalo podarka v treznostnem gibanju.

Na zaključnem zborovanju treznostnega tedna so razni govorniki po pravici opozarjali na velike naloge, ki jih ima ravno žena pri vzgajanju naroda za treznost. Res: pijanci ali trezniki se vzgajajo večinoma v domači hiši, kakor se tu vzgajajo sploh ljudje, dobri ali slabi. A še več: tu se pijanci prečesto že rode, in to je, na kar bi tu posebno opozorili našo žensko mladino.

Alkoholik je skoroda neozdravljiv bolnik in tudi pivec je suženj svoje navade. Oba sta nevarna zdravju in sreči bodočega zaroda. A če kaj, mora vsaka žena brezpogojno hoteti to eno, da bo dala življenje samo zdravim, samo za srečo sposobnim otrokom. Drugače nikdar ne more zaslužiti imena mati.

Ni treba posegati po zgledih, ki so jih zbrali znanstveniki o nesrečnem potomstvu pijancev. Dovolj je, da se vsak ozre po družinah, ki jih sam pozna. Od pijancev, pa tudi pivecev, izhajajo pijanci, idioti, npravne propalice, na vsak način manjvredni ljudje, nesrečniki. Proti temu je samo ena pomoč: Kdor ljubi alkohol, ni za zakon. Tega bi se morala dekleta jasno zavedati. Saj utegne biti včasih odpoved grenka kakor smrt, a ne tako strašna in odgovorna kakor življenje s pijancem in dedno obremenjenimi otroci. Nade: saj se bo potem, ob lastnem ognjišču, poboljšal, iz ljubezni do nje, do otrok, so prazne, na vsak način pa skrajno tvegane. Bolezen, strast ne poznata ljubezni, ne poznata odgovornosti, ne poznata ovir, drvita naprej do konca, do samouničenja. Cudeži se včasih zgodijo, a redko, in mnogokrat šele takrat, ko je za zarod že prepozno, že vse izgubljeno.

Iz tega mora moderno dekletu pogumno izvajati svoje zaključke. To stori tem lažje, ker ima svoj poklic in je družabno in gospodarsko samostojna — kolikor se more seve v sedanjem družabnem redu govoriti o gospodarski samostojnosti kogarkoli. Vedeti mora: za svojo osebo bi lahko tvegala vse, lahko bi sprejela nase gorje in sramoto, ljubezen bi ji utegnila dati moč, da bi tudi najhujše prenesla — toda pogubiti bodočega zaroda, tega ne sme, do tega nima pravice. Pod nobenim pogojem!

Sedanja mladina se ponaša s tem, da ni sentimentalna, da o življenju trezno misli: tu more to svojo odliko na najboljši način uveljaviti.

Če pa zahtevamo od posameznika, od mladega dekleta najtežjo osebo žrtve v blagor bodočih redov, potem mora enako ravnati tudi splošnost: stanovi, občine, država. Saj je nepojmljivo, da se zaradi gmotnih koristi posameznih stanov, zaradi dohodkov, ki jih imajo država in manjše upravne enote od alkohola, dopuščajo, da se narod vtaplja v pijanstvu in se polnijo ječe, bolnišnice in hiralnice, ki dvakrat požro, kar prinašajo davščine na alkoholne pijače — neglede na propadanje zasebnih gospodarstev. Saj morda popolna prepoved alkoholnih pijač res ni pravo zdravilo za alkoholiziran narod, toda stroga omejitev je pa brez dvoma neobhodno potrebna. Če morajo tisoči delavcev na ceste, tudi nekaj stotin gostilniških obratov ali zlasti žganih ne sme biti zadržek za zmanjšanje priložnosti zastrupljanju naroda z alkoholom. Vinogradniki in sadjerejci naj pa svoje gospodarstvo preuredijo in svoje pridelke vnovčijo v drugi obliki, ne kot alkohol.

Toliko je gotovo: dokler bo na vsakem voglu, v vsaki luknji gostilna z znanim ozračjem, ki zavaja k pitju in posedanju dolgo v noč, k pozabljanju družine in dolžnosti do nje, tako dolgo bo vsa treznostna propaganda le malo zalegla. Odpravite beznostno in zloglasno »dalmatinske« kleti, pa odprite več dobrih ljudskih kuhinj s čitalnico in radiem, pa bo skrb za brezposelne kmalu manj brezupna.

V Jugoslaviji nimamo ženske volivne pravice in žensko ne more neposredno vplivati na zakonodajo. Zaradi tega pa danes, pri svoji izobrazbi in svobodnem udeleževanju v javnem življenju nikakor ni odvezano od odgovornosti za javne razmere, za širjenje zla. Neglede na to, da vpliv v zasebnem življenju, v družini, so ženi odprla še mnoga pota, da tako odločno dvigne svoj glas, da ga na merodajnih mestih ne bi mogli preslišati. Kdaj bo slednjič to storila?

M. M.

seveda pametno rabi — torej ne preveč — vsak dan 10 kapljic, t. j. 0,08 gr za osebo; s to množico dobi bolnik dovolj soli, ki je potrebna, da se jed laže uživa. Značilen okus ima ta izvleček od raznih dišavnih snovi, ki jih daje zelenjave in jušne dišave pri kuhanju aminovne kisline, ki se sprostijo iz rastlinskih beljakovin. Te torej prijetno in blazilno delujejo na želodčne in črevesne izločke (sekrecije).

Ribolov na Savi, desni breg

od Zagorja do Krškega odda v zakup na daljšo dobo
Gračina Boštajn ob Savi.

Modne novosti

Pyjama a namesto prejšnje jutranje obleke se je splošno priljubila, ker ne ovira pri lahkih domačih opravilih. Najprimernejša tkanina zanj je zepir ali perkal v svetlih barvah s temnejšimi obšivi (prvi vzorec na levi).

Svilen pyjama a rožnate barve s črni obšivi nam kaže elegantni srednji vzorec. Topla jutranja obleka je pozimi neobhodno potrebna. Kakor kaže vzorec na desni, se običajni kraj ni veliko izpremenil.

Spalna jopica (spodnji vzorec) je postala sprčo lahkih modernih spalnih srajc brez rokavov znova potrebna, posebno v bolezni, če je treba sprejeti obisk. Razlikuje se od nekdanjih spalnih jopic tako po kroju kakor po materialu: povečini uporabljamo zanj prešito umetno svilo.

Lepota in zdavje

Ohlapne bradne mišice

Ko je žena dosegla svoje pet in trideseto leto, mora kaj storiti, če želi, da ostane njena brada gladka in mladostna. Stvar, ki naj ji v prvi vrsti posveti pozornost, da se bo izognila ali da bo popravila ohlapno brado, je pravilna drža. Tudi telovadba, s katero se privadiš na pravilno držo brade in vratu, je koristna za izboljšanje bradne linije. Končno si lahko pomagaš še z lahno masažo in obvezo.

Poleg pravilne drže so naslednje vsakdanje vaje dobre, da ohraniš gladko bradno linijo: Stoj pred odprtim oknom, dvigni brado in nekajkrat globoko dihai.

Zvrni glavo vznak in skreči ustnice kakor da bi hotela žvižgati.

Ravno sedi ali stoj in počasi spusti glavo vznak med pleča in dvigni prsa. Potem počasi zopet dvigni glavo.

Te vaje ponovi šest- do osemkrat. Zaradi vratnih kit se morajo izvajati počasi.

Naslednja vaja je zelo naporna, krepi pa mišice ob bradi. S to moreš začeti šele, ko si se zelo dobro privadila prvi, preprosti vaji:

Povezni glavo tako, da se brada dotika prsi. Potem vrzi glavo vznak. Na to jo zvrni na levo, potem na desno. Tako jo počasi okretaj z leve na desno, dočim ti glava visi nazaj. Kakor omenjeno, je ta vaja sprva zelo težavna, je pa sijajna za ohlapno brado in bradne mišice, ki jih krepi. Tudi ta se mora izvajati počasi.

Poleg vaj je priporočljiva tudi še masaža, da preprečiš ohlapnost brade.

Položi roke, z dlanmi navzdol, pod brado tako, da se konci prstov stikajo v sredi pod brado. Masiraj z vso roko, z dolgimi potezami navzgor. Potem položi desno roko na grlo (dlan navzdol) in masiraj proti levemu ušesu. To ponovi še z desno roko proti levemu ušesu in ponavljaj, menjajoče roki in smeri. Dvojno ali predebelo brado masiraj s trdnimi, močnimi potezami, če pa gre samo za ohlapno brado, masiraj trdno, a lahno.

Pred masažo utri v kožo tkivne kreme ali mišičnega olja. Po masaži krema ali olje, ki je odveč, obriši. Potem položi pod brado fro-tirko, ki si jo zmočila v vroči vodi. To zamenjaj z mrzlim obkladkom. Nazadnje si kožo namaži s tekočino, ki kriči, in pusti, da se ti posuši sama od sebe.

Ce je brada posebno ohlapna ali debela, jo obveži z obvezo. Vzemi gazo ali kakšno tenko tkanino, približno 30 cm široko in 60 cm dolgo. V sredino obveze položi primeren kos čiste vate, prepojene s tekočino, ki kriči. Vata naj bo tako dolga, da sega od enega konca čeljusti do drugega, široka pa tri do štiri prste. Gazo zgeni preko vate. Tako pripravljeno obvezo položi pod brado, preko ušes in si jo zaveži vrh glave tako tesno, da ti ne zdrsne dol. Obdrži jo približno pol ure.

V splošnem drži glavo pokonci, če sediš, stojš ali hodiš.

DELA VSKI VESTNIK

Kdo naj podpira brezposelne?

Brezposelnost je strašna rana na človeški družbi. Vse države jo skušajo zmanjšati, zato ustanovljajo razne institucije, kakor borze dela, pomožne akcije, izdajajo razne socialne zakone itd. Vsi ti ukrepi pa brezposelnost seveda samo le omeje; ne bodo je pa odpravili. Vsako zlo se mora namreč zdraviti pri korenini in korenina brezposelnosti je v današnjem kapitalističnem gospodarskem redu. Masni dobički, visoka obrestna mera, kupiženje zalog, beraška palica konzumentov, vse to mora roditi brezposelnost v vseh državah in jo bo rodilo, dokler ne bodo narodi prežeti z načeli pravega krščanstva.

Po zadnjih statistikah je danes v U. S. A. brezposelnih delavcev 11.500.000, v Nemčiji 5.580.000, na Angliškem 2.859.828, v Italiji 956.357, na Češkoslovaškem 485.000, v Španiji 446.000, v Belgiji 341.000, na Poljskem 288.000, v Avstriji 271.000, v Franciji 252.000 na Holandskem 110.000, v Švici 94.000, na Švedskem 83.000, na Danskem 80.000, v Rumuniji 88.000, na Madžarskem 32.000 itd. itd.

To je ogromna masa, šez 30 milijonov ljudi, ki umira od gladi, čeprav je svet za vse dovolj bogat. In njihove družine! Ali morejo biti otroci teh revežev zdravi, sprejemljivi za kaj dobrega? Ti ljudje tvorijo žarišče ognja, srda in zaničevanja, jeze in sovraštva. Kdor ima srce in kdor veruje v Pravičnost, se mu pač morajo smiliti ti milijoni in mora misliti dvoje:

Kdo je kriv tej bedi in kdo jo bo ozdravil.

Današnja Kalvarija tolikih milijonov ima svoj vzrok v neizmerni sebičnosti posameznikov, — kratko v današnjem kapitalističnem gospodarskem redu.

Sodišče delavskega zavarovanja

V Ljubljani posluje posebno delavsko sodišče, o katerem pa naše čitanišče molči. Molči morebiti zato, ker za to sodišče ne ve, ali pa zato, ker so razprave morebiti premalo zanimive. Seveda se marsikomu ne zdi zanimiva borba delavca za pravico, za košček kruha.

Sodišče delavskega zavarovanja sodi o sporih med zavarovanci Okrožnega urada ter med Okrožnim uradom. To sodišče pa ne rešuje vseh sporov, ki morejo nastati med zavarovanci in uradom, ampak rešuje one spore, ki nastanejo radi odškodnin in podpor ob bolezni, ob porodu in ob nezgodah.

Kadarkoli smatra član, da se mu godi krivica, se sme v roku 15 dni potem, ko je prejel odklop rentnega odbora Okrožnega urada, pritožiti na sodišče delavskega zavarovanja. Naglasiti moramo, da je pritožba redoma dopustna samo zoper odloke rentnega odbora, zoper druge odloke pa ne. Pritožbe ni treba kolkovati, tudi ni treba najemati odvetnikov, da bi zastopali koristi zavarovancev. Delavska zbornica gre prav rada vsakemu delavcu popolnoma brezplačno na reke na ta način, da mu sestavi tožbo in zastopa njegove koristi na razpravi.

To sodišče je za delavce in za zavarovanje velikega pomena. Naše ljudstvo zaupa sodišču. Izrek sodišča pa naj bo za pritožnika ugoden ali ne, se smatra za pravilen. Pa tudi zavarovanje je pridobilo na ugledu, ker je poslovanje sodišča pokazalo, da Okrožni urad pravično dela, varujoč koristi posameznih članov, pa tudi celokupnega članstva. Pomote seveda pri tako ogromnem aparatu niso izključene.

Veliko je vedeti tudi to, da ne sodi pri tem sodišču samo eden sodnik, ampak sodi pet sodnikov, od katerih je le eden, in sicer predsednik, sodnik po poklicu, dva sodnika sta delavca, dva pa delodajalca. O sporni stvari torej razpravljajo ljudje, ki delo, delavske razmere in delavčovo življenje poznajo. Če pa delavec kljub temu ni zadovoljen z razsodbo, se more zoper to pritožiti na Stot sedmorice v Zagrebu. Tudi za to pritožbo ni treba odvetnika in je tudi kolkovati ni treba.

Vendar pa so tudi te pravde precej drage za tistega delavca, ki pravdo izgubi. Kajti v tem slučaju mu sodišče ne prisodi potnih stroškov. Takih izgubljenih pravi pa je predvsem kriva nevednost. Zato dajmo vsem en svet — kadarkoli misliš, da se ti godi krivica, se najprej prepričaj, kakšne pravice ti daje zakon o zavarovanju delavcev. Šele potem toži.

Delavske plače in brezposelnost

V Nemčiji se vedno bolj ponavlja mnenje, da so brezposelnosti krive poleg drugih vzrokov tudi previsoke plače. To trdi tudi glasilo nemškega konjunkturalnega zavoda v Berlinu, ki uživa svetovno sloves radi svojih važnih ugotovitev in izsledkov. Omenjeno glasilo pravi, da obstoja eden izmed važnih vzrokov brezposelnosti v tem, da so ob napredujoči racionalizaciji delavske plače rastle v taki meri, da se velike investicije niso sploščale. Racionalizacija bi imela uspeh le tedaj, če bi industrija potem, ko je bila racionalizirana, producirala več ali pa z manjšimi produkcijskimi stroški. Toda zgodilo se je, da se je dvignila produkcija od leta 1926 do leta 1929 za 120 enot, dočim so se plače zvišale za 142 enot. Velika nemška industrija je prišla do poloma, delavstvo pa ob delo in za-služek. Seveda se zdi človeku naravno neverjetno, da bi moglo biti tudi delavske plače kaj skrivne brezposelnosti. Ob tej priliki se moramo spomniti besed Pija XI, ki je rekel v svoji okrožnici »Ob štiridesetletnici, da so prenežle ali previsoke plače lahko vzrok, da ostanje delavci brez dela. Socialna pravičnost zahteva, da se plače kolikor mogoče tako uravnava, da more čim največ delavcev dobiti dela in primernih dohodkov za življenje.

Ob tej priliki se nam zdi važno navesti še en vzrok za brezposelnost, ki pa pride predvsem v poštev za Nemčijo. Za naše kraje namreč nimamo podalkov. Omenjena revija nemškega konjunkturalnega zavoda trdi, da je eden izmed vzrokov sedanje velike brezposelnosti tudi naravna pomnožitev delavnih sil ob istočasnem umetnem zmanjšanju dela.

Od leta 1925 do 1931 se je pojavilo namreč na delovnem trgu 2 milijona in pol novih delavcev; toliko jih je namreč dovršilo solo in začelo iskati dela. Istočasno pa se je vršila racionalizacija obratov, ki je povzročila, da je postalo 20% delavstva preveč. Res se je v tem času tudi dvignila produkcija za 20%, toda ker je padla potreba po delavskih silah tudi za toliko, je ostalo dva milijona in pol delavcev brez dela in zaslužka.

Za ozdravljenje pogrešenih metod v gospodarstvu, se dnevno javlja mnogo zdravnikov z raznimi idejami, predlogi itd. Ti recepti pa so bili vedno le samo obliži na zevajoče rane; nje same pusti vsak, take kot so, velikokrat pa tudi kdo vedoma dela drugače.

Glede zaščite, podpiranja brezposelnih delavcev, posebno po t. zv. pomožnih akcijah smo z ozirom na naše razmere mnenja:

Plače naših delavcev so tako majhne, da si revež privoščil kvečkemu še kruh, pa še tega ne vsak dan; zato gotovo ni pravično in utemeljeno, da se zaposlene delavce pritegne od že obstoječega plačevanja za brezposelnost še k izrednim datjavam za t. zv. podporne akcije.

Vsa družba, vsak je po svojih močeh in vesti moralno dolžan prispevati za omiljenje bede brezposelnih revežev.

Izvede naj se predvsem taka brezposelnost zakonodaja, kot je imajo drugod. Danes je seveda tudi majhna žrtve težka; zato je pa bilo treba misliti na posledice že v dobi gospodarskega procvita, »debelih let.

Sredstva za olajšanje bede brezposelnih bi bilo umestno dobiti enostavno od obdavčevanja: raznih visokih dividend, velikih plač, kopičenje služb v eni osebi, previsokih najemnin, raznih nepotrebnih veselilnih prireditve, dalje od alkoholnih pijač itd. — Nikoli pa ni iskati sredstev tam, kjer je pomoč prav za prav še potrebna.

Zelimo samo, da bi razne podporne akcije obrodile dober sad; dalje da bi imeli vsi več srca za trpečega bližnjega, da bi se tako vsaj deloma razmere zboljšale.

Cerkev drži z bogatini

Nasprotniki Cerkve se kaj radi poslužujejo — če gre zato, da pridobe zase tudi delavstvo — že do skrajnosti obrabljen krilatic: Cerkev drži z bogatini. Dokazov za to trditev seveda nimajo, kvečkemu ti pokažejo katoličane, ki žive nekrščansko. Ne vedo pa in nečejo vedeti, da je Kristusov nauk odpravil suženjstvo, da krščanska dobrodelnost podpira milijone revežev, da je le Kristusova Cerkev zmogla vzgajati misijonarje — heroje in velikane, ki prinašajo najbednejšim na zemlji luč Resnice.

Kako drži Cerkev z bogatini, dokazujejo brez dvoma tudi papeževe okrožnice o delavskem vprašanju. Posebno značilne so v tem oziru besede Pija XI, ki za vrača trditve, da bi se Cerkev zavzemala za bogate. Pove pa odkrito, da so krivi nerazpoloženja, ki med nekaterimi delavci še vlada napram Cerkvi, tudi katoličani (ne Cerkev). Papež pravi: »Res je žalostno, častiti bratje, da so bili in so še, ki se imajo za katoličane, a se komaj spominjajo tiste vzvišene zapovedi pravičnosti in ljubezni, ki nam ne veleva samo, dajati vsakemu, kar je njegova, temveč tudi, pomagati potrebnim bratom kakor samemu Gospodu Kristusu, in kar je hujše, ki se ne boje iz pohlepa po dobičku pritiskati delavce. Da, so celo taki, ki zlorabijo vero samo in skušajo z njenim imenom pokriti svoje krivice, da bi se ubranili popolnoma upravičenih delavskih zahtev. Njih ravnanja ne bomo nikoli nehalno resno obsojati. Oni so namreč krivi, da se je moglo, četudi neupravičeno, o Cerkv sumiti in da se ji očitajo, kakor da se zavzema za bogate, a ne meni za težave in potrebe tistih, ki so tako rekoč oropani naravne dediščine. Vsa zgodovina Cerkve priča, da so ti očitki nezasuženi in krivični, tudi okrožnica, ki obhajamo nje štiridesetletnico, je zadosten dokaz, da je le po veliki krivici mogoče Cerkev in nje nauk tako klevetati in grdit.«

Zena in delo

Ena najusodnejših posledic industrializacije je pritegnitev zene v tovarno; v tem trenutku sta uničeni žena in družina. Zena je v tistem trenutku zašla na tujo pot, na tisto pot, ki silno redkokrat pelje do pravega cilja. Ne glede na to, da je tovarniško delo za ženo nenaravno, njenemu telesnemu ustroju neprimerno in nezdružljivo, pušča tovarniško delo na našem žensstvu še druge, za človeško družbo morebiti še hujše posledice. Tovarniško delo podira človeštvu zadnje stebre, na katerih stoji naša kultura. Kdo naj nadomesti ženo — mater, ženo-vzgojiteljico, ženo-propovednico srčne kulture, razširjevalko dobrodelnosti, tolažilno žalostnih?

Človeštvo skuša ubežati zlu na razne načine. Ustanavljajo se zavetišča za otroke onih mater, ki delajo v tovarnah, z zakoni se prepoveduje nočno delo za ženske, z zakoni se določa minimalna plača (pri nas to še ni urejeno), se določa maksimalni delovni čas itd. — Vidimo trud Mednarodnega urada dela, vidimo prizadevanje naše jugoslovanske zakonodaje (Zakon o zaščiti delavcev, Zakon o inspekciji dela, Zakon o zavarovanju delavcev itd.), pa gre vendar na slabše. V Radniški zaščiti ugotavlja I. L., da ženske vedno bolj in bolj poplavlja delovni trg. Clankar pravi, da se pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani ves čas obstoja tega urada opaža, da je relativno vedno več zavarovanih žena, nasprotno pa relativno število moških zavarovancev stalno pada. Zena so tvorile ob ustanovitvi Okrožnega urada 1/4 vseh zavarovancev, sedaj pa tvorijo 1/4.

Težko je najti vse vzroke tega usodnega pojava. Brez dvoma pa mora v mnogih slučajih žena na delo zato, ker je moževa plača nezadostna. Toda čemu silijo v mesto in v tovarne dekleta iz dežele, ki bi mogle ostati na svojem domu in pri delu, ki je njihovim telesnim in duševnim lastnostim najprimernejše? Kapitalistični duh je znal s sredstvi, ki so mu na razpolago in z vztrajnostjo, ki je le njemu lastna, vzbuditi potrebo po ogromni množini nepotrebnih predmetov. Moda je njegov priganjač, reklama pa uspešen snubač. Seveda je treba za vse to denarja. Tedaj se pojavi kapitalist in ponudi dva ali tri Din na uro in uspeh je gotov.

Ali je mogoče dvig narod, države in človeštva v takih okoliščinah? Zdrava družba bo nastala le po zdravi družini; družina pa bo zdrava šele tedaj, ko bo imela telesno in duhovno zdravje mater. To varne (in tudi pisarne) pa so uničevalci prave ženskosti in materinstva.

Delavska podpora zveza v Washingtonu računa, da je v Sev. Ameriki brez kruha 27 milijonov ljudi, če upoštevamo tudi svoje brezposelnih delavcev.

V angleškem rudniku Edgrou se je v sled eksplozije smrtno ponesrečilo 28 rudarjev.

200 milijonov dinarjev je izgubilo delavstvo v Sloveniji zaradi brezposelnosti že v letošnjem letu.

I Z T E H N I K E

O razbijanju atomov

Iz česa je materija?

Ko so starogrški modrijani ugibali, kaj utegne biti prava osnova ali prvina snovnemu svetu in je a. pr. Thales imenoval vodo, drugi zopet zrak, tretji ogenj itd., je Leukippos (okoli 500 let pr. Kr.) učil, da se poedini snovni predmeti med seboj ne ločijo kvalitativno, temveč samo kvantitativno, množinsko, da obstoja materija iz neskončno majhnih, ne več deljivih, med seboj enakih delcev, atomov, ki se v različnem številu družijo v skupine ter s temi tvorijo razne predmete tega sveta. Naj je bil ta nauk še tako blizu resnici, vendar je obveljal nauk Empedokla, žigir štirje elementi (zemlja, voda, ogenj in zrak) so več kot 2000 let vladali v znanosti kot nekake pravine. Kemija je prevzela nauk o prvinah, a je močno razširila njih število (na 92). Ostal pa je temeljni zakon, da se nobena prvina ne da z nobenim sredstvom spremeniti v drugo (da je torej umetno ustvarjanje na primer zlata, neizpolnjiva sanja alkimistov), kakor se tudi atomi, zadnji in najmanjši delci prvine, ne dajo še nadalje cepiti.

Prvine niso nerazstavne

Pa je gospa Curie leta 1888. odkrila novo prvino radij, ki je kazala lastnosti, da so se zamajali stebri kemije. Radij se nahaja v neprestanem, neopaznem razpadanju pri čemer izžareva troje različnih žarkov, takozvane α -, β - in γ -žarke, izmed kateri so se prvi izkazali kot drveča jedra helijevih atomov. β -žarki predstavljajo elektrone, negativne drobce elektrike, γ -žarki pa so identični z znanimi Röntgenovimi žarki. Kočni ostanek razpadajočega radija pa je takozvani radijev svinec. Podobne lastnosti so našli na drugih radioaktivnih snoveh, samo da je trajanje razpadanja različno (krašje).

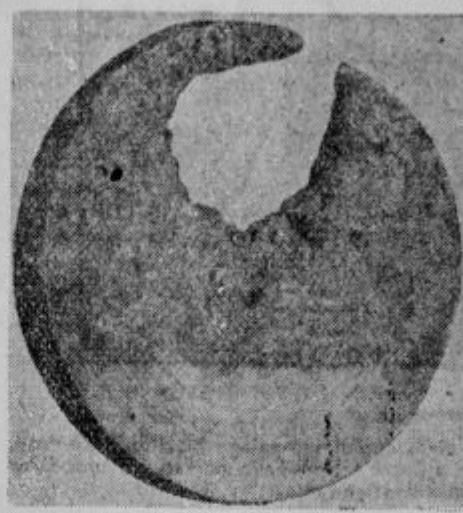
Električno tolmačenje radioaktivnih po'aravov

Te pojave je merodajno tolmačil Anglež Rutherford, pod cigar vodstvom se še zdaj vršijo vedno novi poizkusi, kako rešiti tajnost zgradbe materije. Njegovo tolmačenje je elektricično. Atom je, po predstavah, ki nam jih je dal fizik Bohr, nekaj solčnisi sistem v neizmerni miniaturi: okoli pozitivnega električnega jedra (protona) kot solne krožijo kakor planeti negativno električni drobci, elektroni. Število elektronov, ki so z jedrom, tako zvanim pozitivnim protonom, v gotovem ravnotežju, je natančno določeno. Vodik na primer ima samo en elektron, ki mu odgovarja samo en proton, helij ima dva elektrona itd.; več ali manj komplicirano je sestavljen cel perijodni sistem elementov. Razpad radija obstoji torej v tem, da odletavajo z neznanosko hitrostjo z α -žarki pozitivni protoni jedra, z β -žarki negativni elektroni, dočim so γ -žarki nevidni svetlobni žarki izredne prodornosti.

Kako se vrši razbijanje atomov?

Kar se vrši v naravi samo po sebi, ne na povle, to bi veda rada proizvajala umetnim potom, kadar in kakor bi se ji zahotelo. Radij je namreč predragocena snov (en gram ga stane nad tri milijone dinarjev) in prerodka (na celem svetu ga je do sedaj pridobiljena okrog 500 gr), vendar pa so njegovi učinki, posebno v medicini, za človeštvo tako važni, a tudi za znanstvena raziskovanja tako odločilni, da skušajo učenjaki na vso moč, dobiti radijeve učinke umetnim potom. Naravnemu razpadanju radijevih atomov odgovarja umetno razbijanje atomov, kar tvori eno največjih senzacij sodobnega znanstva.

Kako se to vrši? Razbiti je treba v atomu katke prvine jedro, kar se zgodi na ta način, da to jedro »bombardiramo« z α -žarki, ki so jih v začetku dobivali iz radioaktivnih snovi. Ti umetni α -žarki morajo imeti silon hitrost, ker so istotako

Razdirajoči vpliv hitrih elektronov po aluminiju

pozitivno električni, kakor je jedro, ki ga hočemo razbiti in se torej z njim kot istotomskim odbija. Le če imajo čim večjo hitrost, je tem verjetneje, da premagajo električno odbojno polje okoli jedra, prebijajo jedro in ga razbijajo. Tako znaša na primer napetost električnega odbojnega polja jedra pri voliku 300.000 voltov, pri uranu 15 milijonov voltov!

Umetne α -, β - in γ -žarke dosežemo v posebnih vakuum cepih, kjer z uporabo zelo visokih napetosti podelimo negativnim in pozitivnim drobcem plinov, kovin itd. tako hitrost, da lahko celo radijeve žarke daleč presežemo. To visoko napetost do 15 milijonov voltov so dobivali sprva iz ozračja, kar pa je zvezano z nevarnostmi in ni poljubno na razpolago. Sedaj pa je nemška tvornica AEG v svojih laboratorijih v Berlinu dosegla s pomočjo Marxovega generatorja v obliki nepojmljivo kratkih sunkov ogromno napetost 2.4 milijone voltov. Premagali so tudi drugo oviro, napraviti pri vakuum cepih dovolj odporne stene in jih vsestransko zavarovali in izolirali, kar se je na duhovit način posrečilo.

Cockcroft in Walton sta z uspehom poskušala tudi s protoni razmeroma neprevlekle napetosti (125.000 voltov) in razbila litijeva jedra. Morda sploh niti potrebna ni taka čezmerna napetost, na drugi strani pa ima nekaj vabljivega in neodoljivega v sebi, stopnjavati napetost morda celo do 50 milijonov voltov! V tem slučaju bi se dosegla skoro svetlobna hitrost (300.000 km na sekundo), s čimer bi se učinek neizmerno povečal.

Po načrtih raziskovalcev dr. Brascha in dr. Langeja, ki sta ustvarila tudi omenjeno pripravo, gradijo sedaj pri isti tvrdki poskusno aparaturo za 7 milijonov voltov. Zanimivo je namreč, da je pri uporabi helija potrebna napetost 10—12 mi-

lijonov voltov, da ustvarimo umetne α -žarke. Za ustvarjanje β - in γ -žarkov pa zadostujejo že veliko manjše napetosti. Tako je potrebno za β -žarke pol milijona in za γ -žarke 2.7 milijonov voltov. Zato že sedaj obstoječa naprava pri AEG nadomešča v pogledu proizvajanja β -žarkov 10.000 kilogramov naravnega radija!

Kaj pričakuje javnost od razbijanja atomov?

Navadno mislijo, da se z razbijanjem atomov sprosti tako ogromne energije, da bo mogoče z njimi goniti največje parnike po oceanu z enim samim gramom premoga in pa — da se bodo dale uresničiti sanje starih alkimistov po umetnem zlatu. Toda to so — za enkrat — samo še sanje.

Po naših dosedanjih predstavah se nam namreč zdi sproščenje energij, ki so nabrane v atomu, možno edino na ta način, da prično delati elektroni v jedro atoma, pri čemer se pozitivna in negativna elektrika izenači. To izenačenje pomeni uničenje snovi, ki se je pri tem prelevila v sproščeno energijo. Taki procesi nam pa do sedaj na naši zemlji še niso znani.

Tudi umetno izdelovanje zlata je za enkrat utopija. Pa tudi če bi se na podlagi razbitja atomov po načinu tvornice AEG posrečilo pridobiti zlato, bi stal tak gram zlata 100 milijonov dinarjev in to pri ceni električnega toka le 30 par za kilovatno uro.

Pač pa bi se z novim postopkom dalo nadomestiti radij, kar bi posebno v zdravilstvu Holvstvu prineslo neslučen blagoslov. Profesor Halberštäder in dr. Beck sta že pričela s poizkusi na živalih, da ugotovita vpliv teh hitrih novih električnih žarkov na organizem. Med drugim pričakujejo tudi velika odkritja na polju strašne šibe človeštva — raka.

Pa tudi kemija in fizika si obetata novih vpo-gledov in spoznanj v tako skrivnostne tajne, kako je zgrajen najmanjši in najzanimivejši snovni drobec — atom.

Meteorji in radio

Raziskave znanstvenikov, ki se pečajo z opazovanjem meteorjev in njih vplivov, rezultirajo v glavnem v teh spoznanjih.

Meteorji oddajo velik del svoje energije gibanja na jonizacijo zraka okrog njihove poti (jonizirali se pravi, napravili zrak provoden za elektriko). Ta jonizacija se razširi na več kilometrov dolžine in izgine šele po nekaj minutah.

Ze večkrat smo na tem mestu obrazložili, kako vplivajo jonizirane zračne plasti na brezžični prenos. Radiovalovi se ob takih plasteh odbijajo. Če pritrumi večji meteor v naše ozračje, potem se vsled zgoraj navedenih vzrokov pojavijo v radiu posebne vrste motnje. Iz opazovanj in računov sledi, da ujame zemlja približno 1000 milijonov meteorjev na dan. Povprečna teža teh meteorjev znaša približno en gram. V aplošnem pa se gibljejo njih gnote med nekaj miligrami in več kilogrami. Srednja brzina, s katero drve, se suče okoli 40 km na sekundo, njih pol v našem ozračju pa je dolga povprečno 200 km. Pol kilometra okrog svojega poleta jonizirajo kakor omenjeni zrak. Ne smemo se ustrašiti zgoraj navedenega ogromnega števila meteorjev, saj se skoraj vsi, vsled zračnega trenja, tako močno segrejejo, da se razblinijo in le tu pa tam pade kakšen na zemeljsko površino.

Na podlagi vseh teh razmišljanj je danes skoraj gotovo, da so med drugimi pojavi tudi meteorji povzročitelji jonizacije atmosferskih plasti, ki so važne za prevajanje kratkih radio-valov.

Opaz iz vezanega lesa

Beton tlačimo v iz lesa napravljen opaž, ki se mokremu daje in drži obliko. Navadno je ta napravljen iz desk, ki so, kakor je pač potreba manj ali več gladke. Ko se odstrani opaž, to je, ko je beton zadosti strjen, ga je treba s ometati oziroma zglati, ker je hrupav radi ne gladke površine desk in tudi kaže grebenaste sledove presledkov v opažu.

V novejšem času pa so začeli uporabljati za posebno gladko površino opaže iz vezanega lesa. Ta ima tudi to dobro lastnost, da se lahko in rad prilagodi tudi zaokroženi obliki. Prav tako se že strjen beton izredno gladko izlušči iz tega novega opaža in ker je s tem zid že sam na sebi dosti lep, odpade naknadno ometavanje in zglatenje in je na ta način pridobitev na delovnem času.

Pri zidanju železobetonskega mosta Memorial Bridge v Ben Avou (Pa.), ki ima krasne loke, so uspešno uporabljali na vseh vidnih ploskvah za opaže vezan les. Iz istega vzroka so tudi pri postnem posloppu v Chicagu lili vse vmesne stene na ta novi način. Eden in isti opaž iz vezanega lesa je uporaben do dvajsetkrat.

Elektrifikacija farm

Kako zelo in naglo napreduje elektrifikacija, je razvidno iz podatkov National Electric Light Association (Nela), ki nam povedo, da se je število na električno omrežje priključenih farm zvišalo tekom leta 1931 za okoli 48.000 na 699.000. Napram letu 1924 pa znaša ta narastek 293%. Vendar je število še veliko večje, ker je mnogo farm, ki imajo svojo lastno elektrarno. Bureau of the Census pravi, da je do aprila leta 1930 13,5% vseh poljedelskih obratov v Združenih državah Amerike elektrificiranih in sicer 396.000 farm ima električni tok iz tujega omrežja in 249.000 iz lastne elektrarne. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da se poslužuje, če je napredovala elektrifikacija v isti meri ko do sedaj, danes en milijon farm elektrike.

Izolirno sredstvo pyranol

Po dolgih raziskavah je našla ameriška družba General Electric Co. tekočino, ki se da porabiti kot hladilno in izolirno sredstvo. Ima vse dobre lastnosti mineralnih olj, ni pa gorljivo. Ta snov, ki se imenuje pyranol, se po svrhi uporabe lahko izgotovi z raznimi fizikalnimi in električnimi lastnostmi. Kemično je jako stanovitna. Segreje na 150° in tromesečni dotik z zrakom ne spremeni njene izolirne trdnosti. Vode sprejme tako malo vase, da se je skoraj ne da meriti. Specifična teža je večja ko ena, torej je pyranol težji od vode. Pri tvorbi električnih svetlobnih lokov v zraku, se ne tvori eksplozivna zmes kakor pri dosedanjih oljih, ki jih uporabljamo v elektrotehnikah. Radi vseh teh dobrih lastnosti se lahko pyranolu obeta velika uporabnost.

MLADI SLOVENEČ

M. K.: Razbojniki

1.

Triperesna detelja: Francek, Jožek in Janezek so sklenili, da postanejo razbojniki. Pravi krvoločni razbojniki, kakršne so videli onega dne v kinu: sajaste obraze so imeli, razmršene lase, ostro nabrušene nože za pasom, samokrese v rokah in neznansko divje so gledali izpod nasršenih obrvi... Postali bodo takšni razbojniki in strah in groza bodo vzbujali povsod, kjer se bodo prikazali. Glas o njih bo po radiu in po časopisih šel po vsem svetu — gromozanska bo to čast zanje!

»Ampak,« je po resnem razmišljanju dejal Francek, ki je bil najbistroumnejši med njimi, »ampak se moramo prej dobro pripraviti na to!«

»Pa se!« je kratko pripomnil Jožek, ki je bil najmlajši.

»Pa se!« ga je oponašal Francek. »Poba prismojeni! Ali misliš, da je to kar tako? Kar tule na cesti in pri belem dnevu bomo govorili o teh važnih rečeh, ne?!«

»Francek ima prav!« je modro posegel v besedo Janezek, ki je bil najstarejši. In je učeno nadaljeval: »Imeti moramo sejo, da se do dobra pomenimo in napravimo načrt. In sicer zvečer in na kakšnem samotnem kraju, kajti razbojniki se posvetujejo samo ponoči in v samoti.«

»Ja,« je močno zaskrbelo Joška, »ja, ampak zvečer me mama ne bo pustila ven.«

»Seveda te ne bo pustila, če jo boš vprašal,« je prezirljivo dejal Janezek. »Izmučni se od doma, pa je!«

»Ja, ampak potem bom pa tepen,« se je zgrozil razbojnik Jožek ob mislih na očetovo sibo.

»No, ti si mi res junak!« se mu je posmehoval Francek. »Razbojnik hočeš biti, pa se očetove sibe bojiš!«

»Nič se ne bojim!« je užaljeno ugovarjal Jožek in da bi to svoje junaštvo tudi dejansko dokazal, se je samozavestno vzravnil in odločno vprašal: »Torej — kdaj?«

Janezek si je s palcem in kazalcem važno podprl brado, nagubal čelo in po kratkem svečanem molku dejal:

»Jutri zvečer ob sedmih pri Sršenovem kozolecu na gmajni. Ampak, fantje, glejte, da pridete zagotovo!«

»Velja!« je soglašal Francek in krepko udaril Janezku v roko — Jožek pa je moško sledil njegovemu zgledu — — —

2.

Sršenov kozolec, ki je napel podrt in strohnel stal sredi samotne gmajne, so fantiči predobro poznali. Tam je bilo njihovo zbirališče, kadar jim je šola le preveč zasmrdela in se jim je zahotelo namesto dolgočasnih učiteljevih nauk — veselih iger in zabave. Tam so se igrali »razbojnike in žandarje« in prirejali ljute vojne med Indijanci in belimi lovei. Tam so se mastili z vsakojakimi dobrotami, ki so jih nakradli po sadnih vrtovih in v domači šrambi. Kratkotamo: ta kozolec je bil njihov drugi dom in najzaupnejši njihov prijatelj. Marsikatero norčavost in marsikateri greh mladih fantičev bi vedel povedati, če bi govoriti znal; tako pa bo vse te skrivnosti do konca svojih dni hranil v sebi in jih ne bo nikoli slišalo človeško uho.

Solnce je trudno tonilo za daljno goro, ptički so s svojimi veselimi pesmicami odhajali spat. Le murni so neumorno prepevali dalje svoj »čuri-muri« in črn netopir je zdaj pa zdaj hušnil mimo samotnega kozolca in se izgubil v senci bližnjih dreves — drugače je bilo tiho vse. Noben list se ni zganil, nobena bilka ni zatrepetala...

Tedaj — ko so od nekega daleč zadoneli zamolkli udarci stolpne ure — so se iz mraka prikradle tri drobne postavice. Bili so to naši ljubi znanci: razbojniki Janezek, Francek in Jožek.

»Smo vsi?« je slovesno izpregovoril Janezek, kakor da ima okrog sebe zbrano takšno trumo, da je prešteti ne more njegovo oko...

»Vsi!« sta soglasno pritrdila Francek in Jožek, ki nista hotela motiti svečanosti trenutka.

»Torej sedimo, fantje!« je pokroviteljsko velel Janezek in sedel na trhel štor, ki je stal poleg kozolca.

Francek in Joško sta se brez besede pokorila njegovemu povelju in spoštljivo sedla na tla. Tako se je pač spodobilo, kajti jasno je bilo od vsega začetka, da bo vodja roparske tolpe Janezek...

»Najprej,« je s pridruženim glasom začel Janezek, ko je z orlovskimi očmi pozorno premotril vso okolico in se prepričal, da jih ne posluša nepoklicano uho, »najprej se moramo pomeniti, kako se bo naša razbojniška tolpa imenovala. Francek, imaš kakšen dober predlog?«

»Ja, hm,« se je v zadregi odkasiljal Francek, ki ni bil pripravljen na to vprašanje, »zaenkrat še nobenega. Ampak počakaj, mogoče mi kaj pade v glavo.«

»To bi trajalo predelgo,« je zamahnil z roko Janezek in se obrnil k Jošku: »Pa ti, tovariš?«

Jošku je vsa kri bušila v obraz, tako se je čutil počaščenega s tem vprašanjem. In je bliskovito pomislil in se domislil: »Kaj pa, če bi se imenovali 'Trije tički'?«

»Ali si neumen?« ga je zavrnil Janezek. »Takšno otročje ime! Nekaj takega mora biti, da bodo ljudem že ob samem imenu vstajali lasje!«

»Potem bi svetoval,« je zmagoslavno povzel Francek, ki je medtem napeto premišljeval in iskal v sebi, »potem bi svetoval, da se imenujemo 'Črna roka'. To se strašno imenitno in skrivnostno sliši.«

»To tudi ni nič!« se je namrdnil Janezek. »Je že preveč obrabljeno ime. Nekaj čisto novega mora biti.«

»Morda pa 'Strah gmajne'?« je iztuhljal in predlagal Jožek.

»Kaj še!« je znova odklonil Janezek in se ponosno vzravnil. »Že vidim, da bo morala obveljati moja. Torej poslušajta: imenovali se bomo 'Klub črnih vragov'!«

Francek in Jožek sta z neprikritim občudovanjem pogledala poglavarja Janezka in vzklisknili v eni sapi:

»Pa res! 'Klub črnih vragov' bodimo! Velja!«

»Torej sprejeto,« je samozavestno dejal Janezek in segel so si v roke. (Dalej.)

ZA BISTRE GLAVE

Izpopolnievalka: Pismo Miklavžu

Takšna je letos moja želja:

mamici prinesel

zdravja — — —

Očku preskrbi

službo v tovarni,

meni pa kruha

kupi v — — —

Sestra domov naj se

vrne iz tujine,

s sabo prinese naj

vsaj tri — — —

Usliši me, dobri mož,

lepo te prosim!

(Leto dni v srečo to

željo že — — —)

Da bo spet sreča

k nam prisijala,

da ne bo mama

vedno — — —

Na mestih, kjer ležijo zdaj črtice, postavite

zraven spadajoče besede. Vsaka črtica pomeni en

zlog. Ena od pravih rešitev bo izrečana za nagrado.

Rešitve pošljite najkasneje do četrтка 24. t. m.

na naslov: Kotičkov striček, uredništvo »Slovenec« v Ljubljani.

Kdor ubogim daruje, Bogu posojuje.

Kdor malega ne časti, velikega vredni ni.

Kaj pomaga glava prebrisana, srce pa hudobno in robasto?

Hej, da ste poznali...

Hej, da ste poznali

deda Lahkonoga!

Čvrst ko hrast van bil je,

gibčen kakor žoga.

Vedro čelo, lahke noge

in oči sokolje...

Kakor mladeč vami po klanu

dirjal gor in dol je.

»Pa zakaj,« vprašali

boste, »bil je tak?«

Pa zato, ker nekda

bil je mlad junak.

Mesto vina — mleko

pil je v mladih dneh,

zdravje si ohranil

je, mladost in smeh.

Zgodbica brez besed

Kaj se je zgodilo, ko je mali ribič namesto ribe ujel star škorenj in ga v ljutem razočaranju brenil nazaj v vodo?

Rešitev:

Tedaj je na svoje gromozansko presenečenje videl, kako so iz škornja padle tri debele, lepe ribe...

Nekaj drugih rešitev:

Ivan Tratnik, učenec III. razr. v Domžalah:

Ko je mali ribič brenil škorenj nazaj v vodo, je tudi sam štrbnul za njim...

Pavla Jezernik, učenka III. razreda v Domžalah:

Škorenj je čofnil v vodo, mali ribič pa se je prekunil vznok...

Vladovka Rodič, učenka III. gimnazije v Ljubljani:

Ko je brenil škorenj v vodo, mu je voda odnesla trnek, ker ga je bil v ljuti jezi vrgel preveč h kraju reke. Ko se mu je jeza ohladila in je hotel dalje loviti, je ves žalosten zapazil, da trnek plava sredi reke, za njim pa vse polno lepih rib... Ves potri jo je mali ribič odlašal domov...

Rajka Rodič, učenka III. razr. m. š. v Ljubljani:

Tedaj mu je spodrsnilo in čofnil je v vodo — kjer si je jezo kaj hitro ohladil...

Lepa bi bila tudi VI. slika, ki bi kazala, kako se mali ribič na peči suši in kisló drži — medtem, ko mu mati suši odine hlače, ki jih ima v tej ljuti krizi...

Janko Rok, učenec I. razr. v Ratečah:

Ko je mali ribič brenil škorenj — se je, zgodilo ravno nasprotno, kar je on hotel: škorenj je ostal na suhem, vrli ribič pa je padel v vodo...

Štefka Jenko, učenka (?) razr. v Ratečah pri Škofji Loki:

Tedaj je zgrabila velika riba za trnek — in odnesla presenečenemu ribiču trnek in palico...

Potem je še enkrat poskusil svojo srečo — in spet ujel škorenj namesto ribe. Užaljen in praznih rok jo je popihal domov...

Za nagrado je bila izrečana Cilka Stirn, učenka IV. razr. vadišnice v Ljubljani. Rešjeva cesta, ki je edina iztuhala tej zgodbi pravičen konec. — Dobi knjigo »Mala trojka«.

STRIČKOV KOTIČEK

423. Dragi kotičkov striček! Zvedela sem iz tvojega kotička, da si ti, dragi striček, zelo prijazen gospod, zato ti tudi jaz upam pisati. Povedati ti moram, da imam sestrico Danico, obe pa imava Belfija. Pa ti ne veš, kako ga imava radi! Belfi seveda ne zna čitati kotička, pač pa zna ježno renčati in kazati ostre zobe vsakemu, ki se približa naši hiši. Ko je še capljaj, je bil bolj širok kakor dolg in tudi renčati še ni znal.

Po šoli sem šla včasih z Joškom na pašo. Pa pri nas nimamo nič kravic, imamo samo Belfija in mucu. Na travniku smo zakurili in pekli kostanj. Škoda, da ni bilo Tebe zraven, bi ga nam pomagal peči. Ali si ti že kdaj jedel pečen kostanj?

Striček, jaz imam tudi jako dobro mamico. Pridi jo obiskat! Lepo te bo sprejela. Ne vem, kaj bo pa rekel naš Belfi, kadar pride, ker Te ne pozna. Upam, da mi kmalu odpíše!

Lepo te pozdravlja Slavica Jazbinšek, učenka II. razr. v Št. Vidu pri Planini.

Draga Slavica! — Kar se prijazenosti tiče, sem res od sile prijazen gospod in če že za druge svoje vrline ne zaslužim zlate medalje — za prijazenost jo! Gromozanska škoda res, da za samo prijazenost ne delijo nobenih medalj, nego morajo imeti za to redko čast vse polno vsakojakih drugih zaslug. — Ampak medalja in zaslugi so že preučene stvari zate, zato — v koš z njimi!

Sestro Danico imaš, obe skupaj imata pa Belfija, ki ne zna drugega kot renčati in ostre zobe kazati (pa grizti in jesti najbrž tudi!). Kar lasje so mi vsaki pokonci na plešasti glavi in zobje so mi začeli škakleti, ko sem to-le čital... Strah in groza — torej takšno zverino imata s sestro za brata? Ne, kaj takega! In potem še praviš, da ga imata radi... Res ljubezniv in prijazen bratec to, ki samo renči in ostre zobe kaže! Res srčan in zal bratec to, ki je bolj širok kakor dolg! Ljuba mamka božje, le kako se moreta s takole pošastjo še postavljati? —

Ce sem že kdaj jedel pečen kostanj, me vprašaj. Celo surovega sem že jedel, pa bi pečenega ne! Poznam revnega dijaka, ki šla mu dva letna časa posebno ljuba: poletje in jesen. Kadar mu poleti želodec kruli in ga nima s čim potolažiti — jo mahne na Rožnik med borovnice in tam samega sebe pase, dokler ni sit. Jeseni pa se do sitega naje surovih kostanjev — in na vse grlo hvali Boga, da tako lepo skrbi zanj. Surovi kostanji, trdi ta dijak, surovi kostanji so imenitna jed in se mu prilegajo bolj kot sitemu ocvrte piške. Bo že najbrž res vse to — ampak kljub temu ti surovih kostanjev ne priporočam preveč...

In ti moram nazadnje povedati še to, da dobro, predobro vem, koga si mislila z onim »Belfijem«. Vaš kuža je to, vaš kuža in ne vaša bratec... Sem ono zgoraj napisal — ker pač drugega nisem vedel in znal in ker bi bilo drugače pismo prekratko in predolgočasno... Jaz sem ti navihnan in tišč in še to in ono, kaj? Zbogom! — Kotičkov striček

424. Dragi Kotičkov striček! Zelo me veseli, da se tudi v tvojih Jeseniščankah začele oglašati v tvojem kotičku. Ker nočem biti med zadnjimi, sem se okoražila tudi jaz in ti pišem to pismo, ki se začne z vprašanjem: kaj naj dam svoji ljubi mami za god, ko nimam nič, pa bi ji vendar rada nekaj podarila? Svetuj mi, preljubi striček, saj si učena glava! Predvsem pa glej, da bom že prihodnje nedeljo čitala v kotičku Tvoj odgovor. Če ne, pošljem nad tebe našo mačko, ki ti bo izpulila še ona dva lasa na glavi, ki ju imaš.

Te priporočam pozdravlja Tvoja pridna čitateljica Helena Giorgioni, učenka II. razr. m. š. za Jeseničah.

Draga Helena! — Jaz, Kotičkov striček, sem res velik revček. Na vsako vprašanje svojih kotičkarjev moram kar iz rokava stresti odgovor — če ga znam ali ne znam... »Učena glava si,« praviš, »torej mi svetuj!« Dragi moja, pa če bi samega Salomona vprašala za svet, bi ti on najbrž ne znal svetovati v tako kočljivi zadevi. Kako naj torej znam jaz, ki sem v modrosti in učenosti daleč za Salomonom! Nekaj bi rada podarila mami za god, praviš, nekaj bi ji rada podarila, pa nimam nič... Kjer nič ni, se tudi nič vzeti ne more. Ampak da dokazem veseljinim Jeseničam, kako zna Kotičkov striček v modrosti včasih tudi samega velemodrega kralja Salomona posekati, ti svetujem: Izprosi si nekje sopek rož. S tem klopkom pojdi do mame, lepo ji poglej v oči in ji deklariraj tole moje pesmico, ki se je morala naučiti na pamet:

Mamica! Za god ti pošlím mnogo sreče in veselja. Naj se danes uresniči vsaka tvoja srčna želja. Tole skromni sopek sprejmi v znak hvalečnosti globoke za vse, kar storile zame so te tvoje dobre roke. Mamica! Ljubezen moja ne usahne kakor cvet; še nad grobom ti bo klila. Bog te živi še sto let!

Tako napravi — in bo mama bolj vesela in zadovoljna, kakor če bi ji podarila cekin. Lepr pozdravljena! — Kotičkov striček.

Joža Vovk:

Grogec

Ozre se nazaj. Ponosno stoji grad na griču. Daleč zadaj je že, zelo daleč. Tako lepo sameva, kakor bi bil postavljen zato, da pazi in varuje vse, kar je okrog njega. In ves lep je grad, ves bel. Preje, ko je šel proti njemu, je bil ves žalosten, črn, tema je kraljevala v njem in žalost. Zdjaj pa je kakor lepo, svetlo otroško oko. Oj z Bogom, beli grad, Grogec jezdi proč, on jezdi naprej. Grogec mora za

srečo, ki je v gradu ni našel. Prijeten je grad, a ni dom sreče, nesreča je nad njim. In v hipu je spet videl tisti prizor: Slepi kralj, slepa kraljica, slepa kraljična Zlatolaska, ki je bila lepa kot roža sredi vrta, kakor cvet na oknu. In spet je videl, gledal v mislih: Sredi noči strašna prikazen ubitega kralja z ognjenimi očmi. O, to ne more biti sreča, sreča je drugje, slepa ni, slepa in nima ognjenih oči. Sreča mora biti lepa kot pomlad, mora biti sladka kot zrela jagoda in dobra kot rdeča, smehljajoča se česnja...

Spet je napol vajeti in vzpodbodel konja. Jezdil je naprej in srečaval ljudi. Vsak ga je začudeno pogledal. Saj še ni nihče videl tako mladega in lepega jezdec. In ta jezdec ima gosli...

»Kam jezdiš, gospodič mladi,« ga je nekdo zvedavo povprašal.

»Kam? Ne vem, kam,« je Grogec kratko odgovoril in dirjal naprej. »Res, kam prav za prav jezdim? Ali drži ta pot k moji materi? Pa ne morem zaiti. Saj imam gosli seboj, gosli mi kažejo pravo pot. Kamor grem je prav, gosli že vedo, kje je moja mati in kje je moj dom. In gosli vedo tudi, kje je moja sreča...«

In je brezskrbno jezdit naprej. Ljudje so se radovedno ozirali za njim in se spogledovali. Prišel je do korita, kjer se je konj ustavil. Zejen je bil in je pil. Ob cesti pa je stal berač in je slonel na ograji. Ko pa je zagledal lepega jezdec, je snel klobuk spoštljivo z glave in se mu približal.

»Visoki gospodič, kaj malega bi vas posredil. Star sem, ubožec.«

»Cesa pa želite?« vpraša Grogec dobrohotno.

»Kaj malega, karkoli. Morda kak novčič.« Berač se je tresel pred Grogcem in prav malo pričakoval od tako visokega gospoda. Milosrdno dajejo le taki ljudje, ki imajo še sami malo.

Ali Grogec je imel dobro srce. V srce se mu je zasmilil ubogi berač. Vzbudilo se mu je v duši toplo sočutje. Do zdaj ni še nikoli srečal berača, odkar je sam kraljevič; v gradu ni bilo nič revnih ljudi. In revež je berač, je pomislil, star je, pa ves raztrgan in še lačen nemara po vrhu.

»Premalo prosite, dobri mož, vse prenaša. Jaz vam dam vsega, česar si poželite. Vsega!«

Berač se čudi in strmi v Grogec; kot angel sreče se mu zdi. Obraz ima lep kakor cvet, katerega berač ni še nikdar videl. Dobrota mu sije iz oči.

»Morda bi mi preskrbeli obleko, dobri gospod, tako sem raztrgan.« Pa vendar je dobri berač to rekel bolj v šali kakor za res, saj je videl, da ima Grogec sam malo obleke in da bi bila tudi ta njemu mnogo pretesna.

»Dobro; novo obleko dobite.«

Konj se je napil, Grogec pa se je zravnil na njem, prislonil gosli k rami in zapel s svojim nežnim in čistim glasom. Berač pa je stal sredi ceste oprt na palico in se čudil. Očarali so ga lepi glasovi Grogečevih gosli. Nepremično je stal sredi ceste in buljil z velikimi in začudenimi očmi v Grogec, kakor v prikazen.

A ko Grogec zapoje, se pri prvih njegovih

besedah berač strese po celem telesu in se prestraši. Njegove raztrgane cape so bile nankrat nova, čisto nova obleka iz najdražjega blaga. In kakor je bil berač star, trd in ves šepav, je od samega presenečenja in veselja skočil kvišku in berglja mu je padla v prah. Ni mogel od samega začudenja spregovoriti nobene besede in preden se je mogel Grogcu zahvaliti za to dobroto, je Grogec vzpodbodel konja in zdirjal po cesti, svojo pot naprej.

Berač, ki ni bil več berač, je dolgo stal sredi ceste in strmel za Grogcem. Začel se je ogledovati in otipavati. V žepu je našel nekaj trdega in je pogledal. Denarnica in notri pomo svetlih cekinov. Seveda, novi obleki se pač spodobijo polna denarnica. Revni berač je bil bogat, a ni vedel, kako je bogat postal. In tega tud nikoli ni zvedel. Saj je Grogec takrat videl prvič in zadnjič.

Grogec je bil pa takrat že daleč naprej. Veselo so odmevala kopita in čim dalj časa je jezdit, tem bolj prijetno se mu je zdelo. In konj se ni utrudil. Gledal je krog sebe, gledal travnike, gozdove, vse se mu je zdelo tako znano. Tamle je zagledal ob cesti hišico, belo lično hišico.

»Tole je tista hiša,« je vzklisknil in pridržal konja, da je ponehalo tisto enakomerno počaje peketanje, konj je stopal počasi po cesti, korak za korakom.

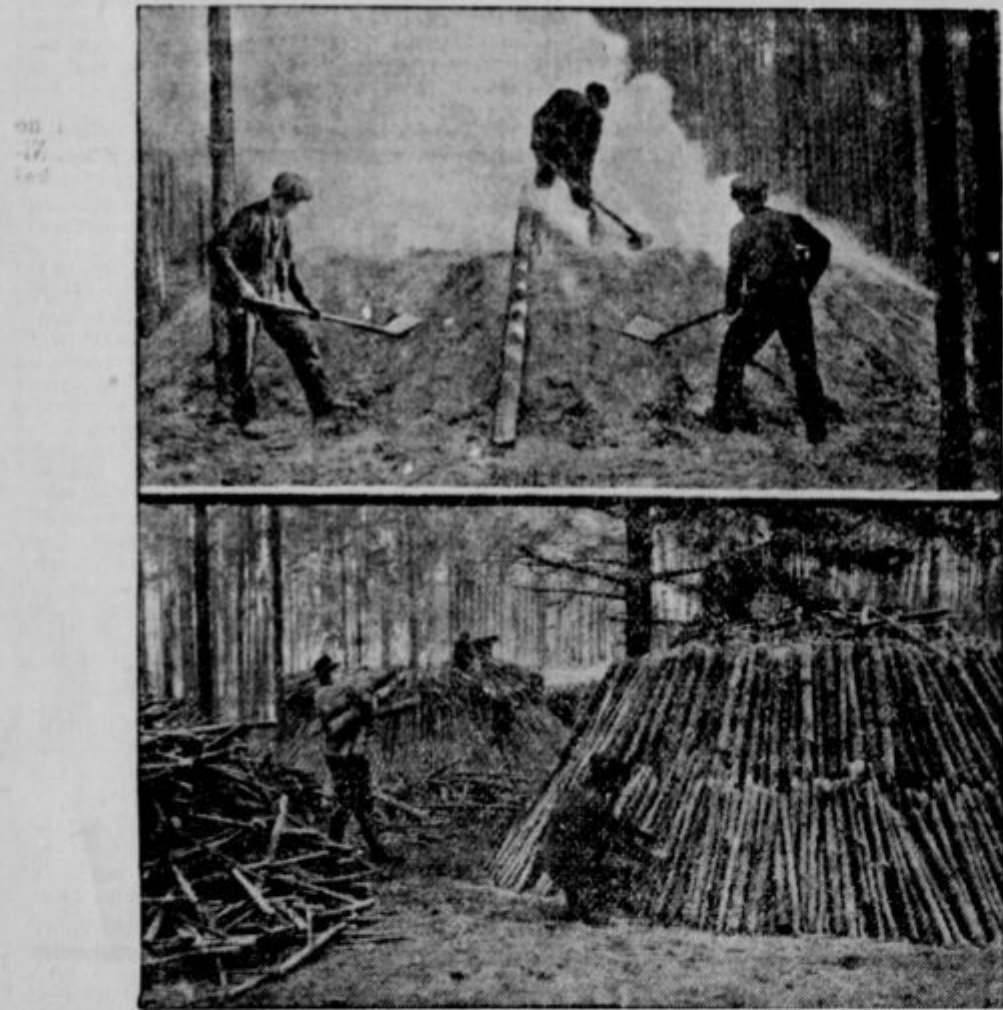
In bil je pred tisto hišico, kjer je nekoč prespal noč. Prav taka je bila še, kakor takrat. Vsa bela je bila in zelena okna je imela in na oknih rože, ki so padale globoko po zidu. Okrog hiše je bil pa prijazen vrtič.

(Dalej prih. nedeljo.)

Znanost in kriza

Neznosno dolga svetovna gospodarska kriza je prizadela človeštvo veliko trpljenje. Vodilni kulturni delavci iščejo odgovora na vprašanje, kdo je vsega tega kriv. Znani francoski državnik Joseph Caillaux je nastopil z oblozbo znanosti in tehnike. Novi izumi in boljši stroji hočejo prav za prav pomagati splošnemu blagostanju, odpraviti zamudno in zdravju škodljivo ročno delo. A pod sedanjimi razmerami ta napredek le pomnožuje brezposelnost. Kupna moč obubožanega ljudstva nazaduje, dočim mečejo tovarne na trg vedno več blaga. V trgovini vlada zastoj. Podjetniki propadajo. Revščina narašča. Človeštvo je zašlo v začaran krog. Gospodarski napredek, ki bi moral biti blagoslov, postaja prokletstvo. Znani francoski matematik Emil Borel je objavil v odgovor na te napade zanimivo razpravo: »Ali je odgovorna znanost za svetovno krizo?« Tu dokazuje, da je tehnični napredek samo sredstvo, orodje, ki utegne biti koristno ali škodljivo. Za krizo je odgovoren samo socialni stroj naše družbe, ki na svoj način izrablja znanstvene uspehe. V idealnem primeru, v kmečki ali obrtnikovi družini ne more povzročiti novi stroj nobene krize. Kupljen tovorni avtomobil prihrani čas mlekarici, umetno gnojilo lajša delo na polju, motorne stave večajo produkcijo. Vsi družinski člani imajo potem več časa za počitek in razvedrilo, manj dela in več zaslužka, ne da bi imeli povod za prepir in zavist. Žal, vladajo v javnem življenju drugačne razmere. Podjetniki in delavci, trgovci in kupci, posamezni okraji in dežele so vedno sebične. Pod temi okoliščinami uveljavljajo različne skupine relativno koristne izume, a se pri tem ne menijo za splošni blagor. Radi tega narašča brezposelnost kot posledica tehničnega napredka. Novi izumi niso olajšali suženjstva tudi v najstarejši poznani kulturni dobi. Ko so vpeljali Rimljani pod Avgustom vodne miline, ki so jih spoznali pri vzhodnih narodih, je napovedoval pesnik Antipater Tesalijski »zlato dobo« za sužnje pri milinskem kamnu. Seveda se je motil. Egipčani so rabili tako zvani Arhimedov vijak pri namakanju polja. Rimljani so izrabili te črpalke v rudnikih, kar je pomenilo velik uspeh. Pozneje, v srednjem veku, niso poznali ljudje podobnih strojev ter je poplavlila voda nešteto rudnikov. Kljub temu so vladale po naprednih španskih srebrnih rudnikih pod Rimljani grozovite razmere. Klasični pisatelji so zapustili pretresljive slike mučenštva na počasno smrt obsojenih rovin sužnjev. Toda, ali je bila res samo tehnika odgovorna za to trpljenje? Caillaux obuja slične pomisleke, ko pripoveduje o novi velikanski elektrarni v Alzaciji. Stala je 550 milijonov frankov in bo prihodnje leto razsvetila sedem departementov. Shajala bo s 125 delavci. To pomeni, da bo izgubilo zaslužek 1075 ljudi izmed onih 1200, ki so bili zaposleni pri dosedanjem elektrovodu. Razen tega se elektrika ne bo nič pocenila. Vlada je iz različnih vzrokov naklonila podjetnikom monopolno pravico. Torej bo nova elektrarna samo vir dobičkov za velekapitalistično delniško družbo, a ne bo prinesla nikakih ugodnosti odjemalcem. Predavatelj po pravici obsoja tak napredek. Toda, ali je odgovoren samo tehniški napredek za te razmere?

Ce sežigajo in mečejo v Braziliji kavo v morje, to nikakor ne pomeni, da ne bi moglo človeštvo porabiti zalog. Tako zvana »nadprodukcija« izvira samo iz sebičnosti pridelovalcev, ki ne marajo znižati sedanje visoke cene. Ko je podarila brazilska vlada dunajskim brezposelnim 600 ton v Hamburgu izkrcane kave, so se takoj dunajski trgovci pritožili vladi in zahtevali odklonitev »dunajskega darila, ki jim bo povzročilo velike izgube«. Gospodarska zgodovina dobro ve, da nikakor ne pomenita izdatna letina ali ribolov sreče za pridelovalce in prodajalce, ki se bojijo strahovitega padca cen. Iz tega razloga so kurili v Ameriki lokomotive s koruzo ali predelovali v Skandinaviji polenovko v umetno gnojilo. Imamo celo v politični ekonomiji tako zvani »Kingov zakon« v obliki enačbe, ki dokazuje, da naraščajo žitne cene v letih lakote nepri-merno bolj kakor pomanjkanje kruha. To pomeni, da zaslužijo kmetje pri slabih letini mnogo več kakor v rodovitnih letih. Vsi ti pojavi so posledica nasprotnih, sebičnih zahtev posameznih razredov. Tehnični napredek ni odgovoren za ta razvoj. Caillaux ne razume vzrokov svetovne krize, če predlaga, da se mora »zajeziti znanost« s pomočjo neusmiljenega obdavčenja novih izumov in moderne strojne opreme. Taka politika bi pomenila samo kratkovidno nazadnjaštvo. Zato pa mu pritrdimo tam, kjer poziva človeštvo, da bi se spomnilo velike resnice: »Brezvestna znanost pomeni smrt duha. Ta smrt bo požrla človeštvo, če se ne bo zavedlo nevarnosti.« Res, občutimo v povojnih letih, da brezvestna, nezvestna, sebična znanost nikakor ne pogloblja naše kulture, temveč jo podira in pači. Človeštvo se bo rešilo krize samo takrat, kadar bo prožet znanstveni tehnični napredek s krščansko, visoko človeško socialnopolitično duševnostjo.

Ogljarji na delu

Zakonca med seboj. — Moj prvi mož je bil sto-krat pametnejši od tebe. — Mnogo pametnejši naj-brže ni bil, sicer bi te ne bil vzel.

Krepak odgovor. Zna-nemu jezuitu Roh-u je rekel nekoč neki čevljar, da ne gre k spovedi, ker mu je zoprno, da bi de-jal: »Jaz ubogi grešnik...« P. Roh je od-govoril: »Temu se kaj lahko odpomore, le re-cite: Jaz prevzetan, oša-ben čevljar...«

Se ena krepka. V av-dijenco je bil priglase-n državnik. Ko pride pred sv. Očeta, mu ta ponudi prižo tobaka. Toda dr-zavnik je ponudbo odklo-nil z besedami: »Tej stra-sti nisem bil nikoli vdan.« Na ta pikri odgovor mu de sveti oče: »Če bi bila to strast, bi ji bil ti že davno vstavi služabnik.«

Učinkovito. Je poma-galo vašemu možu zdrav-ljenje pleše? — Pa še ka-ko! Ko je dobil račun, si je že lahko izpulil dva čopa las.

Provandein

Opozorilo prešičerejcem!

Znameniti belgijski preparat, znan širom sveta, ki prepreči bolezni pri svinjah in jih zredi za 2—3 mesece poprej. Tovarna tega izvrstnega preparata je v želji, da ga porablja-jo vsi rejci, vkljub krizi sklenila, da ponovno zniža cene. Izkoristite priliko in kupite takoj pri Vašem trgovcu ori-ginalno škatljo ca. 880 gramov, ki stane sedaj samo Din 25.—, in hitro se bode-te prepričali o istinitosti naših trditev.

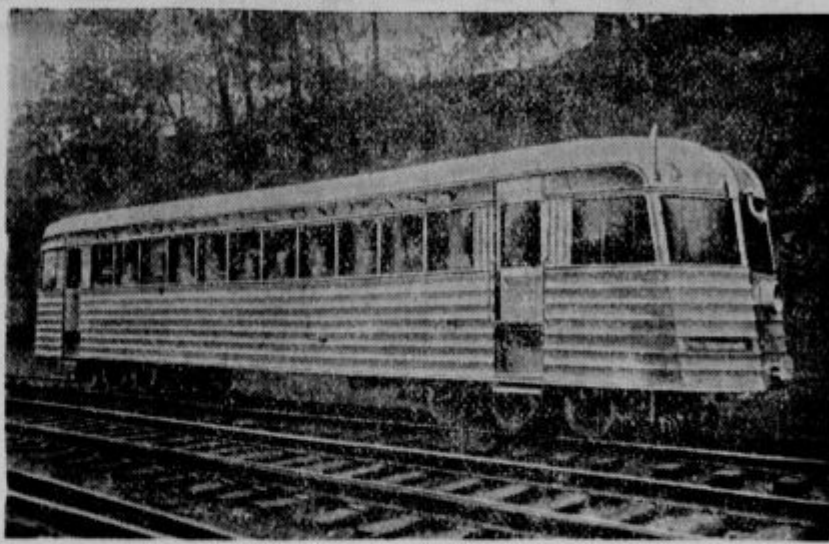
GARANCIJA. V slučaju neuspeha vzamemo neizrabljeno količino nazaj in vrnemo ves denar.

Ako ga v Vašem mestu ne dobite, pišite nam in mi Vam pošljemo vsako količino.

Navodilo uporabe se nahaja v našem jeziku v vsaki škatlji.

Generalni zastopnik za Dravsko banovino
Josip Junc, Ljubljana, Vrtača 4

Ameriški tirni Zeppelin

Tirni Zeppelin

Tudi Združene ameriške države so zgradile tirni Zeppelin, ki bo začel v Philadelphiji svojo krožno vožnjo po Združenih državah. Je to električni voz, katerega kolesa so iz gumija. Pri izdelavi so imeli inženjerji pred seboj načrt nemškega in francoskega tirnega Zeppelina. Brzina voza bo baje bajna

Palača Toltekov

Švedska ekspedicija, ki jo vodi dr. S. Linna in ki je odkrila že premnogo ostankov iz dobe Toltekov v Meksiki, je odkopala zdaj razvaline palače, katere starost se računa do 2000 let. Ima pa 40 velikih dvoran. Ogromna stavba ima skritih premnogo umetnih dragocenosti. Izkopali so jo v bližini San Juan Teotihuacana.

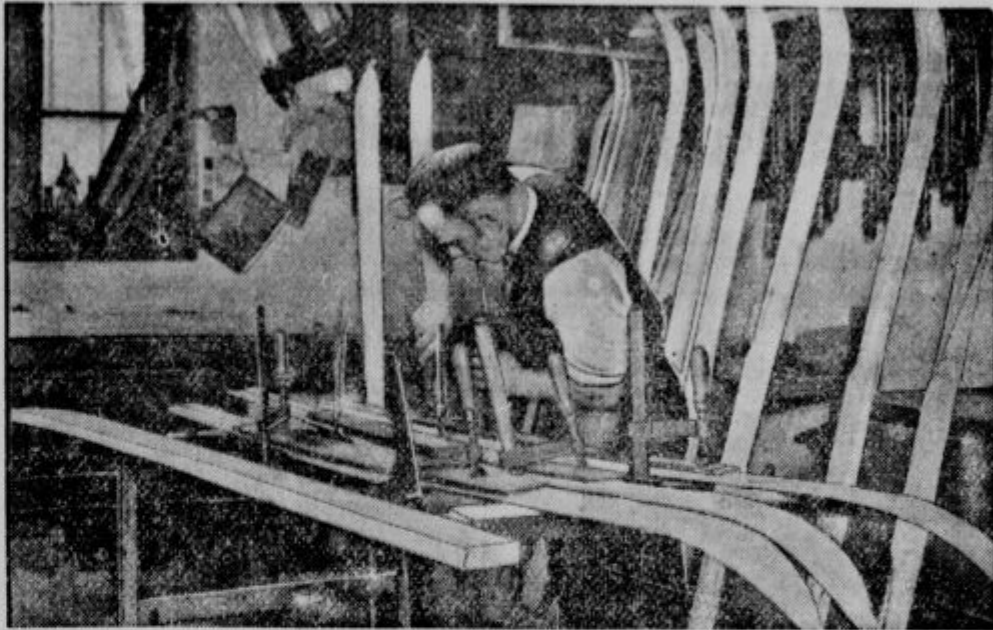

Najnovejše izkopanine v Herculanu

Umetniško izdelan vhod v patricijsko hišo v Herculanu, ki ga je leta 79 po Kristusu uničil istočasno s Pompeji vulkanski izbruh. Zadnje izkopanine jasno pričajo, kako visoko je stala takratna kulturna doba

S kavo v morje

Po vesteh iz Rio de Janeira, glavnega mesta Brazilije, so farmarji kavnih nasadov potopili konec meseca oktobra t. l. 10.250.000 vreč kave. Le tako naprej, gospodje farmarji!

Skiji že čakajo...

Judje se vračajo

Po statističnih podatkih vemo, v kolikih množicah romajo Judje v svojo nekdanjo domovino, Palestino. Za čas od 1. oktobra 1932 do 31. marca 1933 je bilo razdeljenih 4500 naselitvenih dovoljenj. Od teh je 2700 moških potnikov v starosti od 18 do 35 let, 1500 neporočenih žensk od 18 do 35 let in končno 300 moških od 36 do 45 let. Po informacijah iz krogov cionistov pa vemo, da se bo število novih naseljenecv v Palestini zvišalo na 6750 oseb. Vse to je posledica zadnjega judovskega kongresa, ki so ga cionisti imeli v Florenci. Tam so namreč Judje sklenili, da si bodo znova osvojili Palestino. »Zemlja očetov« mora postati »Zemlja sinov«.

Zadnikarjeva: »Kako je mogoče šilarci, da ima kar tri služkinje?«

Mrakarjeva: »O, prav lahko. Vsako soboto in nedeljo igra s služkinjami karte in jih obere za več zaslužek.«

Madridski berač

Gospodarsko krizo so začutili tudi madridski berači, katere nazivajo z zvočnim imenom Por Dios. Odkar je vrednost pežete padla, a živež se podražil, ne morejo živeti z naprošenimi milodari. Ko so dognali, da ta drobiž, ki ga navadno dobivajo, ne odgovarja niti polovici onega pred dvema letoma, so se dogovorili, da ne bodo sprejemali darov izpod 10 par. Torej nočejo več tradicionalne »perrie chice« (drobiž v znesku 0.05), marveč le »perrio gordo« (0.10).

Znamke ruskega carja

Nedavno je bila prirejena v Londonu razstava poštnih znamk; ta razstava spada med najzanimivejše dosedanje izložbe te vrste. Med mnogoštevilnimi zbirkami je bila tu tudi mapa znamk bivšega ruskega carja Nikolaja II., ki je bil znan kot strasten filatelist. Ko je leta 1913 naročil tako serijo Romanovih, ni le sam podrobno pregledal načrtov, marveč je tudi sam nadziral tisk. Serijo teh znamk je nato izdala poštna uprava ob priliki 300 letnice Romanovih. Izdelek teh 17 znamk je stal 250.000 rubljev. Car je bil na to izložbo znamk posebno ponosen, saj je bila čisto ruska. Osnovo so izdelali najboljši ruski umetniki, bakroraze pa znani ruski strokovnjaki. Med risarji moramo omeniti zlasti Balibina, Larina, Lancera, a med bakrorazi Ksidija, ki je splošno znan. Carju je bilo predloženih 1270 načrtov, a od teh jih je izbral le 17. Vendar je bil toliko priklenjen na ta sport, da je dal zase izdelati vse ostale načrte in tako je imel kompletno zbirko. Ko so carjevo obitelj po zmagi revolucije odvedli v Tobolsk, je vzel car med drugimi s seboj tudi to zbirko. Toda, ko je moral v Jekaterinovo, je ostala ta v rokah njegovih stražarjev. Po smrti carske rodbine je obdržal znamke neki letalec. Ta je zbirko poslal po angleških diplomatih v London. Končno je neki kupec to zbirko v celoti kupil in jo podaril londonski izložbi.

Odhod Canada

Vse države in vsi kontinenti imajo imena, katera segajo globlje v zgodovino in imajo večidel resen izvor. »Canada« pa izvira iz dovtipa. Ko so Španci in Portugalcji jadrali vzdolž obale Severne Amerike proti severu, so dospeli do puste in skalovite obale. Tedaj je zaklical neki mornar kapitanu: »Tu ni ničesar!« Nič pomeni v portugalskem jeziku »nada«, a tu — »ca«. Torej: »Ca nadat!« To ime je ohranila na novo odkrita zemlja do danes.

»Kaj pa pišeš, Martin?«

»Svoj novi naslov za paznika, da bo poslal za menoj božično pošto...«

ČITATELJEM ZA NEDELJO

Sieroszewski:

Preljuba, nesmrtna...

Kakor golazen, ki je zazidana v luknji starega zidu, je sedel Stanislav Sokol že do bro leto v celici velike ječe. Nihče ga ni obiskoval, zakaj imel ni ne sorodnikov ne znancev v mestu. Zdaj pa zdaj mu je vendarle kakla skrivnostna roka poslala trohico tobaka, sladkorja, čaja in kako staro oguljeno knjižuro. Pustila je tudi v pisarni ječe nekaj rubljev. Vsakikrat tedaj je bilo Sokolu tako pri sreju, kot je siroti, če se ji kdo mehko in ljubkavalno dotakne duše. Mehka toplina se mu je razlila po ledenem sreju, čutil je, da ga tam nekje ljubijo, da mislijo nanj... Čutil je, da je zopet delec tistega mogočnega vala, ki pljuska ob svetovec, čutil je, da ima brate. Začel je hoditi po celici in popevati:

»Hej... bratje, v vrsto se vstopimo!
Enodušno, z roko v roki!«

Ali o tistem valu je vedel zdaj zelo malo in le za kratak čas mu je oživila duša.

Sivkaste, vlažne stene so kot ogromen polip trdoživo izsesale iz njega vsakršno misel, vsakršno barvo in vsakršno čustvo. Z njegovih mladih lic je ginila rdečica, ginila je kri z usten, ki so bile nekdanj sveže, gasnile so ko zvezde jasne oči. Zgodilo se mu je, da je lahko po cele ure zavzeto sledil muhi, ki je slučajno pala v njegov podzemski svod in letala po njem. V glavi in v prsih mu je kot plesnoba rasla v smerom debelejših plasteh smrtne, presunljive pušče, sivkasta, vlažna, ogabna ko stene, ki so ga obdajale.

Kaj se godi po svetu, je izvedel samo toliko, kolikor mu je sosed z leve ali desne s trkanjem dopovedal...

Nekoga dne, ko so imeli tovariši kakor po navadi prikazni, je njegovo pozornost jetniško uho ujelo v običajnem šepetu neobičajne zvoke. Zazdalo se mu je, da stopajo pazniki nekam tiše in opreznije, jetniki pa, ki hodijo mimo, se vedejo nenavadno drzno in hrupno.

»Tovariši! Konstitucija! Svoboda!« je zadel iznenada po hodnikih presunljiv glas. — Potem je bilo slišati ropot, tope kričke, zmerjanje po poljsko in po rusko, slednjič so se vrata s treskom zaloputnila.

Sokol je planil pokone, in čeprav ni verjel, je kljub temu drgetal kot list trepetliče in je pazljivo prisluškoval, stal je tik pred vrati, pripravljen je bil, da pri priči plane ven.

Kar se odpre majčkano »očesce« v vratih in paznik vpraša osorno:

»Čemu stojš tu?«

Delavec mu je obrnil hrbet, ali od vrat ni odšel. Še nekaj časa in »očesce« se je v brezsilni zlosti zatresnilo, mačji koraki so zadržali dalje po hodniku.

Stanislav je nestrno čakal, da se vrne sosed z desne strani, slišal je namreč, kako so ga vedli pravkar na spregled. Navsezadnje se je razleglo znano mu škrtanje zunanega omrežja in številni koraki so se hitro približali njegovim vratom.

Vedno silneje se je tresel:

»Kaj je to? Je li res — svoboda?«

Zapah so odleteli, pri vratih se je pojavil orožnik, za njim pa dva vojaka.

»Požalujte na progulku!« (Izvolite na sprehod!)

Jetnik očividno ni razumel, za kaj gre, topo je strmel na podvojeno stražo.

»Požalujte na progulku!« je z zadovoljstvom ponovil orožnik.

Stanislav je stresel z glavo, ni mogel spregovoriti.

»Ne hotite? Kak ugodno!...«

Vrata... se zaprla. Ostal je sam, začel je hoditi po celici in se trudil, da bi prišel v ravnovesje.

Kmalu se je oglasilo zamolklo trkanje in znani koraki v sosednjem podzemskem svodu so mu oznanili, da se je tovariš vrnil. Počakal je, da so se pazniki oddaljili, nato pa nestrno potikal. Enkrat... še enkrat... dvakrat... trikrat! Enkrat... dvakrat... trikrat... štirikrat... enkrat... dvakrat...

»Kaj je slišati? Ali je res konstitucija?«

»Ne vem. Zena je dejala, da so nekaj ogla-

sili... da hodijo po ulicah z zastavami... da so na trgu ubili veliko tlačanov... da je bila okrog pregraj tudi bitka... Več ni povedala — je iztrkal sosed.

Sokolovo uho, ki je bilo izvrstno izurjeno in je bilo lahko pozorno na dve strani, je ujelo mačje korake, ki so se plazili za vrati. Dal je tovarišu znak in je odskočil od stene.

»Očesce« se je odprlo.

»Zopet trkaš? Jaz te bom že natrkal!...«

Jetnik je odgovoril na vprašanje z zaničljivim molkom, a slišal je, kako je nato paznik odšel k sosedu, kako je odprl vrata in ga začel zmerjati, pretil mu je dolgo in se mu rogalo. To je pomenilo, da bo treba odgoditi trkanje do mraka. Oženjeni sosed ni kaj rad tvegal, zakaj imel je kaj izgubiti.

Sokol je hodil nekaj časa po celici, ali ni se mu hotelo »povrniti ravnovesje«. Vse je kipele v njem. Skozi okno, motno kot zenica slepe, je proseval z zgornjega dvorišča krasen dan, skozi odprto pločevinasto »namordnika«, ki je visel pred kukalom, je gledal košček sinjine, pozlačene s soncem, bel oblak z napuljo grudjo je plul po njej, v neskončnost stremeč...

Sokol je pristavil mizico, se prijel z rokami za omrežje in splezal naravnost do kukla po odsekan, počevni vdolbini okna. Prišel je obraz k železu in prisluškoval, s slastjo je vdihaval hladni zrak... Presenetila ga je globoka tišina mesta... Nikakih krikov in zvončkov, nikakega ropota voz, ki razbija po neravnem tlaku... Edino od daleč, od zelo daleč je plal neizrazen, skupen hrup, šumot, podoben jecanju viharja... Jetnik je tako zamaknjen poslušal, da ni opazil, kako se je »očesce« že davno odprlo, kako so že hreščali oprezno odmaknjeni zapahi...

»Tako! Ne veš, kaj je zapisano v pravih?« Povedal bom načelniku, naj te vtakne v temnico in ti da le kruha in vode! Slišiš?«

Delavec, ki je visel na omrežju, se še ganil ni: v daljnem hrupu je zaznal zvoke, ob katerih mu je srce utripnilo in zaplalo, kot da ga je prebodel blisk. Paznik je skočil k njemu in ga potegnil za nogo. Sokol je padel na tla.

»Proč!« je kričnil, se oprijemal mizice in hotel planiti pokone.

Paznik se je umaknil in segel po samokresu.

Za hip sta si stala nasproti drug drugemu in se merila z žarečimi očmi, a z ulice so zmerom razločnejše prihajali čudežni zvoki... Srdite delavčeve oči so se ovlažile, paznik se je umaknil mirraje in preklinjaje.

Se se niso zaloputnila vrata, pa je jetnik že zopet visel na omrežju. Na ulici so se gditile nepojmljive stvari... Pesem je umolknila, a čuli je bilo različno muziko več tisočere množice...

Gredo, že gredo!...

Noge jim umerjeno in težko stopajo po trdem tlaku, nad njimi šeleste zastave... Prokleti pločevinasti »namordniki!« Izbiti ga, zlomiti za vsako ceno!...

Pripognil se je, pričel trgati... Zaman! Predalec... Ne dosežejo roke... Oh, da bi uzri le za toliko, kot bi trenil z očesom, njih preljuje obraze in jim pokazal, da jih kljub mukam in vezem zvesto in goreče ljubi kot poprej!...

Nenadoma je začumelo in se dvignilo kot ogromen val vzburkanega morja! — — —

Ze se ruši stari red,

Po njega smrti bomo mi živeli;

Skupno bode naše delo,

Skupen bode sad inelo...

Curkoma so tekli delavcu po obledelem obrazu solze. Nenadoma se mu je zazdalo, da je vztrepetalo zidovje, ki je na njem stonel, v ječi je odjeknila topa pesem, kakor rjevenje levov:

Zato pa le naprej, le naprej
pojmo jo, pesmico...

Hf in Petrov:

Sovjetski Robinson

Uredništvo ilustriranega dvotednika »Proletarski pustolovec« je hudo pogrešalo za mlade čitatele primernih napetih leposlovnih prispevkov.

Uredništvo je sicer imelo v zalogi več rokopisov, a niso bili pravi. Odlikovali so se po pretirani solzavi resnobnosti. Kratkotrajno bi utegnili mladega bralca prej dolgočasiti kakor ga prikleniti. A urednik je izrecno zahteval povest, ki bi dobesedno priklenila bralce.

Urednik je sklical sotrudnike. Po daljšem uganjanju so sklenili, da bo treba kljub vsemu naročiti celoletni dolgi roman. Samo nadaljevanje tega romana bi utegnulo zvišati zanimanje lahkomišelnih mladine za prepotrebni mladinski časopis.

Uredniški brzi sel je oddrvel s pisarnim povabilom k pisatelju Ciganovu. Prihodnji dan je že sedel Ciganov na buržujskem širokem divanu v kabinetu glavnega urednika.

»Ali me razumete?« mu je hitel urednik pojasnjevati svoje zahteve, »napisati morate nekaj zanimivega, svežega, polnega napetih pustolovščin. Ali razumete, kaj zahtevam? Naj bi bil ta roman kratkotrajno sovjetski Robinson Crusoe. Hočem, da se čitatele naravnost ne bi mogli odtrgati od vsake nove številke časopisa.«

»Dobro, pisal bom Robinsona,« je kratko dejal pisatelj.

»A ne pozabite, da ne sme to biti navaden Robinson. Potrebujemo samo sovjetskega Robinsona.«

»Kaj pa! Saj vem, da ne potrebujete nobenega ciganskega Robinsona!«

Pisatelj je bil kratkobeseden. Takoj je bilo videti, da je resen posloven človek.

In res je bil roman dovršen točno ob določenem času. Ciganov se ni preveč oddaljil od velikega izvirnika. Spisal je Robinsona, kakor so zahtevali!

Ta cilj je bil merodajen za vso vsebino. Sovjetski mladenič je doživel brodolom. Valovi so ga vrgli na neobljuden otok. Ostal je sam, brez pomoči sredi mogočne tropske narave. Srečal je neštene nevarnosti: zverine, ovijalke, pripraviti se je moral na dolgo deževno dobo. A vztrajni in delavni sovjetski Robinson premaga vse na prvi pogled nepremagljive težkoče. Sovjetski raziskovalec ga najdejo tri leta pozneje zdravega in zadovoljnega. Ukrotil je naravo, si postavil hišico, je obkolil z zelenimi vrtovi, udomačil kunce, si sešil iz opitih repov rusko srjajo in navadil papigo na vlogo budilke — vsako jutro mu je klicala: »Pozor! Odejo na tla! Odejo na tla! Pričini jutranjo telovadbo!«

»Prav dobro!« je rekel urednik. »Udomačeni kunci so mi posebno všeč. To je sijajen in popolnoma sodoben domislek. Saj veste, kako se trudi vlada, da bi navdušila delavce za rejo kuncev. Ampak... veste kaj... nisem na jasnem glede temeljne misli vašega romana.«

»Oznanim boj človeka zopet naravo,« mu je kakor vedno kratko odgovoril Ciganov.

»Dobro, a kje je tu poudarjena sovjetska misel?«

»V papigi. Saj nadomešča pri meni papiga sovjetski radio, ki mladino kliče k vajam.«

»Papiga je res dobra. Tudi bujni vrtovi okoli hiše niso napačni. Vse to odgovarja proletarski vzgoji. Ampak... nikjer ne srečam nobenega vpliva sovjetske organizacije. Kje imate, na primer, mestni sovjet? Kje je vodilno poslanstvo strokovnih zadrug? Saj veste, da hoče vlada predvsem navdušiti mladino za javno udejstvovanje...«

Ciganov se je nenadno razvnel.

»Odkod pa naj vzamem sovjetske urade? Saj se godi dejanje na neobljudenem otoku!«

»Tisto je že res, popolnoma prav, na neobljudenem otoku. A kljub temu je mestni sovjet nujno potreben činitelj. Jaz sicer nisem pisatelj in umetnik, a vendar bi vam nujno priporočal, da poudarite pomen sovjetskih vplivov. Presim vas, storite to. Saj bo to dejanje samo poživilo.«

»Kako pa, če je neobljuden otok izhodišče vsega dejanja povesti? Kaj bi hotel Robinson med...«

Ciganov je slučajno pogledal uredniku v oči in obstal sredi stavka.

Oči so bile tako pomladno nedolžne, kakor marčno nebo sinje in prazne, da je sklenil pisatelj popustiti.

Saj imate prav,« je rekel in dvignil kazalec. »Seveda! Kako le, da nisem poprej pomislil na to možnost. Naj bo! Torej se bosta rešila dva brodolomca: naš Robinson in predsednik mestnega sovjeta.«

»In še dva odbornika,« je neizprosno dodal urednik.

»Joj!« je zastokal Ciganov.

»S stokanjem ne boste ničesar opravili. Potrebujemo dva odbornika, da bodo seje sklepene. Razen tega ne pozabite na aktivno komunistično mladenko. Pobirala bo članarino.«

»Čemu pa potrebujete še dekle? Pri kom bo pobirala članarino?«

»Pri Robinsonu, seveda.«

»Ampak... saj bo Robinson vendar lahko izročil članarino predsedniku otoškega sovjeta! Saj to predsednika ne bo utrudilo!«

»Zelo se motite, tovariš Ciganov. Opozorjam vas, da je to absolutno prepovedano. Predsednik sovjeta ne sme postati dekle za vse in osebno zalegovati vsakega člana, da bi vnovčel prispevke. Vlada odločno pobija slabe razmere. Predsednik se mora zanimati izključno za resne, odgovorne, vodilne opravke.«

L. Mikuš - Ljubljana

priporoča svojo zalogo težnikov
solčnikov in sprehajalnih palic
Popravila točno in solidno

»No, če je tako, bom rešil tudi vestno mladenko,« se je vdal Ciganov. »Veste kaj: prav za prav to ni tako napačno. Saj bo dekle lahko poročila predsednika ali magari tudi Robinsona. Potem bo povest še bolj zanimiva bralce.«

»Ne, ne, iz vaše moke ne bo kruha. Ne smete uhajati v nezdravo buržujsko erotiko. Zasebna ljubezen je samo na poti javnemu delovanju. Naj pobira dekle samo članarino in jo varuje v oklopni blagajni.«

Ciganov se je nemirno premaknil na divanu: »Oprostite, a na neobljudenem otoku nikakor ne smejo najti oklopne blagajne!«

Urednik se je zamislil.

»Saj res, ampak... Le počakajte!« je zaklical. »Imate takoj v prvem poglavju prelep odstavek, ki naju bo rešil težkoč. Popisujete, kaj vse so vrgli valovi na obalo z Robinsonom in predsednikom vred. Naštevate tu različne stvari...«

»Seki, lovsko puško, busolo, sodček rumna, steklenico zdravila zoper gnulobo dlesne,« je svečano naštel pisatelj.

»Le ertajte, prosim, rum,« je pohitel pri pomniti urednik, »ne smeva podpirati alkoholizma... in polem, kaj hoče tu steklenica z zdravilom zoper gnulobo dlesni? Kdo ga bo potreboval? Zapišite rajši steklenico črnila in predvsem na vsak način oklopno blagajno.«

»Zakaj ne morete pozabiti le nesrečne blagajne? Saj bodo vendar lahko spravljali članarino kje v duplu krušnega drevesa. Nihče je ne bo ukradel.«

»Nihče? Lepa reč! Imamo dosti takih oseb, ki bodo samo prežale na ugodno priliko: poleg Robinsona in predsednika sovjeta še oba rešena odbornika in seveda vodstvo nabavljalne zadruge...«

»Kaaaj? Zadrugarji so se tudi rešili?« je plašno vprašal Ciganov.

»Seveda! Samo zadrugištvu vodi do socializma!«

Zdaj je zavladal molk...

»Nemara bodo morali valovi vreči na otok še nizko za odborove seje?« je strupeno vprašal avtor.

»Se-ve-da! Tovariše morava postaviti v okolico, ki jim bo omogočila delovanje. To je najina prva dolžnost. Ne pozabite torej na vodo za govrnike, predsednikov zvončkov in prt. Sicer bodo lahko prinesli valovi katerikoli prt, zelen ali rdeč. Na noben način ne maram kratiti prostosti našega ustvarjanja. Nisem ozkostran. Ampak, dragi moj, veste, kaj morate storiti predvsem? Pokažite nam zavredno proletarsko množico, široke sloje razrednih borev!«

»Tisto boste že razumeli, da valovi ne bodo utegnili primesti na otok še širokih slojev borev,« se je uprl Ciganov. »Saj se tega ne da spraviti v sklad s snovjo. Le pomislite! Valovi bodo popolnoma nenadno vrgli na kopno več deset tisoč ljudi! Temu se bodo krave smejale!«

»Veste kaj?« je pripomnil urednik, »nekoliko zdravega bodrilnega, vselega smeha nikoli ne bo pokvarilo celotnega vtisa.«

»Ne in ne! Jaz vam pravim, da valovi tega nikoli ne bodo napravili.«

»Valovi? Kaj hočete z valovi?« se je nenadno začudil urednik.

»Saj vendar ne morem shajati brez valov. Kako bo sicer dospela delavska množica na otok? Saj je to vendar neobljuden otok!«

»Kdo pa vam je rekel, da je neobljuden? Nikar ne delajte zmede! Pogledajte, kako lepo sem vse uredil. Postavimo, da imamo otok ali še rajši samo polotok. To so zanesljivejša tla. Na tem polotoku bodo doživeli junaki niz zanimivih, novih, napetih doživljanj. Bodo vodili nabavljajno zadruge in nenadno se bo izkazalo, da poslovanje ni v redu. Komunistična mladenka bo razkrinkala nerednosti pri — no, recimo, zopet pri plačevanju in pobiranju članarine. Široki sloji bodo priskočili dekletu na pomoč. Naposled se bo predsednik sovjeta skesal in javno priznal svoje pogreške. Lahko boste zaključili dejanje z letnim občinim zborom polotočanov. To bo jako učinkovito, res umetniška slika brez vsake tendence. No, in to je vse. Pika.«

»Kaj pa bo z Robinsonom?« je zašepetal Ciganov.

»Saj res. Dobro, da ste me spomnili. Robinson je res odveč. Le ertajte ga! Kaj hočemo s tem bedastim, zastarelim civilizmožem?«

»Zdaj razumem vse,« je rekel Ciganov z obupnim grobnim glasom, »jutri bom prinesel nov rokopis.«

»Izvrstno! Na svidenje! Le ustvarne nam novo umetnino. Ah, saj res, vaš roman se pričenja z brodolomom. Veste kaj, ertajte brodolom. Saj ne potrebujemo nobene ponesrečene ladje. To je nekam neumestna simbolika. Brez nje bo roman še bolj napet. Ali ni res? No, vidite! Na svidenje! Želim vse najboljšo!«

(Izvestja, Moskva, oktober 1932.)

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

██

Smučarska nebesa se zopet odpirajo, zaenkrat seve samo v najvišjih Alpah.

Selitve

s pohištvenimi in odprtimi vozovi, kakor tudi vskladiščenja in carinjenja izvaja najceneje prva jugoslovanska transportna d. d.

SCHENKER & CO., Maribor, Mlejska cesta 16. — Telefon štey 2041

izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozov, tričklji, razna novoja dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki franko.

Tribuna F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozov

Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

A. V.:

Drevo v bregu

V bregu drevo stoji,
proti nebu osehle veje moli
in neslišno kriči:

O moj Bog, blagoslovi si me bil,
svojo roso in luč in toploto
si bil name razlil,
da bi rodil.
Skrbno sem nosil svoj plod,
ga v dlaneh drigal solncu in oblakom nasproti,
s koreninami sem tipal v šir in v niz,
srkal sokove in jih pošiljal plodu
v žlahtnost in rast.

In sem vedel zakaj:
V koči tam doli vdora stanuje,
zdihuje, se ubija, premišlja in ne doumuje:
Moža ji vzela je vojna,
otroke je vzela tujina,
srce so ji raztrgali
in v kosih odnesli.
Pa vendar še živi...
Čemu, zakaj in — od česa
naj živi?
Malo njivice in v pusti rebri kostanj —
to sem jaz —
nad vsem pa gajžla biriška.

Največ se name zanaša,
ki sem košat in skrben,
ki sem ji krušni oče.
O moj Bog, Ti sam si mi bil dal,
žlahtnemu, zrasti v pustem bregu,
zroč kočarska pokolenja
v bedi časov,
misleč na vdorino stisko.
Za krušnega očeta si me bil postavil,
o moj Bog.
In bil sem Ti pokoren,
Štarniku, vsedobremu in vsedobremu.
Zato leto za letom sem jim bil,
mnin v koči,
jeseni zadnji up,
in jih nisem nikoli prevaril.

Letos pa — o moj Bog —
Še sem bil čakal pravih mrazov,
da plodu dodobra razklesnejo ječo,
ko je prišla, oprezujoč, tuja dvojica —
vdora v koči bolna leži —
se vzpela name in stolkla z mene,
naj sem še tako držal, zadnjo ježico.
S polnima vrečama sta tiho odšla,
oziraje se nazaj name,
in doli na koč — volkova...

Oplenjen, okleščen, oschel
stojim sedaj tu v bregu
in ne vem, kako naj obstanem
od sramu in gorja
pred vdoro,
ki sem ji krušni oče
in jeseni zadnji up.
Kako naj obstanem
pred njenim pogledom, o moj Bog,
od sramu in gorja?

Zdim se kakor pastir,
ki je izgubil ovco,
zadnjo ovco gospodarici vdori,
o moj Bog.
Zakaj mi nisi dal,
da bi mogel za njo, za ovco,
da bi jo iztrgal volkovom
in jo vrnil, zadnjo,
gospodarici vdori?

O moj Bog — —
in volje so tudi lačni
in tvoje stvari — — —
o moj Bog, vse se mi mede.

Čudež napravi
in daj, da v drugo rodim,
drugače v zmedu in sramu zdvojim,
o moj Bog...

V bregu stoji osehlo drevo
in neslišno kriči.

zdraviti. No pa se sen ne zato tja šla. Bila je fsefele živina. Pa čute, ka sen še tan vidla! Krave pa biki so meli okoli šijaka nekše plove, rdeče, žute pa še cilo zelene krabatlne. Jas sen en cajt gledala, ka bi to pomenilo. Ker pa sen le ni mogla gor priti, sen pa fseeno eno kravo pitala, či bā znobili ne tisto bik: »Zakoj pa moš toti krabatl okoli šijaka?« Te pa mi je rekla: »Ja gnes sen to dobila za premijo.« — »Ja pa zelenega si tudi dobila?« — »Ja, jas sen dobila zelenega, ker pre detelco rada jen. Ova polek mene pa mo rdečega, ker pre runo rada je.« Kimala sen zglatovo sčnotó, kak je zaj fse zmešano, da že krave smejo nositi tote krabatlne. Se provin, ka je gnes že fse naopak na toten pūklaven sveti. Ja, pa to še je ne najhūje, či so tudi krave s svojo modo malo napre prišle.

Samo nekaj še mi zaj ne gre vglavó. Zvedla sen, ka so tisti, ki so meli najlepše krave, bike pa tejace, za to še peneze zastoj keoj dobili. Ja, vete, tak je zdaj na sveti. Tisti, ki, že kaj mojo, tisti še keoj dobijo, tisti pa, ki nič nemajo, tistin pa še tisto čejo fikraj vzeti.

Pa še nekaj sen čūla na tisten sejmi ali ka je že bilo. Naše je tan tak kšajt guča tistin kravan o nekši pulitiki ka so fse krave pa biki z meno vred zijali pa jezike vūn držali. Mislili so takak jas, ka je to kakši novi runkl ali nova detelca za živino, kero so še le zaj v totoj griži znajšli, ka bi živina kmeti peneze delala namesto gnoja. Ja, vete, lidje gnes fsefele skūšovlejo, kak bi prišli

Frtaučku Gustl ma beseda

Jest sm jm tou
dons use neki druž-
ga pisat, pa učaseh
že tku nanese, de
pride kej družga
umes in m usa štre-
na zmeša.

Kene, zdej en
čas že gre sam za
naš tejater, ke sma
kar se cirkuza am
tiče, že vornga na-
redl. Cirkus je od-
nesu jugoslovanske
meljoneke lepu čez
grenca, mi pa lo-

hka lepu gledama za nim, ker pu toč zgunit nam
tku nē na nuca.

Astn, zdej pride tejater na vrsta. Seer meljoneki
pa tejater prou nē skp na pašeta, zato tud ud me-
ljoneku nē guvurl na boma. Tle gre za ena druga
reč. Seer je vse skp en šmor, ampak kamplama
se pa le pušten med saba. In kdu je tega uržah?
»Veseli vinograd«, kdu pa druh.

Ta »Veseli vinograd« sa tku hitel ud ush plati
trgat in uberat, de prou gvišna na najdeš nubenga
grojzda več u nem. Nubedn pa na puve, ki je prou-
zaprou ta vinograd, a je na Tršk gor al u Gadu peč.
Jest b se tud rad udeležu te trgatve, če prou na-
hter strašn zabaulaja čezn, druh ga pa spet na
morja prehvalt. Še Nemca kličeja za priča, de je
res fajn. Seveda jest pr te reč na morm reč nē
gvišnga, ke nism biu zraun. Ampak tulka pa le lo-
hka puven, de sa guste in pa klufute use sorte, kar
vam tud lohka dukažem brez de b Nemce klicu
na pumuč, iz temla resničnem dugodkam.

Lejte, moja guspudina ma enga strašn luštna
psička. Kličeja ga »pinčerl«. Ta pinčerl je skori
tku brihn, kokr kašn žlouk. Seveda brat na zna,
pisat pa tud ne, ampak zastop pa use in tud uboga,
kar mu rečeš. Guspudina ga ma strašn rada, jest
pa tud.

Priporočamo Vam
naiboljše šivalne stroie
in kolesa

**Adler -
GRITZNER**

Švlearski
pletilni
stroji

DUBIED

edino le pri trvdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

Telef. št. 2913

za vodo.

Telef. št. 2913

Brezplačen pouk v vezenju. Večletno jamstvo.

Zaloga v Kranju:
Trgovina Levičnik

leži do penes. Jas pa le to provim, ka zaj kmeti
sploh nedeo nčali penes. Zato pa bodo zaj dobili
zakon za dugove. Hvala Bogi, ka man jas že teko
dugov, da lahko od interesa živin.

Žrjovova Francika potegne Küšari pred ljudmi lorfo s ksihta

Da je avel sfrđerbani, to že dogu ven. Da pa
je tak zlo sfrđerbani, na to pa sen še kumaj zodio
nedelo gor prišla. Jui, kak sen zaj rada, ka sen
Küšari že zodiokrot vūn povedala, ka ga več ne-
mren rada meti. Pa te sen še najē ne znola za to,
kaj zaj ven. Sele s »Slovenec« sen zvedla, kakši
karuzjak pa lažnivec je moj prejšji pajbor.

V cajtingah se van hvoli, ka sen jemi pre jas
pisala, ka va se v Lotmerki znajšla. Vsi, ki ste
mojo pismo šteli, lahko prsežete, ka je o kakšen
Lotmerki v jen ne bilo nikšega guča. Jas sen tudi
ne bila v Lotmerki pa Küšara sploh dozda nesen
nigi vidla, ka šele da bi žjin kaj gučala. Da pa je
Küšar tan okoli hoda, to pa rada verjen. Se majo
takši karuzjaki kak je un gē šte kakše dikline.
Jas pa sen ena pošena prleška puca in nečen biti
nikša karuznica. Küšar je najē ne teko vreden, ka
bi si jaz svoj vozger ali smrkel v jega zbrisala.

In kak se van lepega dela! Provi, ka sen ga
jas pre za peneze fehtala. Ti bogo siroče! Jas bon
jega za peneze fehtala, či pa že od negda ven, ka
ma v priftošni takšo sūšo, da si ga je ša pr fajer-

verkarih shrona, ker se boji, ka bi se jemi duma
od same sūše vužga. Ti Küšar, če bi zaj tvoj ksiht
v roke dobila tak bi te deno vūn naredila, ka ne
bi zna, ali maš zodi tōl napre ali predji tōl odzaja.
Teko ti poven: pasko mej, či te gē srejen, teš ti
vida, kak ti bon okoli vūh zobhōdla. Sploh pa te
najē več nečen viditi, pa nič s toboj meti, ti ka-
ruzjak grdi. Bog vari, ka bi mi gda gē napré
priša!

Zdaj man ali tak že drūgega pajbora. Totega
so mi naša tetica naštimali. Zaj de pač te ali ednok
gostivanje. Samo zaj v adventi ne, ptoli dere de
fašenk. Zato pa si moren zaj svojo vistvo v red
spraviti. Najprej si namenim nekaj živine keoj
kūpti. Samo ena koza je le premalo za ženitev,
či glih je zaj griža. To še že more en kozek poleg
biti.

Zato sen zodiokrot šla na nekšo živinsko ra-
stovo. Štela sen si eno fest kravo ali bika kūpti.
ka bi na zimo malo pūtra keoj pri krūhi mela.
Bilo je tan fse puno lūdi, tudi takši, ki so me mogli
poznati. Pa me je nibeden ksiht ne šteja najē po-

Spedicijsko podjetje

LJUBLJANA

TELEFON ŠTEV. 20—60 IN 31—60

R. RANZINGER

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastno skladišče z direktnim tirom od glavnega kolodvora. Mestne
trošarine prosto skladišče. — Carinsko posredovanje. — Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobili.

Kako se veselim noči.
ko bom spal
na mehkem,
udobnem spal-
nem fotelju, ki
sem ga kupil
pri
FRANC JAGER, tapetnik
Sv. Petra nasip 29

Najvarnejše in najboljše naložite svoj denar pri
Ljudski posojilnici
reg. zadr. z n. z. V Celju reg. zadr. z n. z.
v novi lastni palači na oglu Kralja Petra c. in Vodnikove ul.
Stanje hranilnih vlog znaša nad 100.000.000 dinarjev
Posojila na vknjižbo, poroštvo ter zastavo pod najugodnej-
šimi pogoji. — Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš
nad 5000 članov-posestnikov z vsem svojim premoženjem

SALDA-KONTE
STRACE - JOURNALE
SOLSKÉ ZVEZKE - MAPE
ODJEMALNE KNJIZICE
RISALNE BLOKE
ITD.
NUDI PO IZREDNO UGODNIH CENAH
KNJIGOVEZNICA
JUGOSLOVANSKE TISKARNE
PREJ
K. T. D.
V LJUBLJANI
KOPITARJEVA ULICA 6
II. NADSTROPJE

Hranilne knjižice
v polni vrednosti vzamem v račun za
PFaff-šivalne stroje ali PUCH-kolesa
Za cenjena naročila se
priporoča trvdka
IGN. VOK
LJUBLJANA, Tavčarjeva 7

PERJE kg Din 10 —, 14 —, sivo skubljeno Din 24 —, 32 —, belo
skubljeno gosje s puhom kg Din 64 —, 96 —, Beli puh
Din 160 —, **Vzgojavnica**, polnjena, dober gosti inlet 45 × 60
Din 20 —, 60 × 80 Din 35 —, s skubljenim 55 —, **Dernica**,
polnjena 120 × 180 Din 135 —, s skubljenim Din 198 —, **Vzorci brezplačno**.
Pošlje se po povzetju. Naročila nad Din 250 — pošljemo franko. Neprimerno
blago zamenjamo ali vrnemo denar.
„POSTELJINA“ H. Weiss **ZAGREB, ILICA 76a**

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA

BRZOJAVNI NASLOV: GOSPOBANKA

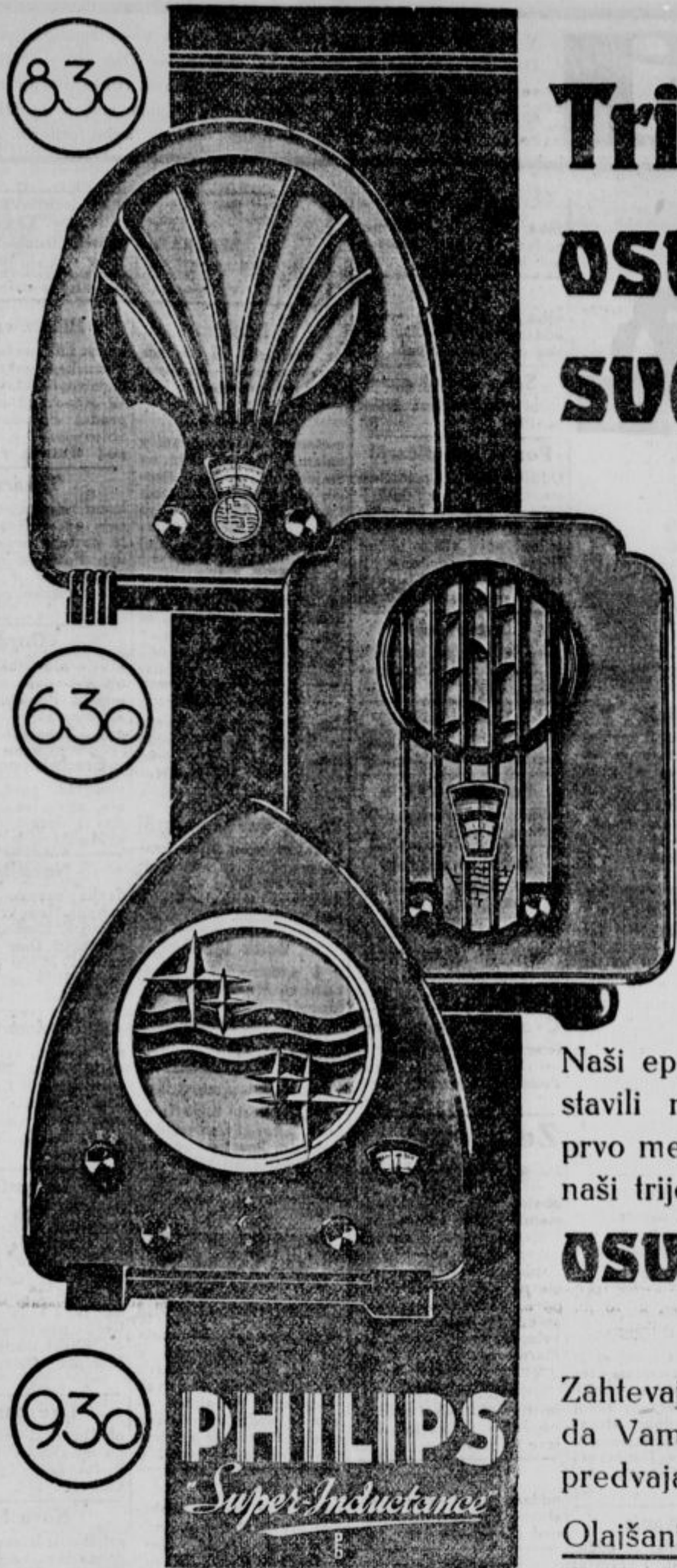
D. D. V LJUBLJANI (MIKLOŠIČEVA CESTA 10)

TELEFON ŠTEV. 2057, 2470, 2979

PODRUŽNICE: Bled, Novi Sad, Kranj, Šibenik,
Maribor, Kočevje, Celje, Sombor, Djakovo, Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje

Poslovne zveze s prvovrstnimi zavodi na vseh tržiščih v tuzemstvu in inozemstvu

Trije osvajalci sveta!

PHILIPS Super Inductance

Naši epohalni izumi so postavili naše proizvode na prvo mesto. Dokaz za to so naši trije

osvajalci sveta

Zahtevajte od naših trgovcev, da Vam jih brezplačno predvajajo.

Olajšani plačilni pogoji!

Trgovski dom Stermecki - Celje štev. 18

Splošna maloželezniška družba d. d. v Ljubljani
proda

svojo staro remizo na Zaloški cesti in hiši na Zaloški cesti št. 23 in Stari poli št. 8 s pripadajočim zemljiščem.

Natančni podatki in informacije v obratni pisarni Splošne maloželezniške družbe d. d. v Zgornji Šiški.

Visoka odlikovanja Prijatelja gospodinje

na različnih gospodarskih razstavah in visoko priznanje tehn. visoke šole v Monakovem in Darmstadtu pričajo o veliki vrednosti tega patentiranega štedilnega obroča, ki ga je mogoče namestiti na vsak štedilnik in stane za srednje gospodinjstvo komaj Din 170— do Din 250—.

500.000 dobrih gospodinj prištedi z njim na kurivu do 60%.

Prijatelja gospodinje dobite pri
JELODVOR, Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 2

Šmučarji! Turisti! Sportniki!

Otvorila sva novo športno trgovino
v Šelenburgovi ulici štev. 6

Stalno imava na zalogi prvovrstne, preizkušene športne potrebščine in izdelke priznane športne delavnice

B. Kolb — Vižmarje.

Vsem interesantom sva s strokovnim nasvetom vedno radevolje na razpolago.

B. Kolb in Stane Predalič

Zahvala

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja in sožalja, ki smo jih prejeli povodom težke izgube naše nepozabne matere, gospe

Terezija Keber roj. Piškur

kakor za poklonjene vence in cvetje, se tem potom vsem najtopleje zahvaljujemo. Posebno zahvalo smo dolžni č. duhovščini, pevskim društvoma »Zvezda« iz Most in »Slavec«, zastopstvu mag. uradnikov in uradnic, vsem Moščanskim Kolašicam in zastopnicam Kola iz Štepanje vasi in Ljubljane ter končno vsem prijateljem in znanecem, ki so blago pokojnico v tako častnem številu spremili na njeni zadnji poti.

Sv. maša zadušnica bo v torek, dne 22. novembra 1932 ob 7 zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

Moste pri Ljubljani, dne 18. novembra 1932.

ZALUJOČI OSTALI

ZA VAS

JE veljkanska pridobitev, ki jo boste imeli z nabavo najnovejšega ustnika »LIKAR«

USTNIK Vam bo izboljšal okus tobaka do najvišje mere ZADRŽAL Vam bo neprijetno duhteč destilat, da boste okušali samo čisto tobačno aromo DAL Vam bo potrebno količino nikotina, v kolikor je potreben za okus in užitek, ostalo znatno večjo množino, ki škoduje zdravju, bo uničil

USTNIK je elegantne majhne oblike, dela veselje kadilcu, vzbuja pozornost družbe, ker je tehnično popolnoma preurejen in dovršen USTNIK deluje brez kemičnih pripomočkov ZNANSTVENE analize na razpolago USTNIK stane s poštnino Din 50—

RAZPOŠILJA :

Lekarna pri sv. Miklavžu

Kostanjevica

Dravska

na Krki

banovina

KADILECI

RIPLANA-INTERLOCK

spodnje perilo je vsled dvojnega vezanja višek modernega pletenja

Finejša in trpežnejša kot navaden trikot

Dobite ga v vseh boljših modnih trgovinah

Izdeluje: „Lana“, Ljubljana

Zahvala

Vsem, ki so sočustvovali z nami ob težki izgubi našega dobrega soproga in očeta, gospoda

FRANCA MATJANA

se najiskreneje zahvaljujemo. Posebno hvaležni smo preč. g. župniku Opeki za versko tolažbo, senatorju g. dr. Rožiču, direktorju g. dr. Tavzesu in g. I. Peruzziu za iskrene in tolažilne nagrobne govore, pevskega zboru Glasbene Matice za prekrasno polje, pevskim prijateljem, poštnemu uradništvu, Gasilskemu društvu v Smartnem in vsem prijateljem, znanecem in domačinom za pristržno spremstvo na njegovi zadnji poti ter za darovano cvetje, s katerim so zasuli gomilo.

Vsem in vsakemu posebej Bog povrnil!

Maša zadušnica bo v torek, dne 22. novembra ob 7 zjutraj v cerkvi Marijinega oznanenja.

Ljubljana-Smartno v Tušnju, dne 20. novembra 1932.

ZALUJOČA RODBINA MATJANOVA

Zahvala

Povodom bolezni in smrti naše predobre sestre, gospe

Ana Kraschowitz roj. pl. Kenzenberg

čutimo dolžnost izreči našo iskreno zahvalo. Posebna zahvala pa bodi izrečena vsem darovalcem krasnih vencev in cvetja ter končno vsem onim, ki so našo nepozabno pokojnico spremili v tako častnem številu na njeni zadnji poti.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v torek, dne 22. novembra 1932 ob 10 dopoldne v cerkvi sv. Nikolaja.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1932.

ZALUJOČI OSTALI

Brez posebnega naznanila

S potrjim srcem naznanjamo, da je naš ljubljani soprogo oziroma oče, brat, stari oče in tast, gospod

IVAN ŠORLI

dvorni svetnik v pokoju

v soboto, dne 19. novembra 1932 ob pol 12 dopoldne, po kratkem trpljenju, previden s tolažili svete vere, v 79. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb blagopokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 21. novembra ob pol 16 iz mrtvašnice mestnega pokopališča v Pobrežju.

Svela maša zadušnica se bo darovala v torek ob pol 9 v frančiškanski župni cerkvi.

Maribor-Skoplje-Podmelec, dne 19. novembra 1932.

Evalija Šorli, soproga; inž. Ivan Šorli, sin; Marija Šorli, učiteljica, Olga Sernee roj. Šorli, hčerki; Frane Šorli, brat; Elza Šorli roj. Schrattenbach, sinaba; Janko Sernee, sodni svetnik, zet; Irena Šorli, Joško Šorli, Marija Sernee, vnuki in ostali soročniki.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pešna vrstica po Din 2.50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Galanterijsko blago.

usnjeni izdelki, pletenine, rokavice, nogavice, perilo, čevlji, snežke, galosi itd. pri
F. M. Schmitt, Ljubljana
Pred školijo 2.

Prireditve

Danes vsi h Kalinu
na Glince, kjer bo koncert in dobro vince. (b)

Domača zabava
ob pogrnenih mizah z godbo brez vstopnine jutri v gostilni Reininghaus Krvavice, pečenice, druga jedila. Izborna pijača. (b)

Službe iscejo

Šivilja
vajena vsakega dela, želi mesto k starejšim osebam kot pomoč v gospodinjstvu. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 16.563. (a)

Prodajalka
vajena špecerije, manufakture, galanterije in trafike, išče nameščenja kjerkoli. — Pomaga lahko tudi v gostilni ali pri gospodinjstvu. Cenjene ponudbe na upravo »Slov.« pod »Vesta in poštena« št. 16.553. (a)

Gospodična
dobro izveždana gospodinja, z 2 leti službe in gospodinjstvom, želi mesto k dobri krščanski družini v Ljubljani ali na Gorenjskem. Nastopi takoj ali decembra. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.376. (a)

Vežilja
Diplom. v Parizu, sprejema naročila za umetno vezenje in slikanje na blago. Dernovšek, Novo mesto. (a)

Pridno dekle
bi šlo rado brezplačno v službo, kjer bi se moglo pridružiti v kuhinji. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.492. (a)

Konjski hlapec
priden, dobro vpeljan v vsa kmetijska dela, pošten in trezen, prosti radi znižanja prejemkov. Ima toplotno priporočilo od uprave posestev Slivnica pri Mariboru. (a)

Kot uradnica
želim službo. Cenjene ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Začetnica« št. 16.599. (a)

Absolventinja
državne trgovske akademije, z dobrim spričevalom, želi primerno službo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16.634. (a)

Brivski pomočnik
išče nameščenja. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Dobro delavec« št. 16.593. (a)

Šofer
zanesljiv, izkušen strojnega ključavničarstva — išče stalno službo. — Naslov v upravi »Slovenca« pod »Stalno« št. 16.652. (a)

10.000 Din posodim
na varno mesto tistemu, ki mi preskrbi službo šoferja, inkasanta ali skladiščnika. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Stalno« št. 16.652. (a)

Kuharica
išče mesto v župnišču. Naslov pod imenom Slavica, Strelška ulica št. 2, Ljubljana. (a)

Damske plašče za jesen in zimo!
v času sezije vedno nad 300 komadov na zalogi v cennah od 240 Din naprej, dekliške plašče v vseh velikostih nad 100 komadov na zalogi od 120 Din naprej nudi trdka
F. I. GORIČAR, Ljubljana Sv. Petra c. 29
Poseben oddelek za damsko konfekcijo. — Lastna izdelovalnica. — Vabimo na ogled brezobzno.

Vedno pripravljeni!

Dokaz podjetnosti so uspehi. Največje uspehe pa dosežete z našimi oglasi, ki so vedno pripravljeni, da vam pomagajo!

Postrežnico

iščem. Naslov v upravi »Slovenca« št. 16.651. (b)

Vajenci

Vajenca
za tiskanje pogrebnih potrebnih sprejme takoj Eterna, Zaloška c. 6. (v)

Vajenca
za pekovo obrt sprejme z vso oskrbo Kovačič Josip, Kolezijska ul. 23, Ljubljana. (v)

Čevljar. vajenca
ki zna že nekoliko delati, sprejem. Pišite na Ljubljana, poštni predal 139. (v)

Službo dobi
s hrano, stanovanjem in 50 Din mesečne plače pekovski vajenec. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.512. (v)

Pekovski vajenec
in raznašalec kruha, pošten in mlad, se sprejme. Pavlin, Blejska Dobrava št. 79. (v)

Ključav. vajenca
sprejme takoj brez oskrbe Anton Kremžar, strojno podjetje, št. Vid nad Ljubljano. (v)

Trgovskega učenca
z dobro šolsko izobrazbo, poštenega in dobrih staršev, ki ima veselje do trgovine z meš. blagom, sprejme takoj tv. Alojz Krainz v Ljutomeru. (v)

Učenka z dežele
poštenih staršev, ki ima veselje do trgovine in gospodinjstva, sprejme trgovina mešanega blaga J. P. Kenda, Zagorje ob Savi. Predstaviti se osebno. (v)

Osemnajstleten fant
(s 3 gimn. razred), želi mesto učenca v špecerij-ski trgovini. A. Majer, Maribor, Krčevina 4. (v)

Vajenca
sprejem za mizar. obrt. Hrana in stanovanje v hiši. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 16.684. (v)

Poznavalko zelišč
starejšo žensko, se rabi za nakupovanje istih. Naslov pove upravo »Slovenca« št. 16.642. (b)

Prodajalka
prijetne zunanosti, trgovsko izobražena, vešča nekaj kuhe in serviranja, za mlečno pivnico in okrepčevalnico, se išče. Plača v obliki provizije. Kavcija pogoj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Mlečna pivnica« št. 16.643. (b)

Poslovodja
za trgovino z barvami se takoj sprejme. Ponudbe na upravo »Slovenca« Maribor pod šifro »Barves«. (b)

Vrednostne papirje
vseh vrst tu- in inozemske, obveznice, založnice, srečke in hranilne knjižice vseh denarnih zavodov kupujemo in prodajamo M. Jankole komanditna družba — Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II. Telefon 30-52. (d)

Trgovca vdovec
samski, z dvema trgovinama v Ljubljani, želi poročiti takoj gospodinjstvo do 40 let, ki ima veselje do trgovine in gospodinjstva, čedne postavne in z nekaj gotovine. Ponudbe s sliko na upravo »Slovenca« pod »Srečna bodočnost« št. 16.664. (z)

Gospodična
pridna in poštena, z lepo domačijo, želi poročiti podjetnega gospoda, obrtnika ali kakega službenika. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Celju pod »Takojšnja možitev« št. 16.507. (z)

Brezobrestna posojila

za odkup zemljiškoknjižnega dolga, nakup posestva in zidavo hiš podljuje »Zadruga«. Ljubljana, poštni predal 307. Išče zastopnike! (d)

Za brezobrestno
posojilo pri »Jugradu« — prodam številko. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.600. (d)

Družabnik
za zgradbo večje elektr. centrale za mesto z lepim dobičkom se išče. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.580. (d)

Pouk
Šoferska šola
E. Ceh
bivša Carmenčeva šoferska šola
Ljubljana, Dumaška c. 35
sola za poklicne šofere in amatije. Prospekti in polaganja zahtoni in franksi

Poučni slovar
po nižani ceni naprodaj. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16.500. (u)

Violino, glasovir,
harmonij, harmoniko, harmonio (teorijo) poučuje izprašan ter izkušen učitelj vsakega od petega leta dalje na Glincah poleg tramvaja. Najboljša metoda. Ponudbe pod: »Uspeh garantiran« na upravo »Slovenca« pod št. 16.696. (u)

FILATELIJA
Novi cenik znamk
za leto 1933 je izšel. — Vsebuje cene znamk 477 držav vsega sveta. Cenik pošljem zastonj. — Najstarejša trgovina znamk v Jugoslaviji Izidor Steiner, Zagreb, Masarykova ulica 5. (r)

Ženitbe
Za svojo nečakinjo
mlado, ki poseduje vse vrline, katere zamorejo osrečiti vsakega inteligenta, v ugodnem položaju, iščem življenjskega sodelavca, višjega državnega uradnika, plemenitega in globoko duše, v starosti 28—30 let, in sicer v Celju. — Le resne, neanonimne ponudbe do 28. nov. pod »Veseli Božič« št. 16.547 na upravo »Slovenca«. (z)

Krasno stanovanje
dveh sob, z elektriko, vodovodom, kuhinjo, kletjo in shrambo, 5 minut od kolodvora, oddam. Kermauner, Brezovica 85. (e)

Lepo stanovanje
tri sobe (zelo velika), kopalnica, kuhinja, elektrika, luč, vodovod, vrt, blizu gozda, nekaj minut od glavne ceste proti Mariboru, avtobusni promet, se odda v najem. Uprava veleposestev Slivnica pri Mariboru. (e)

Stanovanje
soba in kuhinja, se takoj odda. Stranska pot 19 — Trnovo. (e)

Solčno stanovanje
soba in kuhinja, oddam z decembrom za 180 Din blizu Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.584. (e)

Stanovanje
soba in kuhinja, pritlikline, oddam. Dravljie, Rokova pot 142. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo z vrtom oddam. Poizve se Dolenjska cesta, pri Zebal. (e)

Sobo in kuhinjo
koj oddam. Zgor. Šiška št. 194. (e)

Pozor, letoviščarji!
Odda se stalno celoletno stanovanje z 2 ali tudi 3 sobami, kuhinjo in pritliklinami, prvo nadstropje, v lepi novi vili v bližini Bleda, s 1. decembrom ali tudi pozneje. — Naslov v upravi pod št. 16.575. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo, oddam s 1. decembrom. Ciglerjeva ulica 37, Moste. (e)

Stanovanje
v Zgornji Šiški 151. pred remizo, takoj oddam. (e)

Sobo in kuhinjo
oddam v Tovarniški 20, Zelena jama. (e)

Obrtnik

s posestvom želi znanja s pridnim, poštenim in čednim dekletom s 15.000 Din gotovine, v starosti 24—28 let. Ponudbe na podružnico »Slovenca« v Trbovljah pod »Dobro srce« št. 16.440. (z)

Stanovanja

Prazno sobo
oddam na Mirju blizu Obrtne šole mirni, solidni osebi Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 14.395. (e)

Stanovanje
dve sobi, kuhinjo, poleg pošte in kolodvora, oddam mirni stranki. Cerar Ivan, Domžale. (e)

Lepo stanovanje
solčno, I. nadst., ob cestni železnici, se odda. Soba, kuhinja, pred-soba in uporaba vrta. Kosovo polje, Spančeva pot 192. (e)

Lepo stanovanje
v novi hiši, štirisobno in z vsem komfortom ter etažno centralno kurjavo, solčna lega, se takoj odda mirni, dobri stranki proti nizki najemini. Vprašati je v Dvofakovni ulici št. 12, pritličje, desno. (e)

Stanovanje
soba in kuhinja, se odda. Tovarniška ul. 7, Moste, Ljubljana. (e)

Stanovanje
majhna soba in kuhinja v pritličju, oddam eni ali 2 osebam za 200 Din. — Naslov v upravi »Slov.« št. 16.493. (e)

Dvosobno stanovanje
visokopritlično s pritliklinami oddam 1. decembra. Mariborska ulica št. 24, blizu »Stadinona«. (e)

Brezplačno stanovanje
in razsvetljava bi dobil, kdor bi mesečno 1 teden opravljaj službo inkasanta. Zglašiti se pri Francu Černetu v Kozarjah. Potrebna garancija do 10 tisoč Din v kakršnikoli obliki. (e)

Krasno stanovanje
dveh sob, z elektriko, vodovodom, kuhinjo, kletjo in shrambo, 5 minut od kolodvora, oddam. Kermauner, Brezovica 85. (e)

Lepo stanovanje
tri sobe (zelo velika), kopalnica, kuhinja, elektrika, luč, vodovod, vrt, blizu gozda, nekaj minut od glavne ceste proti Mariboru, avtobusni promet, se odda v najem. Uprava veleposestev Slivnica pri Mariboru. (e)

Stanovanje
soba in kuhinja, se takoj odda. Stranska pot 19 — Trnovo. (e)

Solčno stanovanje
soba in kuhinja, oddam z decembrom za 180 Din blizu Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.584. (e)

Stanovanje
soba, kuhinja, pritlikline, oddam. Dravljie, Rokova pot 142. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo z vrtom oddam. Poizve se Dolenjska cesta, pri Zebal. (e)

Sobo in kuhinjo
koj oddam. Zgor. Šiška št. 194. (e)

Pozor, letoviščarji!
Odda se stalno celoletno stanovanje z 2 ali tudi 3 sobami, kuhinjo in pritliklinami, prvo nadstropje, v lepi novi vili v bližini Bleda, s 1. decembrom ali tudi pozneje. — Naslov v upravi pod št. 16.575. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo, oddam s 1. decembrom. Ciglerjeva ulica 37, Moste. (e)

Stanovanje
soba, kuhinja, pritlikline, oddam. Dravljie, Rokova pot 142. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo z vrtom oddam. Poizve se Dolenjska cesta, pri Zebal. (e)

Sobo in kuhinjo
koj oddam. Zgor. Šiška št. 194. (e)

Pozor, letoviščarji!
Odda se stalno celoletno stanovanje z 2 ali tudi 3 sobami, kuhinjo in pritliklinami, prvo nadstropje, v lepi novi vili v bližini Bleda, s 1. decembrom ali tudi pozneje. — Naslov v upravi pod št. 16.575. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo, oddam s 1. decembrom. Ciglerjeva ulica 37, Moste. (e)

Stanovanje
v Zgornji Šiški 151. pred remizo, takoj oddam. (e)

Sobo in kuhinjo
oddam v Tovarniški 20, Zelena jama. (e)

Sobo in kuhinjo
s pritliklinami — oddam. Zg. Šiška, Kosovo polje št. 159. (e)

Komfort. stanovanje
se takoj odda. Vodovodna cesta št. 11/I. (e)

Dvosobno stanovanje
lepo, kabinet, shramba in pritlikline, se takoj odda. Podaljšek Verovškove 86. (e)

Zelo lepo stanovanje
obstoječe iz zelo velike in manjše sobe, sobice, kuhinje, eventuelno še ena soba, ležeče ob vrtu in gozdu, nekaj minut od glavne ceste proti Mariboru, avtobusni promet, se odda v najem. Uprava veleposestev Slivnica pri Mariboru. (p)

Stanovanje
in trgovski lokal oddam na Ježici pri cerkvi. Poizve se istotam. (e)

V centru
oddam čedno sobico. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.682. (a)

Prijazno sobo
v vili, blizu bolnišnice — oddam. Naslov v upravi »Slovenca« št. 16.683. (s)

Sobo
z glasovirjem, opremljeno ali prazno, oddam. Cesta v Rožno dolino 36. (s)

Kletno sobo
opremljeno ali prazno — oddam takoj ali s 1. dec. Podmilščakova 27. (s)

Vnajem
iščejo:
Iščem lokal
ali že vpeljano mlekarstvo na prometnem kraju. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod šifro »Takoj« št. 16.654. (m)

Kovačnico
vzamem v najem v večjem prometnem kraju. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »5000« števil. 16.691. (a)

ODDAJO:
Enostanovanjsko hišo
poceni oddam v najem. Tanko, Strelška ul. 8. n. (p)

Stanovanje
soba in kuhinja, se takoj odda. Stranska pot 19 — Trnovo. (e)

Solčno stanovanje
soba in kuhinja, oddam z decembrom za 180 Din blizu Ljubljane. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.584. (e)

Stanovanje
soba, kuhinja, pritlikline, oddam. Dravljie, Rokova pot 142. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo z vrtom oddam. Poizve se Dolenjska cesta, pri Zebal. (e)

Sobo in kuhinjo
koj oddam. Zgor. Šiška št. 194. (e)

Pozor, letoviščarji!
Odda se stalno celoletno stanovanje z 2 ali tudi 3 sobami, kuhinjo in pritliklinami, prvo nadstropje, v lepi novi vili v bližini Bleda, s 1. decembrom ali tudi pozneje. — Naslov v upravi pod št. 16.575. (e)

Stanovanje
soba in kuhinjo, oddam s 1. decembrom. Ciglerjeva ulica 37, Moste. (e)

NOVO OTVORJENA RESTAVRACIJA
SLOVENSKE DOM
BEOGRAD — Bulvar Oslobođenja 3
Sprejema goste za dan ali več — servisu jedili
Din 10.—. Kuhinja domača: slovenska in srbska
Vrlo razgledni restavraciji

Lokal
za čevljarja ali krojača takoj oddam. Vprašati: »Fridau«, Maribor. (n)

Trgovino
mešanega blaga oddam v najem v večjem trgu na Stajerskem, proti prevzemu blaga. Potreben kapital 40.000 Din. Nasloviti na upravo »Slovenca« pod »40.000« 16.483. (n)

Skladišče
in ležarinski prostor ob kolodvoru v Ljubljani, se odda v najem. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.523. (n)

Gostilna
dobro vpeljana, mesarija in lepa kmetija, se odda takoj v najem. Pripravno za trgovca z lesom. Rudolf Brundula, Guštanj. n.

Pozor, ljublj. mesarji!
Lokal na prometnem kraju, primeren za podružnico, oddam takoj v najem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16.593. (n)

Velik lokal
v I. nadstropju, z izlozami na Mestnem trgu 17 (dosedaj Obličja, Ilirija), se s 1. februarjem 1933 odda. Pojasnila pri lastniku H. Kenda. (n)

Enonadstropno hišo
v večjem kraju blizu Kamnika, takoj oddam ugodno v najem. Posebno ugodno za kleparja ali ključavničarja. — Naslov v upravi »Slovenca« št. 16.658. (n)

Štiristanovanjska vila
novo zgrajena, 3 minute od tramvaja, naprodaj. V isti je vodovod, elektrika, kanalizacija ter v dveh stanovanjih kopalnica. — Vila je obdana z velikim vrtom. Poizve se v upravi »Slovenca« št. 16.463. (p)

Posestvo
zasajeno z mladim žlahtnim drevjem, travnik, niže v izmeri ca. 26 oravov, v dobrem stanju, 20 minut od postaje in šole, naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Povestvo« št. 16.489. (p)

Hišo z gostilno
žago, mlin na turbinski pogon, vse novo, tik postaje, na prometnem kraju, prodam ali dam v najem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hiša« št. 16.490. (p)

Dvostanov. hiša
z vrtom, studencem in elektriko, ugodno naprodaj. Vprašati: Cesta na Brezje 42, Pobrežje, Maribor. (p)

2 stanovanjski hiši
prva krasna, velika, enonadst. z velikim vrtom, druga pritlična z vrtom, v večjem kraju, z vrtem kolodvora, poceni naprodaj. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »Stajerska«. (p)

Pritlična hiša
dvostanovanjska z vrtom, naprodaj. Domžale, Krakovska ulica 13. (p)

Trgovino
oddam. Sprejemem druga. Zelo prometno kraj. Cerkva, Gorenjsko 94. (p)

Novo hišo
na Dunajski cesti prodam po 80 Din m². Pojasnila: Podbevšek, Zgor. Šiška, Celovška 114. (p)

Dve parceli
ob Dolenjski cesti, pri tramvaju, proda Pečnik Jože, Dravljie 16. (p)

Hiša
s 3 sobami, naprodaj na sredi trga v Mengšu 54. Pripravna za obrtnika ali upokojenca. (p)

Dvodružinska hiša
z vrtom se ugodno prodaja. Pojasnila pri Jančar, Ob Brodu 7, Maribor. (p)

Nova hiša
trostanovanjska, pod Rožnikom naprodaj. Več se poizve: Rožna dolina, cesta IV, št. 4. (p)

Priporočila se prvi slovenski zavod
Vzajemna zavarovalnica
Ljubljana
v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

PODRUŽNICE: Celje, Palača Ljudske posojilnice; Zagreb, Starčevićev trg 6; Sarajevo, Aleksandrova cesta 101; Split, Ulica XI. puka 22; Beograd, Poincareova 2.
Posmrtninski oddelek »KARITAS« sprejema v zavarovanje zdrave od 7 do 80 let stare osebe. Gleje pojasnila se obrnite na Vzajemno zavarovalnico, oddelek »KARITAS«.

Ob pojavih slabosti

in nezadostnem kroženju krvi, ki se pojavlja pri človeku, ako so mu oslabei živci in mišice, mnogi hvalijo drgnjenje s Fellerjevimi Etsalfluidom. Proti revmatičnim

bolečinam, prehladu, za masazo, trganju v členkih, bolečinam v križu, obrazu in vsem telesu, ga imete stalno pri hiši. Kadar je človek duševno in telesno utrujen, ga osveži in pokrepi nekoliko kapljice blagodišnega Etsalfluida. Uporablja se že nad 35 let kot zanesljivo domače sredstvo. Dobiva se vseh apotekah in tozadevnih trgovinah po 6 Din, 9 Din 26 Din. Po pošti najmanj en paket (9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 veliki spec. steklenici) 58 Din, dva taka paketa 102 Din pri lekarnarju EUGEN V. FELLER, Stubica Donja, Elsatrg 134, Savska banovina.

Odobreno o t. Min. soc. pol. in nar. zdravja št. 308 od 24. III. 1922.

Redka prilika

V lepem kraju Dolenjske, 14 km od Novega mesta, napredaj velika zidana hiša z lepim sadnim vrtom in malim svinjakom. V hiši je dvojno stanovanje in kompletna mlekarna z napravami za izdelovanje sira in pasteriziranje mleka, ter veliko podzemno kletjo. V Novem mestu lepo opremljena prodajalna mlečnih izdelkov. Primerno za vsakogar, ker se mlekarna lahko odda v podnajem. Cena po dogovoru. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Hiša na Dolenjskem« 16.644. (p)

Prodajna hiša

tri sobe, kuhinja, klet, vrt, v dobrem stanju, blizu Ljubljane, v mirnem kraju, pripravno za upokojenca, tudi s hranilno knjižico. Pismene ponudbe upravi »Slovenca« pod »Slovenca« 16.656. (p)

Prodajna hiša

(kavarna, trgovski lokal, stanovanje, vrt). — Josip Plešivnik, Prevalje. (p)

Štiri parcele

napredaj pri novi žitenjski cerkvi. — Vprašati: Verovškova ulica 53, pri gospodarstvu. (p)

Hiša v mestu

100.000 Din, se takoj kupi. Lastnik si lahko izgovor. — smrtno stanovanje in postrežbo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Ljubljana« 16.666. (p)

Hiša

tri sobe, velik vrt, napredaj. Polovico v gotovini, polovico na hranilno knjižico. Pobrežje, Solska ul. 6, Maribor. (p)

Nova hiša

na periferiji Ljubljane, tri dvosobna stanovanja, vodovod, električna in kanalizacija — napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.693. (p)

„POSEST“

Hišo, enonadstropno, eno štirisobno, eno trisobno, 4 manjša stanovanja, 900 m² vrta, v centru Ljubljane, 400.000 Din. Hišo, enonadstropno, 4 stanovanja po 2 sobi, pritlikline, sredi Ljubljane, tik tramvaja, 250.000 Din. — Vilo, novozidano, enodružinsko, 4 sobe, kopalnica, pritlikline, Bežigrad, Din 250.000. Hišo, trinadstropno, vogalno, dobro vpepljena gostilna, 10 stanovanj, z velikim donosom, 750.000 Din. — Parcelo, 8000 m², deloma z gozdom zaraščeno, pred Rakovnikom, po 15 Din. — Več stavbišč ob Dunajski cesti, za Bežigradom, pri Stadionu, od 80 Din za 1 m² dalje. — Poleg tega več drugih stanovanjskih, trgovskih, gostilniških hiš, kmečja posestva, parcele itd. v največji izbiri, po ugodnih cenah.

Več luči

pri isti porabi električnega toka doseže specialna refleksna električna žarnica z ekonomično izrabo svetlobnih žarkov

z novim svetlobnim stožcem

Pri vsaki žarnici se jamči za 1200 ur svetlobne dobe.

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našo ljubo

TEJKO

na njeni zadnji poti, vsem številnim darovalcem cvetja, in vsem, ki so nam izrazili svoje sožalje, se prav iskreno zahvaljujemo. Prav posebno zahvalo pa smo dolžni zdravniku g. dr. Viktorju Stačulu, ki je pokojni tekom dolgotrajne bolezni z vso skrbnostjo in največjo ljubeznivostjo lajšal trpljenje, ter preč. g. p. dr. Romanu Tomincu za njegovo pozornost tekom bolezni in zadnje spremstvo.

Zalujoča družina Avg. Bercierjeva.

O naših cenah govori že vsa Ljubljana!

Nekatere cene iz naše velike bogate izbire:

Rekavice:

otroške	Din 13.—
moške	Din 15.—
ženske	Din 15.—
damske usnjate podložene	Din 65.—
moške usnjate podložene	Din 75.—

Nogavice:

otroške št. 1	Din 4.—
vsaka večja številka 50 par več	Din 4.—
moške	Din 9.—
moške štrpaci	Din 7.50
damske	Din 9.—
damske močne	Din 15.—
moške volnene	Din 35.—
damske volnene	Din 20.—

Konfekcija:

Športni damski plašč	Din 295.—
damski plašč s kožuho inastim ovratnikom	Din 350.—
otroške fantovske hlače (jerhovke)	Din 65.—

Perilo:

otroški skoki št. 2	Din 20.—
vsaka večja številka 2	Din več

moške triko srajce	Din 27.—
moške triko hlače	Din 26.50
ženske triko srajce	Din 26.50
ženske triko hlače	Din 26.50
ženske reform hlače	Din 21.—
dnevne moške srajce	Din 28.—
bele moške pike srajce	Din 52.—
moške spodnje hlače, kratke	Din 33.—
moške spodnje hlače, dolge	Din 40.—
ženske kombinize	Din 32.—
ženske srajce, puplin	Din 60.—
Robci, komad	Din 3.—

Pletenine:

otroške vestje	Din 30.—
damske vestje	Din 70.—
moške vestje	Din 75.—
šali	Din 18.—
čepice	Din 22.—
šali in čepice, garnitura	Din 45.—

Posebna ponudba:

Dolger trajna zaloga, prodajamo: ženske boks čevlje s krupon podplatom	Din 85.—
moške boks čevlje s krupon podplatom	Din 98.—

Trgovska hiša ANT. KRISPER, Ljubljana

Mestni trg 26

Stritarjeva ulica 1-3

Auto-motor

Motor!

Zaradi elektrifikacije še dober bencin motor v moči 5 ks ugodno napredaj. — Pojasnila daje g. Fr. Erce, gostilna, Vojkova št. 110, nad Ljubljano. (i)

Kupim

razne vrste sira. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Mlekarna« 16.486. k

Srebrne kroge

stare zlate in srebre kupuje RAFINERIJA DRAGIH KOVIN - Ljubljana, Ilirska ulica 36, vhod z Vidovdanske ceste pri gostilni Možina. (g)

Baker, medenino, cink

kupuje najugodnejše Miroslav Kras, Zagreb, Sajmišna ulica Telef. 66-49.

Vsakovrstno zlato kupuje

po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Decimalno tehtnico

dobro ohranjeno - kupi Kraj. šol. odbor na Viču, kojemu je poslali ponudbe. Petrovčič, predsednik. (k)

Božične jelke

od 1 do 4 m visoke, potrebujem večjo količino. Iste rabim s koreninami (balo), že presajene borovke, breze, smreke itd., za sajenje, od 1-2 m visoke. Javiti se na: Franc Mešiček, vrtnarstvo, Prestolonasled. Petra trg 2, Beograd. (k)

Zlato

(stare zlatino) kupujemo. M. Jankole, komanditna družba, Ljubljana, Selenburgova 6/II. Telefon št. 30-52. (k)

Okroglice

popolnoma suhe, bukove in hrastove kupi »Ilirija« d. z o. z., Ljubljana, Dunajska cesta 46. (k)

Kupim

razne vrste sira. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Mlekarna« 16.486. k

Železničarski kožuh

dolg, preoblečen, slab ali neraben kupim. Pridem na dom Naslov v upravi »Slovenca« 16.569. (k)

Bukova drva in oglice

kupuje stalno Uran Franc Ljubljana Sv. Petra cesta 24.

Belo kredo

5000 kg snažno belo, v komadih in vseh vrstah zemeljskih barv — iščemo. Ponudbe pod »Kreda« št. 16.675

Prodajno

Konfekcija — moda! Najcenejši nakup. Anton Presker, Sv. Petra cesta št. 14, Ljubljana. (i)

Puhasto perje

čisto, čehano po 48 Din kg, druga vrsta po 38 Din kg čisto, belo, gosje po 130 Din kg in čisti puh po 250 Din kg. Razposiljam po poštarnem povzetju. L. BROZOVIC — Zagreb, Ulica 82. Kemična čistilnica perja. (k)

Veliko izbiro

moških sukenj in damskih plašev imate v trgovini O. Šlibar, Stari trg, poleg Zalaznika. (i)

Kuriyo

solidne cene, Vam nudi BRECELJ MARIBOR Koroška cesta 49

Otroški vozički

globoki, najnovejši — po najnižjih cenah. M. Tomšič, Sv. Petra cesta 52. l

Premog, drva, koks

prodaja Vinko Podobnik, Tržaška cesta št. 16. Telefon 33-13.

Volna, svila, bombaž

stalno v bogati izbiri v vseh vrstah, za strojno pletenje in ročna dela, po najnižjih cenah pri trvdki Karl Prelog, Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg. (i)

Najceneje!

Moški templanci 24 Din, ženski templanci 18 Din. Rudolf Tobias, Poljanska cesta 12. (i)

Nevestel

Kuhinjsko posodo, navadno in najfinejšo, ter vse gospodinjske potrebščine kupite pri trvdki Fr. Stupica, železnica, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1. (i)

Puhasto perje

15 Din kg, čehano 32 Din kg, puh 140 Din kg, ter volno in žimo za modroce izredno poceni prodaja: Segal, Wolfova 12 (dvorišče).

PRIMA SUHA BUKOVA DRVA

dostavljena na dom: cela m³ 105 Din, žagana m³ 115 Din, klana m³ 125 Din. PUTRICH, Dolenjska c. 6.

Kislo zelje

novi, prvovrstni, rezano in cele glavice, za sarmo v sodčkih, v vsaki množini, dobavlja po naročilu in po najnižji ceni Gustav Erklavec, Kodeljevo 10 - Ljubljana. Telefon 2591. l

12 dvokoles

15 otroških vozičkov — prejšnji modeli — se radi končane sezone prav poceni prodajo — tudi proti hranilni knjižici. F. Batjtel, Ljubljana, Karlovska cesta 4. (i)

Mizarji, pozor!

Dospelo se topolove plošče, izvrstne za formiranje, po izjemno nizki ceni. Tvorica »Ukod« — Dunajska cesta 31 (i)

Štedilnike

raznih vrst; vrtno, balkonske in stopniške ograje, dimn. vrata, brzoaparilnice, nudi po najnižjih cenah ključ, podjetje Ciril Podraž, Ig pri Ljubljani.

Sadno drevje

Oddam jabolka: bobovec, carjevič, ontario, jonathan, dolenjska voščenska, hrške: gelertovka, avranška, ananas. Prvovrstne, tukaj, komad 12 Din, 11. 8 Din. Večja množina bukovih drv napredaj. Anton Godec, posestnik in sadjar, Malanoga, p. Kresnice. (i)

Nov kinoapar

napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« Maribor št. 1682. (i)

Jedilno mizo

6 stolov, hrastovo, črno, novo, poceni prodam. — Ogleda se v nedeljo od 9-12. Naslov v upravi »Slovenca« 16.565. (i)

Zofa, dva fotelja

hrastovo, črno, novo, poceni prodaj. Ogleda se v nedeljo od 9-12. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.564. (i)

Smučke

dobre in poceni, se dobe pri Franc Petkovšek — Drenov grič, Vrhnika. (i)

Odpadke od žage

dobro osušene in kratko žagane, prodaja v vsaki množini Ivan Šiška, Metelkova ulica 4. (i)

Spalnica

za 1 osebo, nova, s trodelno omaro in ogledalom napredaj. Iskra, Vič 16. l

Prodajna vreče

od kave in riža po 4-5 Din. — Podbešek, Šiška, Celovška 114. (i)

Koleselj

in konjska oprema poceni prodaj. — Pečnovnik, Tržaška cesta 23. (i)

Kolovrat in motovilo

poceni prodam. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.610. (i)

Tri stroje

dva pletilna in en entel, prodaja za 3000 Din Hlede, Železnikarjeva VII, Ljubljana 7. (i)

Pletilni stroj

št. 8/50, napredaj. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.591. (i)

Napredaj

so kompletni štedilniki, kompletne banje s pečmi, razna vrata in okvirji, mreže za okna itd. Poizve se vsak delavnik med 14. in 16. uro na Masarykovi cesti št. 17 - pri hišniku g. Okrupa. (i)

Plašče

dobite po najnižjih dnevnih cenah. — Moderna izdelava od prvovrstnih šivilj in krojačev. Izdelujemo tudi po meri. I. Tomšič, Sv. Petra cesta 38. (i)

Čevljarski stroj

(cilindrica) poceni napredaj. Ivana Dokič, Straža, Črnuče. (i)

Akumulat. baterijo

dobro ohranjeno, prodaja za 5000 Din Rakovnik - Ljubljana. (i)

Lepa jabolka

vedno na zalogi pri Gospodarski zvezi v Ljubljani

Iztezalno mizo

prodam. Trinkl, Linhartova 8. (i)

Presajena prst

za vrtove, pesek za dvorišča in material za zaspajanje Vam dobavlja mestni stavbenik Anton Mavrič, telefon 33-82. (i)

Glinasta peč

2 m višine, pečnice: 3 vrste 2 x 2½, 3 vrste 1½ x 2, se v trgovini Torker, Zelena jama — ugodno prodaja. (i)

Mlinarji!

Rt. prono, sldo in točmes kupite najceneje pri A. VOLK, LJUBLJANA Resljeva cesta 34. Veletrgovina žita in moka.

REKLAMNI KOLEDARJI

v prekrasni izvršitvi najceneje pri trvdki »PAKS« — NOVI SAD Kralja Aleksandra br. 19. Zahtevajte ponudbe!

Kopalno banjo

stensko ogledalo in usnjen suknjič — prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 16.658. (i)

Primož Rožmanec

splošno strojno mizarstvo, Ljubljana, Sv. Petra c. 68. Vsakovrstna popravila. — Solidno. — Pocieni. — Pišite dopisnico. (i)

Brusimo britve

škarje in nože. Istotam najcenejša brivnica. Maribor, Mlinska 8. (i)

Najmodernejši brivski in damski salon

v palači Grafike se priporoča

Matko Štjakovič

Graviranje Sitar & Svetek, Ljubljana, Sv. Petra cesta 18. — Strojni izdelki! Zahtevajte ponudbe! (i)

Nakup in prodaja vreč ter jute

A. Grebene Dunajska 36

Din 7.50

Od 19 Din

LUNA

MARIBOR Aleksandrova 19

Modroce

posteljne mreže, železne zložljive postelje, otomane, divane in tapetne izdelke nudi najceneje RUDOLF RADOVAN tapetnik, Mestni trg 13. Ugodni nakup morske trave, žime, cvilja za modroce in blaga za prevleke pohištva.

ribje olje

iz lekarne dr. G. PICCOLIJA V LJUBLJANI se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Niker ne strgajte po obrazu

nabavite si vendar še danes dobro ILFE-LUXUS britvico

Drugi

Britite se še enkrat, ne da bi se jezili, kupite to britvico, ki Vam služi 25-30 krat in stane koma! 3 dinarje.

Drugi

Drugi

Drugi

Tivar obleke neizpremenjeno nizke cene!

Naznanilo!

Podpisani vjudno naznanjam, da bom oddal svojo
gostilno v Zagorju
ob Savi

svoji svakinji. Gostilno najtopleje priporočam vsem
svojim gostom. Obenem se vsem gostom za dose-
danji obisk najpriščneje zahvaljujem. Hkrati na-
znanjam, da bom 20. t. m. otvoril sam

gostilno na Vranskem
ter se vsemu občinstvu najtopleje priporočam.
ALBIN GRČAR.

LJUDSKA SAMOPOMOČ V MARIBORU

naznanja cenjenemu občinstvu, da se nahaja njen
stalen poverjenik za
Ljubljano in okolico
v hiši Dunajska sedaj Tyrševa c. št. 34
kamor se naj blagovolijo obrniti interesi v svrhu
pristojne kakor tudi drugih pojasnil

B I B I
I
B
I

H. Collin in K. Michaelis

BIBI
je najlepša
knjiga za
deklice;

napisala jo je slovita danska pisateljica

KARIN MICHAELIS

in neprekosljivo ilustrirala

HEDVIG COLLIN

IZŠLA JE ZA MIKLAVŽA

v zbirki Mladinskih spisov Jugoslovanske knji-
garne. Naročnikom bo razposlana prihodnji teden.
Cena za nenaročnike Din 45— za v polno platno
vozani izvod.

Jugoslovanska knjigarna.

Cenjenemu občinstvu vjudno naznanjam, da sem PRESELIL svojo čevljarstvo delavnico na
ALESOVČEVO C. 22

HUMAR FRANC

SPLOŠNO ČEVLJARSTVO - LJUBLJANA - ALESOVČEVA C. 22. (pri mitnici) SP. ŠIŠKA
Najkrajša izdelava vseh vrst čevljev za dame in gospode Sprejemam v popravilo galoše in
snežne čevlje ter vsa v to stroko spadajoča dela. - Izvršujem strokovno barvanje čevljev
POSTREŽBA TOČNA!

CENE ZMERNE!

KURJE PERJE, NEČEHANO

kg po Din 6.— pri odvzemu 15 kg, razpošilja
VILJEM ABT, eksport — MARIBOR
Kupujem po najvišjih cenah vse vrste divjačine

Anton Fuchs

kleparska delavnica, Gospod svet-
ška cesta 16, „Pri Levu“

izvršuje vsa kleparska in lesocement-
na dela pri novih zgradbah, kakor tudi
pri starih, najsolidnejše, po zmernih
cenah.

Mnogo denarja lahko prihranite

ako imoregnirate podplate vaših gojzarjev
smučarskih, stražarskih, promenadnih in drugih
čevljev s preparatom

„PREPAROL“

Dobi se pri tvrdki:

Čadež & Comp., Ljubljana, M. kloščičeva c. palača Grafika

(INSERIRAJTE V „SLOVENCU“!)

Ne zavidajte vitkosti

drugim, ne zavidajte njih graciozne postave!
Tudi Vi lahko postanete vitki, lepi in mladostni.
Izbežite se svoje preobilne toščice, ki kvari Vašo
zunanost, Vas dela neokretno in nerazpoloženo.

Uživajte redno

Slatinske tablete Bahovec
ki so nenadkriljivo in zelo učinkovito sredstvo
za hujšanje.

Vrnejo Vam vitkost, gracioznost in lepoto.
Tekom enega leta izgubite na teži 8—14 kg.

DOZA 100 TABLET DIN 46—
DOZA 200 TABLET DIN 74—

Slatinske tablete proizvaja:

Apoteka Mr. BAHOVEC, Ljubljana

Kjer že vsa druga sredstva odpovedo, dosežejo
Slatinske tablete za hujšanje presenetljiv uspeh.

Sanatorium Emona
Ljubljana Komenskega ul. 4.

Oskrbovna: I. razr. 100 Din, II. razr. 80 Din
Zdravnik: Dr. Fr. Dergane, šef-primarij v p.

Priporočam in nudim svoje

mlevske izdelke

po najnižjih cenah. Sprejemam tudi domačo pšenico
v mletje in zamenjavo. — Valjčni mlin FRAN
JUVAN, SRED. GAMELJNE, p. št. Vid nad Ljublj.

Javna dražba uspenjače in dru

na Obrni, postaja Boh. Bela, se bo vršila 22. novem-
bra 1932 ob pol 12 pri spodnji postaji vzpenjače ob
cesti v Boh. Bistrico. Kompletno vzpenjačo s pri-
borom in pritliklami, v ca. dolžini 1600 m, ter
ca. 1 vagon mehkih, suhih, zdravih drv se bo pro-
dalo najboljšemu ponudniku proti takojšnjemu pla-
čilu. — Informacije se dobe pri Okrajnem sodišču
v Radovljici in pri inž. M. Mihorju, Ljubljana,
Podlimbarskega 35.

Najlepša, najcenejša

Miklavževa darila

nudi svojim cenj. odjemalcem staroznana tvrdka

F. M. Schmitt

Pred Škofijo 2 LJUBLJANA Lingarjeva ulica 5

Opozorjamo na „Mali oglašnik“

v našem dnevniku — Poslužite se ga ob vsaki priliki!

Lorna Doone

Roman iz Exmoora

»V imenu Mojzesa,« sem jo vprašal (to frazo
sem bil pobral v Dulvertonu), »kaj hočeš od ne-
ne, za božjo voljo? Ali res ni nikjer mru za po-
štenega človeka?«

»Niš nečemo od tebe,« je odvrnila, »pa tudi
omaloževati ne smeš novice. Zadeva je zelo teht-
na in gre za gospodično Lorno Doone.«

»Le hitro na dan z besedo,« sem vzklinal,
»naj vse lahko prenesem, razen tega, da me ne
ljubi.«

»Ne gre za to, John. Zagotavljam te, da se ti
kaj takega ni bati. Saj sem je včasih kar naveš-
čana poslušati, ko te povzdiguje v sedma nebesa,
čeprav ima sladak in prijeten glas.«

»Bog blagoslovi njeno srce!« sem dejal, »kaj
takega ni mogoče nikoli dopovedati.«

»Nedvomno!« je opomnila Lizika suho; »zlasti
tvojim sestram ne. Toda sedaj ni časa za šalo. Bo-
jim se, da bo novica najhuje dirnila tebe. V hiši
je neki tujec, stavec, ki je malone prav tako širok
kakor dolg in ima dolgo, gosto, snežnobebo brado.
Ne gre mi v glavo, kako jo more česati. Morda ga
poznas?«

»Po tvojem opisu bi mogel odgonetiti, kdo je;
toda videl ga nisem nikoli. Kje je pa Lorna?«

»Joče se v svoji sobi in Anka ji pomaga. Zna-
no ji je, da je dolgo bradi stavec prišel zaradi nje,
toda noče ga prej videti, da se vrneš k nji.« Lizika
je govorila to zelo vneto, vendarle je nisem uteg-
nil zaradi tega oštevat. Mahoma mi je bilo jasno,
da ne more biti nenavaden posetnik, ki najbrž ne

bo prinesel s seboj nič dobrega, nihče drugi ko
svetnik Doone. Tega sem se pa bal mnogo bolj ko
njegovega sina Karverja, zato sem se s težkim
srcom odpravil k Lorni. Kmalu sva bila z materjo
vred pred strašnim stavecem.

Svetnik Doone je bil nekako v sredi svojega
dolgega pripovedovanja o dednem pravu in po-
sestnih razmerah, ki je hotel z njim materi doka-
zati, da sta hiša in gospodarska poslopja po pravi-
ci njena lastnina. Mati, ki je stala pri vratih,
mu je prikimavala, poslušala začudeno njegovo
žlobudranje in na tistem komaj čakala, kdaj bo
nehal govoriti. Govoril je z velikim poudarkom in
stresal s svojo dolgo grivo, kakor da bi se jezil
zaradi nekega dogodka, ki ga je smatral za popol-
noma nepostavne.

Videti je bilo, kakor da me ni opazil, četudi
sem v vsej svoji veličini stal pred njim. K Lorni
je pa stopil z razprostrtimi rokami.

»Drago dele, ljubljena nečakinja, kako si kras-
na, res, prava kraljica! Vse kaže, da so ti tukaj
dobro postregli, kar je nedvomno zasluža gospe
Riddove. Od vseh kreposti je gostoljubnost naj-
lepša, najbolj romantična. Poljubi svojega starega
strica, dušica, da vidim, če ga imaš kaj rada.«

»To lahko storite vi, ne pa jaz,« se je odrezala
spretno kakor vselej moja nevesta. »Gotovo ste
kadili, meni je pa tobak zopr.«

»Prav dobro, dele moje. Kako dober okus imaš.
To nam je v naši krvi. Tudi tvoj ded je bil na
glasu po svojem finem okusu. O gospe Riddove,
kolikšna izguba za nas, kolikšna izguba za ves
Exmoor! «Nikoli več ne bomo kaj takega videli,«
pravi eden od naših pesnikov, menda Milton.«

»Ne, naš veliki Shakespeare,« sem mu segel

v besedo.

Svetnik Doone se je odhrkal. »Zal mi je, da
sem tako površen. No, to je nedvomno vaš sin,
veliki John, glasoviti rokoborec. Kakor vidim, je
doma tudi v poziciji. Kako se je vse spremenilo
izza moje mladosti. Samo ženske so leto za letom
lepše.« Stari malopridnež se je nizko priklonil ma-
teri; ona mu je v zadregi pritrdila in njena zuna-
njost je kazala, da njegove besede niso lagale.

»Če se ne motim,« je nadaljeval dostojanstveno
svetnik, »ima tale vaš dečko tako neodoljivo pri-
vlačno silo do moje male nečakinje. Jaz za svojo
osebo nimam nič proti njuni poroki. Na razliko
stanu in rodu ne dam mnogo. Té po mojem mnenju
niso zasidrane v večnih, nespremenljivih naravnih
zakonih. Tudi jaz sem bil nemara malo ošaben v
svoji mladosti, zdaj pa smatram za prvo načelo
državnega gospodarstva — Ali mi sledite, gospa
Ridd?«

»Kolikar je v moji moči, vendarle vas ne
razumem popolnoma.«

»Vaš sin je pa nedvomno zelo bistrega poj-
movanja?«

»Da, ta dar ima po svojem očetu, ki je bil
zelo pameten in preudarljiv.«

»To mi je povsem umljivo, gospa Riddova, ne-
dvomno se je vrgele po svojih starših. Toda vrnimo
se k svojemu predmetu. Kakor sklepam, vam ni
znano, da sem jaz varuh té gospodične, čeprav ne
postavljen od sodnije. Oče ji je bil sira Ensora
Doona najstarejši sin. Jaz sem njegov drugorojeni
sin in potemtakem je prešel baronski naslov name.
ker ga ženska linija ne podeduje. Ali se to sklada
z vašimi nazori o rodnosti gospe?«

»Znano mi je samo to, kar je zapisano v

svetem pismu, gospod svetnik,« je odvrnila moja
mati premišljeno, »pa bo menda že tako, kakor
pravite.«

»Najlepša vam hvala za priznanje. Poročil bom
to plemiški komori. Kot Lorna varuh privoljujem
v poroko Lorne z vašim sinom.«

»Kako ste dobri. To me zelo veseli! Saj sem
vedno govorila, da so učeni ljudje večidel tudi
najboljši in najplemenitejši.«

»To je vzvišena misel, spoštovana gospa, Lorna
in John bosta krasen zakonski par. In če se hoče
prištevat k našim —«

»To pa ne!« je vzklnila mati. »O tem ni niti
govora. Moj sin je odgovoren za poštenega človeka —«

»To je seveda slabo. Kaj takega ne spada med
Doonske navade. Toda nemara bi mogel ta pred-
sodek premagati.«

»Nikdar in nikoli ne, to bi mu bilo nemogoče.
Niti kot otrok si ni upal bodisi samo jabolko ukra-
sti, ko so ga nekoč poskušali slabi tovariši pri-
praviti do tega.«

»Potem je zadeva seveda brezupna,« je dejal
svetnik in stresel svojo žalostljivo brado. »Dobro
so mi znani taki neozdravljivi slučajji. Iz lastne
skušnje vem, da napravijo taki privrženi, silno
nepraktični predsodki človeka docela nesposob-
nega.«

»Toda moj John je zelo sposoben fant, dela
za tri druge in je povsod koristen.«

»Govoril sem o višji koristi in s širšega vi-
dika — o sposobnosti uma in sira. Toda, kaj se-
daj? Čemu se mi Lorna ne zahvali, ker sem —
nemara prerad — popustil njenim srčnim željam?
Zdi se mi, da bi se bil moral trdovratneje upirati,
če bi bil hotel doseči njeno zahvalo.«